ANTONIO SANDU

ORIENTĂRI METODOLOGICE PRIVIND DEZVOLTAREA COMUNITĂŢILOR ETNICE (COMUNITATEA ITALIANĂ)

Editura Lumen
2009

ANTONIO SANDU

Orientări metodologice privind dezvoltarea culturală a comunităţii etnice (Comunitatea Italiană)

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr. 003

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Simona Ponea
Copertă: Cristian Uşurelu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SANDU, ANTONIO
Orientări metodologice privind dezvoltarea culturală a comunităţilor etnice : comunitatea italiană / Antonio Sandu. - Iaşi : Lumen, 2009
ISBN 978-973-166-177-3

008

ANTONIO SANDU

ORIENTĂRI METODOLOGICE PRIVIND DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR ETNICE (COMUNITATEA ITALIANĂ)

Editura Lumen
2009

Cuprins:

Cuprins: 5
Cuvânt înainte.... 11
Minorităţi culturale şi democraţie 15
Strategii de dezvoltare în comunităţi multiculturale 35
Cercetarea acţiune. De la cercetare la schimbarea socială 35
Construcţionismul social – negocierea semnificaţiilor 41
Ancheta apreciativă în dezvoltarea comunitară 55
Elementele analizei instituţionale prin ancheta apreciativă 61
Etnicul Italian din România. Portret socio-psihologic 69
Managementul prin proiecte în dezvoltarea comunităţilor etnoculturale 79
Model de proiect în domeniul comunităţilor interetnice multiculturale „integrare europeană şi interculturalitate” 85
Model Cerere de finanţare 85
PROIECTUL 87
Integrare europeană şi interculturalitate. 87
1. DESCRIERE 87
1.1.Titlul: Integrare europeană şi interculturalitate 87

1.2 Locul de desfăşurare 87
1.3 Rezumat 87
1.4. Obiectivele proiectului 88
1.5. Justificarea proiectului 89
1.6 Enumerarea grupurilor ţintă, cu o estimare a numărului anticipat de beneficiari direcţi şi indirecţi 89
1.7. Motivele alegerii grupurilor ţintă şi a activităţilor 90
1.8. Relevanţa proiectului pentru grupurile ţintă 91
1.9. Relevanţa proiectului pentru obiectivele programului 91
1. 10. Relevanţa proiectului pentru priorităţile programului 91
2. DESCRIEREA ACTIVITĂŢILOR 92
2.1 Lansarea invitaţiilor de participare 92
2.2. Elaborarea conţinutului tematic specific 92
2.3 Pregătirea administrativă a seminariilor 93
2.4. Sosirea participanţilor 93
2.5. Seară de comunicare interetnică 93
2.6. Conferinţă de presă 93
2.7. Programul unei zile de seminar va fi: 94
2.8. Bucovina tradiţie şi noutate 95
2.9. Sinteza rezultatelor seminariilor şi workshopurilor 95
2.10. Distribuirea volumelor 95
2.11. Monitorizarea şi evaluare parţială 95

2.12. Evaluare finală.....96
3. METODOLOGIE.....96
3.1. Metode de implementare.....96
3.2. Motive pentru alegerea metodologiei propuse.....97
3.3. Cum intenţionează proiectul să continue un proiect anterior sau activităţi anterioare (unde este cazul).....97
3.4. Evaluarea calitativă a participanţilor la seminarii.....97
3.5. Echipa propusă pentru implementarea proiectului (pe funcţii: nu este nevoie să se includă nume ale persoanelor în această secţiune).....98
3.6. Planul de acţiune.....100
REZULTATE AŞTEPTATE.....105
2.1. Impactul estimat asupra grupurilor ţintă.....105
2.2. Publicaţii şi alte rezultate.....106
2.3. Efecte multiplicatoare.....107
2.4. Asigurarea continuităţii proiectului.....107
3.BUGETUL PROIECTULUI.....109
SOLICITANTUL.....110
Date de identificare:.....110
Prezentarea solicitantului (maxim 3 pagini).....111
2. Descrieţi, în maxim o pagină, proiectele semnificative din ultimii doi ani de activitate (obiective, rezultate, impact).
.....111
3. Care sunt partenerii cu care aţi colaborat şi care a fost rolul lor?.....111
4. Personalul organizaţiei:.....111

5. Activitatea organizaţiei este recunoscută (naţional şi/sau internaţional)? 112
Declaraţie de parteneriat 114
Model de evaluare a programelor.....115
De dezvoltare socio-culturală în comunităţle etno-culturale 115
Elemente de evaluare a programului integrare europeană şi interculturalitate.....124
"Strategii de promovare a diversităţii" 146
Motivele alegerii grupurilor ţintă şi a activităţilor.....147
Rezumatul proiectului: 148
Rezultate aşteptate: 150
Proceduri de evaluare internă.....151
Activităţi în cadrul proiectului.....151
Monitorizarea şi evaluare parţială 153
Evaluare finală.....153
Stadiul implementării proiectului: 153
"Ei sunt bunicii noştri".....155
1. Tipul proiectului:.....155
1.1.Îngrijiri la domiciliu.....155
1.2. Prezentaţi pe larg problema care face obiectul prezentului proiect. Identificaţi grupul ţintă şi descrieţi caracteristicile acestuia. 157
1.3 Care este, în prezent, oferta de servicii sociale la nivelul comunităţii? 157
1.4 Susţineţi caracterul inovativ al proiectului dumneavoastră şi încadrarea lui în contextul descris anterior. 158
2. Obiectivele proiectului.....158
3. Beneficiarii proiectului.....158

3.1 Beneficiari direcţi (utilizatori de servicii) 158
3.2 Beneficiari indirecţi (ex., părinţi/familie etc.) 159
4. Rezumatul proiectului 160
4.1 Enumeraţi activităţile principale care vor duce la realizarea obiectivelor... 160
4.2 Prezentaţi o listă detaliată a serviciilor care vor fi furnizate beneficiarilor prin proiectul propus de dumneavoastră. 161
4.3 Descrieţi componenţa echipei proiectului (numele persoanei, denumirea postului pe care îl va ocupa, norma de lucru etc.) şi susţineţi, în câteva cuvinte, capacitatea acesteia de a realiza proiectul. 163
2. Rezultate aşteptate şi impactul proiectului 172
Bibliografie 175
BIBLIOGRAFIE 1 179
Bibliografie suplimentară în limba română: 185
Bibliografie suplimentară în limba engleză: 187
ANEXA 1 191

Cuvânt înainte....

Cadrul conceptual al analizei instituţionale şi analizei de programe realizate în acest studiu are în vedere o dublă dimensiune, pe de o parte criteriul semnificaţiei programului faţă de obiectivele organizaţiei, pe de altă parte criteriul eficienţei programelor, sub aspectul modului de implementare, şi impactului asupra grupului ţintă. Au fost alese pentru exemplificare programe implementate în perioada 2003-2004 de Comunitatea Italiană din România, organizaţie reprezentativă la acea dată pentru minoritatea italiană. Rezultatele cercetării au fost publicate în Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială, din iunie 2004. Prezentarea sa în extensie în cadrul prezentului volum, are ca scop exemplificarea unui model de evaluare instituţională în domeniul protecţiei comunităţilor etnice. A fost aleasă pentru acest scop Comunitatea Italiană dn România, organizaţie care în prezent nu mai activează în spaţiul public românesc – cel puţin temporar. În momentul de faţă Minoritatea Italiană este reprezentată de Asociaţia Italienilor din România - RO.AS.IT. – care este o asociaţie etnică de drept privat, cu statut de utilitate publică, condusă de Domnul deputat Mircea Grosaru.

Precizăm că analiza instituţională care urmează **NU SE REFERĂ LA** Asociaţia Italienilor din România - RO.AS.IT. şi nici la activitatea sa de la ora actuală. Salutăm activitatea RO. AS.IT şi personal cea a Domnului Deputat Mircea Grosaru, iniţiativele deplin lăudabile pe care această organizaţie le-a implementat în sprijinul menţinerii identităţii spirituale a etnicilor italieni din România, şi dezvoltării cooperării între minoritatea italiană şi celelalte comunităţi din România. Il asigurăm pe Domnul Deputat Mircea Grosaru de completa noastră disponibilitate în sensul realizării unor cercetări similare la nivelul Organizaţiei pe care cu onoare o conduce, şi de faptul că prezentarea cercetării care urmează este făcută doar în sens pur demonstrativ, în folosul tuturor celor implicaţi în analiza şi dezvoltarea organizaţională a Comunităţilor Etnice din România. De asemenea profităm de această ocazie pentru a ne exprima deplina disponibilitate de a colabora cu orice organizaţie constituită la nivelul comunităţilor etnice din România, atât în realizarea unor cercetări cu privire la dezvoltarea organizaţională, cât şi în consultanţă în elaborarea şi implementarea programelor socio-culturale specifice dezvoltării instituţionale şi promovării diversităţii ca resursă a dezvoltării sociale.

Studiul cuprinde o amplă dezvoltare teoretică privitoare la cadrele conceptuale în care se desfăşoară programele socio-culturale destinate promovării diversităţii, însoţită de un design metodologic cu vizând elaborarea, construcţia, implementarea, şi evaluarea

programelor şi politicilor în domeniul minorităţilor în general şi a comunităţilor etno-culturale în mod specific.

Minorităţi culturale şi democraţie

Problema protecţiei minorităţilor, fie ele de natură etnică, religioasă, culturală în genere, poate fi analizată pornind de la două ideologii diferite şi anume: identificarea relaţiei dintre „cultura majoritară" pe de o parte şi „culturile minorităţilor" ca o relaţie de posibil antagonism care în condiţii necontrolate poate duce la excludere socială reciprocă, iar pe de o altă parte necesitatea conservării unor identităţi culturale particulare în contextul unui pluralism cultural ca factor benefic de stabilitate la nivel macrosocial.

Care sunt însă premisele situării în una sau în cealaltă ideologie? Este vorba de natura raportării individuale şi colective la „alteritate". Construcţia socială a identităţii, fie ea individuală sau de grup, porneşte de la afirmarea unui „propriu" în diferenţă faţă de o alteritate. Afirmarea propriului poate fi însă grevată de anxietate, mai mult sau mai puţin conştientizată de subiect. "Identitatea" ca un concept operant a fost adusă în actualitatea analizelor sociologice, politologice şi de geopolitică odată cu lucrările lui Erik Erikson (1968) care plasează apartenenţa etnică la originea identităţii individuale, cât şi a celei colective, care emerg constituind identitatea individului. Anthony Smith (1991:1-19) prezintă

la rândul său următoarele sisteme de construcţie teoretică asupra identităţii naţionale: primordialist, perenialist, modernist, şi propriul său sistem etno-simbolist. Fiecare dintre aceste sisteme de construcţii teoretice promovează una dintre liniile cele mai semnificative de analiză: identitatea ca apartenenţă, identitatea ca referenţial diacronic, identitatea cadru legitimant şi identitatea ca stabilitatea contextuală. În contextul volumului de faţă identitatea etnică este considerată un termen cu aplicabilitate în dimensiunea sociologică şi în cea antropologică, ca identificare a individului, prin sentimentul apartenenţei la o comunitate (etno-culturală etc.). Atragem atenţia că în studiile privitoare la minorităţi, inclusiv cele etnice, dar cu aplicabilitate la cele sexuale, religioase, de gen, sau pornind de la o disabilitate etc, discutăm de fapt dspre identitatea interculturală - termenul fiind o generalzare a celui de identitate interetnică propus de Kim Young (2006 : 5) în contrapunere cu identitatea etnică. În context multicultural, nu mai putem separa identitatea etnică, în calitatea sa de construct social simplu, vorbind de fapt de o identitate interculturală. În contextul particular al acestui studiu de exemplu utilizăm termenul de etnic italian din România cu sensul unei identităţi interculturale. Nu vorbim aşadar de o pierdere a identităţii ci mai degrabă de o identitate culturală îmbogăţită, ce devine astfel parte a patrimoniului cultural imaterial.

Raluca Balăşoiu, şi Horaţiu Rusu prezintă două cadre conceptuale ale identităţii :

– perspectiva esenţialistă conform căreia identitatea etnică derivă din legăturile

biologice şi din nucleul cultural primordial (limba, obiceiurile, religia);

– perspectiva constructivistă: identitatea etnică este o "realitate socială construită şi reconstruită sau mai radical inventată, maleabilă, fluidă". (2003:48).

–

Identitatea este un construct socio-cultural, dependent de metatextul cultural al societăţii, care defineşte personalitatea individului. Identitatea este rezultatul constructiv al interacţiunilor simbolice permanente care au loc în câmpul social din care individul face parte, şi pe care acesta le valorizează ca proprii. Cadrele sistemului de referinţă socio-cultural al individului, pe care acesta le consideră proprii, reprezintă primul nivel constructiv al identităţii sociale. Ceea ce Culianu numeşte grila interpretativă, sau altfel spus paradigma operantă la nivelul socialului, constituie cadrul determinativ al construcţiei sociale a identităţii. În acest sens Kenneth Gergen consideră procesul de construcţie socială a identităţii se realizează pe de o parte în sensul unui curent majoritar (tradiţional mainstream politic) şi prin excludere din acest curent majoritar, se constituie identităţi minoritare (2001:169) Identitatea poate fi văzută ca un joc dialectic între sistemul câmpului social de apartenenţă şi câmpul social de referinţă, ca parte subiectivă a socializării. Identitatea este un construct care păstrează un sistem invariant de cadre structurale, făcând posibil sentimentul apartenenţei. Identitatea etnică este cadrul general de socializare al indivizilor aparţinând

unei comunităţi etnice date. Gergen constată că în practica discursului public, retorica *vinovăţiei,* se bazează chiar în interiorul discursului majoritar pe *inegalitatea vocilor*. Este practic imposibil să identificăm corect un *curent majoritar*, fără a-l putea diviza în identităţi minoritare. Păstrarea identităţii culturale şi a patrimoniului cultural imaterial se impune ca proiect de anvergură mondială, în condiţiile uniformismului promovat în mod aparent, de mondializare şi globalizare. Identitatea şi menţinerea identităţii sunt elemente semnificative de protecţie a drepturilor omului. Lipsirea de dreptul la identitate culturală (şi ne referim aici la orice cultură minoritară, nu numai la identitatea etnică,) este echivalent cu supunerea individului, a grupului de indivizi la un stress al uniformizării culturale, al separării de propriul univers simbolic. Matti Julia interpretează din perspectivă constructivistă problematica identitară considerând-o o condiţie a desecurizării problematicii minorităţilor (2006 : 179-180). Datorită conflictelor interetnice care au marcat istoria europeană, problematica minorităţilor este parte integrantă a strategiior de securitate regională şi naţională în statele europene, inclusiv în Estul Europei. Construcţia identitară bazată pe complementaritate a valorilor sociale, duce la desecurizarea problemelor privitoare la relaţiile interetnice.

Pentru Yinger identitatea etnică şi ataşamentul etnic, constituie *cultura originară* a individului, prin sentimentul integrării istorice a individului (1986 :21). Uniformizarea culturală ca viziune de tip totalitar, aduce mari deservicii

umanităţii, eliminând numeroşi factori ai creativităţii culturale regionale. În acest sens studiul Mihaelei Mihăilescu, cu privire la *Politica minimului consens. Coaliţii interetnice în opoziţie în România şi Cehoslovacia Postcomunistă* arată importanţa cooperării politice interetnice fie la nivelul guvernamental, fie în coaliţiile aflate în opoziţie (2008 : 1-3). Sociologul american de origine coreeană Kim Young, pornind de la teoriile lui Alvin Toffler, consideră că perioada actuală constituie un adevărat « salt cuantic » în ceea ce priveşte restructurarea creativităţii sociale, fiind de fapt în situaţia reconstrucţiei întregii culturi contemporane (2006 : 1-3). Tocmai acei factori care generează transformări structurale la nivelul epistemic, generează la nivel social polarizări în construcţia identitară, în funcţie de apartenenţa etnică, tribală, de gen, minoritară în general (2006 : 3).

Interculturalitatea, nu înseamnă în primul rând „altceva", ci înseamnă mai ales „altfel". „Altfel" înseamnă o nouă deschidere paradigmatică a orizontului gândirii, spre experienţa factuală a realităţii sociale. Pluralitatea culturilor, dimensiune postmodernă, derivă din ceea ce în sociologie se vehiculează sub denumirea de „pluralitatea lumilor". Intertextualitatea de care hermeneutica socială modernă se foloseşte pentru a explica dialogul civilizaţiilor, este o explicitare a coexistenţei în cadrul social dat a mai multor „lumi" cu experienţe culturale diverse. Experienţa tragică a unor conflicte interetnice din Europa zilelor noastre vulnerabilitatea civilizaţiei europene actuale faţă de riscul întoarcerii la barbaria şi

stupiditatea unor războaie interetnice şi interconfesionale, noile provocări ale terorismului ca formă de acţiune politică, toate acestea impun crearea unor structuri care să facă posibilă funcţionarea Europei Unite ca Europă a minorităţilor, a diversităţii. Procesul de europenizare este văzut de Trenz (2007: 167) ca un proces de „mobilizare culturală" în sensul învăţării sociale reciproce. Cu toate acestea Trenz evidenţiază la nivelul întregii Europe, o relativă „indiferenţă" a populaţiei majoritare faţă de problematica mnorităţilor. În acest sens autorul consideră că diversele grupuri minoritare pot acţiona exemplar, asumându-şi rolul de a-i învăţa pe ceilalţi cetăţeni europeni toleranţa culturală (2007 :157-185). Europenizarea poate fi privită ca un proces de modernizare socială şi politică sub forma unei difuzări orizontale a sensurilor (în spiritul negocierii sociale a interpretărilor) şi oportunităţilor (2007:174). În timp ce regionalismul primeşte o conotaţie negativă, legată de experienţa istorică conflictuală, europenizarea primeşte o conotaţie pozitivă legată de construcţia identitară la nivel personal şi social. (2007:175).

Crearea cadrelor structurate a dus la apariţia unor „instrumente instituţionale de gestionare a crizelor de tipul celor politico-militare (cazul coaliţiei anti-teroriste), juridice de tipul convenţiilor europene cu privire la protecţia minorităţilor, a limbilor minoritare şi regionale etc. şi politico-financiare cum este cazul pactului de stabilitate (Tesser 2003:485-489). Problematica minorităţilor şi relaţiilor interetnice, se validează structural prin existenţa

unei polarităţi sociale şi economice. Inegalitatea dezvoltării sociale între diferitele regiuni, sursă de tensiune socială, pliindu-se pe modele culturale diferite specific regionale fac posibile incidente cu caracter interetnic.

Starea de reală vulnerabilitate (Cojocaru 2005: 29-31) dar şi de autovictimizare (Miftode 2002) poate avea o serie de cauze fie de ordin strategic la care unele populaţii se fac părtaşe - vezi în România situaţia unor populaţii întregi de etnie romă, dar şi a unor comunităţi de ruşi lipoveni spre exemplu - sunt generatoare de frustrare pentru membrii acelor comunităţi. Cauzele vulnerabilităţii (Cojocaru 2005:49) unor populaţii aparţinând unor comunităţi etno-culturale pot fi de ordin strategic (o cultură a marginalităţii în care copilul este socializat în a sesiza oportunităţile nelegitime), epistemologic şi axiologic (valori dominante ale culturii tradiţionale neadaptate societăţii postmoderne), educaţional (accesul restrâns sau autorestrângerea accesului la cunoaştere, analfabetism, subşcolarizare).

Dimensiunea postmodernă, valorizând atât experienţa holocaustului cât şi pe cea a managementului conflictelor şi cooperării, a dat o nouă paradigmă - Interculturalismul ca dialog benefic într-o lume în care diferenţa este benefică. Interculturalitatea şi dialogul inter-cultural, în condiţiile respectului absolut al dreptului la identitate şi la menţinerea propriului patrimoniu cultural imaterial, constituie modalitatea de armonizare a societăţii privind pe de o parte necesitatea individului şi comunităţii etnice de a-şi proteja propriul şi pe de cealaltă

parte necesitatea societăţii în ansamblu de a opera în cadre structural unitare ale construcţiei social politice. Unitatea în diversitate, sintagmă des folosită în domeniul protecţiei minorităţilor, semnifică dialogul intercultural şi interetnic.

Studii de simulare a comportamentului colectiv arată că există o mare probabilitate ca o minoritate a cărui procent este de pâna în 10% să sufere în timp o eroziune a propriilor fundamente culturale, până la a ajunge să se uniformizeze în masa majoritară, în timp ce o minoritate de 30% permite menţinerea acestei minorităţi (Sumedrea: 2003). Tocmai de aceea se impune ca protecţie a minorităţilor o strategie de dezvoltare regională. Toate provocările multiculturalismului şi intertextualităţii comunicării multietnice, fac necesară orientarea educaţiei spre interculturalitate, ca sferă a dialogului cultural, resursă pentru dezvoltarea comunităţilor multiculturale.

"În cele peste 180 de ţări independente din lume există aproape 600 de comunităţi lingvistice şi peste 5000 de comunităţi etnice. Nu există ţară „absolut naţională", în care toată populaţia să vorbească aceeaşi limbă, să aibă aceeaşi origine etnică şi aceeaşi credinţă religioasă. Această diversitate „multiculturală" a generat de-a lungul istoriei universale permanente tensiuni, conflicte „locale" sau zonale şi chiar războaie civile sau regionale. Aceste fenomene constituie una dintre problemele centrale ale omenirii la început de mileniu, în plin proces de globalizare şi mondializare.

Istoria omenirii a experimentat până în prezent trei soluţii „de rezolvare“ a problemei minorităţilor:

- asimilarea sau subordonarea celor puţini de către cei majoritari prin forţă sau prin mecanisme „de convingere“; exterminarea este soluţia extremă şi cea mai violentă;
- promovarea multiculturalismului şi a pluralismului social, asigurarea egalităţii în drepturi a tuturor cetăţenilor indiferent de criterii etnice, religioase sau de altă natură;
- în condiţii particulare, când nici una dintre soluţiile deja menţionate nu poate fi aplicată, se procedează la transferul de populaţie dintr-o zonă în alta sau la schimbul de populaţie între ţările vecine sau „beligerante“.

Pentru cea mai mare parte a sociologilor şi a gânditorilor secolului al XIX-lea, acest concept de comunitate acoperă toate tipurile de relaţii caracterizate deopotrivă prin legături afective strânse, profunde şi durabile, dar în acelaşi timp printr-un angajament moral şi o adeziune comună la un grup; arhetipul, în acelaşi timp, simbolic şi istoric al comunităţii, este, bineînţeles, familia (Bawin 1996, apud Nacu 2003: 67-73). Legătura individ societate, se face astfel printr-o mediere directă sau indirectă realizată de "comunitate". Comunitatea are rolul de transimţător al valorilor socialului către individ. "Forţa legăturilor comunitare este pusă de regula în opoziţie cu relaţiile de tip noncomunitar, centrate pe individualitate, fondate pe concurenţă, pe conflict, utilitate sau consimţământ contractual". Tönnies a fost cel

care a fixat în 1887 această opoziţie în termenii Gemeinschaft si Gesselschaft, la care ne raportăm cu toţii astăzi, dar ea nu lipseşte nici din lucrările altor sociologi din epocă, cum ar fi Comte, Simmel, Durkheim sau Le Play. Tönnies, urmărind obiectivul său de a formula categoriile fundamentale ale sociologiei, pune în opoziţie doua entităţi esenţiale şi dihotomice: comunitatea şi societatea; prima este caracterizată printr-o comuniune de valori, de reprezentări emoţii şi sentimente ale membrilor săi, iar cea de a doua se prezintă ca o simplă juxtapunere a indivizilor legaţi prin propriile interese. Legăturile dintre indivizi în cadrul comunităţii sunt implicite, ele cuprinzând valori şi credinţe comune, interdependenţă reciprocă, pe când în societate relaţiile dintre indivizi sunt formale şi explicite (apud Nacu 2003:67)..

F. Tönnies descrie mai multe tipuri de comunităţi:

- comunităţi spaţiale sau geografice – bazate pe existenţa unui habitat comun şi pe deţinerea de proprietăţi învecinate;
- comunităţi non-spaţiale (mind communities) - comunităţi spirituale, bazate pe cooperare şi acţiuni coordonate pentru atingerea unor scopuri comune, fără legătura cu spaţiul geografic;
- al treilea tip de comunitate este cel de rudenie, care îi cuprinde pe toţi cei care sunt rude de sânge; aceasta este sinonimă cu cea de familie extinsă sau de grup primar (Anderson apud Nacu 2003: 69).

Prin urmare, se poate spune că o comunitate este o populaţie atent delimitată, cu

nevoi şi interese comune, care poate ocupa sau nu un spaţiu fizic comun, şi care este organizată şi angajată în activităţi care au drept scop satisfacerea nevoilor comune ale membrilor săi (2003:69). Comunitatea etnică este definită ca un grup de persoane, care trăind într-o ţară dată, sau localitate, având o origine etnică, religie, limbă şi tradiţii proprii şi unită de această identitate de etnie, limbă şi tradiţii într-un sentiment de solidaritate, în scopul prezervării propriilor tradiţii, menţinerii formei de cult, asigurării instruirii şi creşterii copiilor, în concordanţă cu spiritul şi tradiţiile etniei lor şi al ajutorului reciproc între membrii săi (Standarde 2004). M. J. Deschenes propunea următoarea definiţie: „termenul de minoritate desemnează un grup numeric inferior restului populaţiei unui stat, ai cărui membrii au caracteristici etnice religioase sau lingvistice diferite de cele ale restului populaţiei şi sunt animaţi de voinţa de a-şi păstra cultura, tradiţiile, religia sau limba (1985)".

Andrew Lundanyi (Standarde 2004) şi (Coaliţia Maghiarilor din SUA) observa că "majoritatea grupurilor etnice sunt o consecinţă a emigrării dintr-o parte în alta a lumii (de exemplu armenii în România) în timp ce comunităţile naţionale sunt o consecinţă a schimbării graniţelor şi nu a emigrării sau imigrării". Claudiu Popescu face distincţia între minorităţi naţionale şi minorităţi etnice după cum există sau nu un alt stat în care membrii respectivei etnii sunt majoritari. Din punctul de vedere al protecţiei drepturilor specifice nici legislaţia internă a României şi nici cea

internaţională nu face distincţie între cele două categorii.

Protecţia minorităţilor a devenit – consideră Vasile Miftode - o adevărată ideologie care, ca orice ideologie, promovează o mişcare socială corespunzătoare (celebre sunt, în acest sens, mişcările pentru drepturi civice ale negrilor din SUA, din anii '50-'60, destul de violente în timpul preşedinţiei lui Kennedy). Au fost lansate ipoteze şi concepte noi:

- statut special (al minoritarului în raport cu „majoritatea" sau cu individul care făcea parte din majoritate);
- tratament specific (în sensul protecţiei ...) acordat minorităţii în raporturile cu majoritatea;
- derogări normative în favoarea grupurilor defavorizate;
- în fine, discriminare pozitivă, care sintetizează elementele precedente şi care este deja practicată în România, în manieră legitimă (educaţie, profesionalizare ...) sau ilegitimă (în domeniul legislativ, punitiv, în cazul infractorilor etc.) (2003:8).

Necesitatea unui "Sistem Universal" de protecţie a drepturilor minorităţilor etnice devenea din ce în ce mai clară, şi aceasta s-a realizat integrat în sistemul general de protecţie a drepturilor omului. Carta ONU şi documentele care au urmat, inclusive Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, (10.12.1948) instituie sistemul universal al protecţiei drepturilor omului (cel care se realizează în baza tratatelor încheiate în sistemul Naţiunilor Unite).

Drepturile minorităţilor etnice sunt abordate într-o perspectivă generală a egalităţii în drepturi, fără deosebire de rasă, sex, limbă, religie sau origine. Unul dintre tratatele cele mai importante în cadrul Sistemului Universal al Protecţiei drepturilor Omului îl constituie Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice"(adoptat 16.12.1966). "În acele state în care există minorităţi etnice, religioase sau lingvistice, persoanele aparţinând acestor minorităţi nu pot fi lipsite de dreptul de a avea, în comun cu ceilalţi membri ai grupului lor, propria viaţă culturală, de a profesa şi practica propria religie sau de a folosi propria lor limbă" (Pactul 963).

La nivel European distingem două nivele specifice de protecţie a drepturilor omului şi inclusiv a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor etnice: în Sistemul Consiliului Europei, şi în Sistemul Uniunii Europene (Năstase, 1998)".

În Sistemul Consiliului Europei avem Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, toate celelalte tratate regionale referindu-se la aceasta. Protecţia drepturilor minorităţilor etnice este văzută şi în această situaţie de pe poziţia garantării drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale în sistemul general de protecţie a drepturilor omului (şi nu prin drepturi colective). În memorandumul explicativ la Recomandarea 1201 al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei din 19 ianuarie 1993 se arată că "definiţia drepturilor minorităţilor naţionale,

garantarea lor efectivă la nivel internaţional au devenit o obligaţie inevitabilă a comunităţii internaţionale". Instituţiile europene sunt în măsură să reexamineze propriile norme, cu privire la protecţia lingvistică, şi dreptul la educaţie, subliniind centralitatea procesului pentru instituţiile din statele membre (Deets , 2006 : 437-439). Acest instrument specific de protecţie a drepturilor persoanelor aparţinând comunităţilor etnice existent la ora actuală în Sistemul Consiliului Europei îl constituie Convenţia Cadru pentru protecţia Minorităţilor Naţionale adoptată la 10.11.1994. de către Comitetul Miniştrilor al Consiliului Europei. În articolul 1. se constată că protecţia minorităţilor naţionale şi a drepturilor şi libertăţilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale face parte din protecţia internaţională a drepturilor omului şi al libertăţilor fundamentale. Sursele de inspiraţie pentru conţinutul Convenţiei cadru sunt Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, instrumentele ONU şi CSCE, Carta Europeană a limbilor regionale sau minoritare (Tesser 2003:483-485).

În raportul explicativ cu privire la Convenţia Cadru autorii precizează că "nu implică recunoaşterea nici unui drept colectiv" faţă de articolul 1 care precizează că "articolul face referire la protecţia minorităţilor naţionale ca atare şi la protecţia drepturilor şi libertăţilor persoanelor aparţinând acestor minorităţi. Distincţia ca atare indică în viziunea lui Valentin Stan (1999) că nu s-a avut în vedere recunoaşterea drepturilor colective minorităţilor

naţionale. Recomandarea 1201, ca document al Consiliului Europei la care Convenţia Cadru face referire la faptul că "Nimic din acest protocol nu poate fi înţeles ca limitând sau restrângând un drept individual al persoanelor aparţinând unei minorităţi naţionale sau un drept colectiv al unei minorităţi naţionale. Dacă s-ar fi adoptat Recomandarea 1201 şi ar fi fost transformată pur şi simplu într-un Protocol Adiţional la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, ţările membre ale Consiliului Europei ar fi fost puse într-o poziţie foarte delicată dacă ar fi refuzat să semneze şi ratifice acest protocol, care ar fi instituit protecţia drepturilor colective în domeniul protecţiei drepturilor minorităţilor naţionale. S-a preferat o Convenţie Cadru, care să facă referire la Recomandarea 1201, dar care să stipuleze că nu face nici un fel de referire la drepturi colective. Pe de altă parte în cuprinsul Convenţiei sunt stipulate expres reglementări cu caracter vădit de legiferare a unor drepturi colective "Fiecare persoană aparţinând unei minorităţi naţionale va avea dreptul să folosească limba sa maternă în viaţa privată sau în public, atât oral cât şi în scris."(Convenţia cadru: art 10). Fără a fi codificate ca atare, drepturile colective au fost incluse în Convenţia Cadru, şi astfel s-a deschis calea pentru protecţia drepturilor colective prin acorduri bilaterale între state, inclusiv măsuri legislative unilaterale. Cel de-al doilea domeniu în protecţia drepturilor omului şi inclusiv al minorităţilor naţionale îl constituie sistemul Uniunii Europene. Legislaţia europeană evită utilizarea conceptului de drepturi colective, preferându-se sintagma drepturi ale persoanelor

aparţinând comunităţilor etnice. O asemenea paradigmă este susţinută şi la noi în ţară de reprezentanţi ai unor instituţii precum Avocatul Poporului[1]. Această paradigmă pleacă de la ideea conform căreia încălcarea drepturilor oricărei persoane este la fel de gravă, protecţia drepturilor omului trebuie să se adreseze omului, individului particular, cu specificităţile sale proprii. Contextul integrării Euro-Atlantice a României pune problema unor noi raporturi de identitare minoritar-majoritar în contextul cetăţeniei europene. Chiar raportarea la conceptul de minoritar poate fi un deserviciu, întrucât atrage o formă de autovulnerabilizare de tip cognitiv. Paradigma drepturilor şi garanţiilor colective, se bazează pe definirea comunităţii ca o entitate socială supra-individuală, căreia ar trebui să i se garanteze drepturi specifice, şi să se depună eforturi inclusiv prin măsuri afirmative, pentru menţinerea acestor drepturi.

– Donald Young (apud Miftode 2003) arată în manieră constructivistă că o minoritate este „ceea ce oamenii etichetează drept ... minoritate".

[1] vezi luările de poziţie ale reprezentantului instituţiei avocatul poporului, în cadrul seminarului Protecţia complementară a drepturilor minorităţilor… desfăşurat la Bucureşti în data de 23 mai 2004.

L. Wirth (apud Miftode: 2003) este de părere că tratamentul discriminatoriu este o condiţie definitorie pentru „grupul minoritar". În acest sens, femeile constituie o „minoritate socială" în măsura în care nu se bucură de drepturi egale cu bărbaţii, deşi – în plan strict demografic – reprezintă peste 50% din populaţia globală. Putem vorbi, astfel, de o „minoritate majoritară".

În cadrul Seminarului Strategii de combatere a discriminării pe criterii etnice[2], derulat la Sighişoara în august 2002, au fost propuse o serie de definiri ale discriminării, o trecere în revistă a formelor de discriminare care au loc la nivelul societăţii româneşti. Ca definiţie operaţională a discriminării a fost propusă „lipsirea unui grup sau a unei minorităţii de drepturi fundamentale necesare sau considerate importante de către minoritatea respectivă". În acest context s-a precizat că definiţia se referă la discriminarea negativă, existând şi o formă de discriminare pozitivă, care ar consta în acordarea

[2] Sinteza dezbaterilor seminarului Strategii de combatere a discriminării etnice, realizată de Antonio Sandu, şi Ioana Ileana Itu, a fost preluată integral din studionul nostru publicat în Miftode Vasile, Cojocaru Ştefan Daniela Nacu, Sandu Antonio *Dezvoltarea Comunităţilor etno-culturale,* 2003, Iaşi, Ed Expert Projects, pp 64-66.

unor drepturi suplimentare unei minorităţi, în scopul de a evita încălcarea drepturilor fundamentale sau în sensul realizării drepturilor fundamentale. Discriminarea pozitivă constituie un eveniment benefic şi necesar în diverse conjuncturi particulare specifice fiecărei etnii în parte.

Principalele forme de marginalizare şi discriminare identificate sunt de natură socio-economică, culturală şi educaţională. Din punct de vedere socio-economic au fost evidenţiate tratamente inegale faţă de reprezentanţii anumitor etnii. A fost semnalat tratamentul inegal aplicat etniei ruşilor lipoveni în Iaşi în ceea ce priveşte spaţiul pentru sediu considerat prea mic. A fost de asemenea subliniat cazul Deltei Dunării, care este rămasă în urmă din punctul de vedere al dezvoltării socio-economice. Acest dezavantaj social loveşte în mod egal populaţia românească, cât şi pe cea a ruşilor lipoveni şi a ucrainenilor care locuiesc în zonă. Aceste două etnii, prin specificul zonei, se află în stare de risc social faţă de fenomenul marginalizării. S-a semnalat o tendinţă de formare a unor „ cartiere" locuite de populaţie cu nivel socio-economic scăzut, supuse riscului unor fenomene de violenţă şi devianţă. Din punct de vedere a componenţei etnice a acestor „cartiere", populaţia supusă celui mai mare risc în privinţa acestei forme de marginalizare aparţine etniei rrome. Deşi aceasta formă de marginalizare pe criterii economice poate afecta membrii tuturor comunităţilor etnice, cea mai vulnerabilă este populaţia de etnie rromă din aceste „cartiere".

Criteriul cultural avut în vedere a pus şi el câteva probleme specifice şi anume: insuficienţa finanţării unor instituţii culturale profesioniste care să aparţină comunităţilor etnice, în special a celor cu un număr mai redus de membri (ucraineni). Problema insuficienţei finanţării în ceea ce priveşte publicarea unor cărţi în limbile şi despre diversele comunităţi etnice, duce la riscul insuficienţei gradului de cunoaştere a culturii pe care acea etnie o reprezintă. O formă de dezavantaj social a fost văzută în preţul foarte ridicat al manualelor în limbile etniilor, preţ care le face relativ inaccesibile elevilor aparţinând etniilor. O formă a discriminării este reprezentată de etichetarea membrilor unora dintre etnii (rromă de exemplu). Odată etichetată o persoană, conduita faţă de aceasta rămâne în consecinţă, indiferent de calitatea umană a persoanei avută în vedere.

Concluzia generală a fost că nu se poate vorbi de o discriminare pe criterii etnice ca politică de stat, deşi anumite administraţii publice locale favorizează acţiuni ce pot fi considerate discriminatorii: întârzierea luării unor decizii, constituirea unor comisii care întârzie şi ele luarea unor decizii (atitudini birocratice). Alte puncte evidenţiate au fost iniţiativele legislative în ceea ce priveşte utilizarea limbilor comunităţilor etnice în administraţia publică locală, combaterea discriminării şi în genere activitatea parlamentară a grupului reprezentând comunităţile etnice. O soluţie propusă a fost acordarea de fonduri care să finanţeze instituţii profesioniste de cultură ale etniilor şi în paralel cu aceasta cooperarea cu artişti profesionişti,

inclusiv din alte ţări, pe termen limitat, până la profesionalizarea artiştilor care reprezintă comunităţile etnice. Ca experienţă concretă a fost prezentată iniţiativa „Teatrul din Turn" din Sighişoara. De asemenea, s-a vorbit de subvenţionarea preţului manualelor în alte limbi decât cea română, până la echivalenţa cu preţul manualelor în limba română. O altă soluţie rezultată în urma discuţiilor a fost aceea de a exista angajaţi la nivelul administraţiei locale (primării, inspectorate judeţene de cultură, inspectorate şcolare) care să se ocupe de problemele comunităţilor etnice care locuiesc în regiunea respectivă. Astfel, participanţii au exprimat opinia că ar fi bine dacă ar exista cel puţin o persoană la nivelul instituţiilor publice locale care să se ocupe de problemele comunităţilor etnice conlocuitoare în respectiva zonă.

Strategii de dezvoltare în comunităţi multiculturale

Cercetarea acţiune. De la cercetare la schimbarea socială

Cercetarea acţiune tradiţională a fost definită metodologic de către fondatorul psihologiei sociale şi organizaţionale şi a dinamicilor de grup Kurt Lewin. Teoriile sale pornesc de la conceptul de analiză a câmpului de forţe ce constituie un cadru constructiv a identificării unor factori şi forţe ce influenţează o situaţie socială (Lewin 1943). Termenul de cercetare acţiune a fost introdus de Kurt Lewin în studiul Action Research and Minority Problems (1946: 34-36). Cercetarea acţiune este descrisă ca o cercetare comparativă asupra condiţiilor şi efectelor diferitelor forme de acţiune socială şi a cercetărilor ce conduc spre acţiune socială. Metoda utilizează o spirală de paşi fiecare compus dintr-un circuit de tipul planificare, acţiune, identificare a faptelor sociale şi a rezultatelor acţiunii (1946: 34-36). Cercetarea acţiune este definită ca un proces reflectiv de rezolvare progresivă a problemelor condus de indivizi ce acţionează împreună cu ceilalţi (beneficiari n.n) într-o comunitate de practică pentru îmbunătăţirea modalităţilor de rezolvare a problemelor (wikipedia.org: Action Research).

Caracteristica fundamentală a cercetării acţiune este *practica cercetării colaborative şi utilizarea unor metode colaborative*. Cercetarea acţiune este o anchetă interactivă care pune în acţiune simultan procesul rezolvării de probleme cu cel de analiză colaborativă a datelor cercetării în scopul înţelegerii funcţionării şi implementării schimbărilor la nivelul organizaţiei (Reason & Bradbury, 2001 apud wikipedia.org :Action Research) Mihai Pascaru (2008:46) împarte cercetarea acţiune în *4 modele situaţionale*:

- cercetarea acţiune propriuzisă;
- cercetarea dezvoltare;
  cercetarea feministă.

O altă taxonomie a Cercetării acţiune cu referire la studiile vizând comunităţile multiculturale o propun cercetătorii Catherine Cassell şi Phil Johnson:

- Cercetarea acţiune ca experiment social: fiind cea utilizată originar de Kurt Lewin, fundamentându-se pe o epistemologie obiectivistă în cadrul monismului metodologic, şi pornind de la o presupoziţie ontologică realistă: realitatea socială există cu adevărat, şi poate fi cercetată în mod obiectiv, rezultatele putând fi obţinute prin aplicarea unei metodologii corecte, şi descriind în mod exact realitatea socială (Cassel şi Johnson 2006:790).
- Cerectarea acţiune inductivă: este de asemenea de orientare pozitivistă, urmărind accesul în mod inductiv a cercetătorilor la contextul cultural în starea sa naturală. Modelul cercetării acţiune

inductivă se bazează pe o epistemologie de tip hermeneutic, pe o semiotică a faptului social, privilegiind metodele comprehensive (bazate pe înţelegere), în cadrul dezvoltării unor metode calitative, sub forma de „Grounded Theory", ce ghidează intervenţia ulterioară (Cassel şi Johnson 2006:792). Grounded Theory este considerată modalitatea privilegiată de investigare calitativă a socialului, care presupune construcţia categoriilor şi ipotezelor cercetării printr-un proces de interpretare a datelor colectate, mai degrabă decât utilizarea cercetării sociale pentru validarea unor ipoteze cu caracter teoretic propuse apriori de cercetător şi supuse validării (O'Connor şi alţii, 2008:28-45). Simona Branc prcizează în acest sens că Grounded Theory presupune generarea sistematică a conceptelor şi teoriilor pe baza datelor colectate, fiind o „modalitate inductivă ce porneşte de la observaţii generale," urmând ca în procesul de analiză a datelor primare să se formeze categoriile conceputuale (2008:83).

– Cercetarea acţiune participativă: porneşte de la două presupoziţii diferite, prima conform căreia membrii comunităţii cercetate paricipă activ la întreaga cercetare din etapa de design a cercetării până în cea de diagnosticare şi adoptarea unor strategii de acţiune, rolul cercetătorului fiind acela de facilitator (O'Connor 2008:796). O a doua

perspectivă se adresează întregii comunităţi, analizându-se „nevoia de schimbare" apărută la nivelul comunităţii în proprii săi termeni. Cercetarea se bazează pe interviuri şi focus grupuri, având menirea de a putea genera o planificare strategică ulterioară, şi de a da feed back membrilor comunităţii cu privire la transformarea problemelor cu care aceştia se confruntă într- o agendă organizaţională.

- Intervenţia - Cercetarea participatorie: Vizează participarea indivizilor comunităţii la procesele politice, cum ar fi cel de democratizare. Modelul pleacă de la teoria critică asupra proceselor de democratizare a practicilor sociale. Habermans aduce în atenţia epistemologilor modificarea experienţelor senzorial-perceptivă sub influenţa experienţei culturale, justificând astfel critica epistemologiilor de tip pozitivist (O'Connor, 2008: 798).
- Cercetarea acţiune deconstructivă: caracterizată de presupoziţia că limbajul- cu referire la orice tip de metanaraţiune- nu poate reda realitatea. Cotitura lingvistică propune (hyper)realitatea ca fiind constituită din serii de constructuri sociale. Se pot astfel construi tot atâtea realităţi câte modalităţi de a le descrie putem constitui (O'Connor, 2008:803). Cercetarea acţiune deconstructivistă are postmodernismul ca paradigmă constitutivă. Un model de cercetare – acţiune deconstructivistă îl propune *ancheta*

colaborativă, propus de Trevelen (2001:261) cu aplicare la grupurile minoritare – anchetă de gen în experimentul original al lui Trevelen. Cercetătorul a facilitat realizarea unei „cercetări deconstructiviste" în cazul a 11 tinere, co-participante la cercetare, cu privire la experienţele critice din propria organizaţie. Persoanele supuse *cercetării colaborative* au ca sarcină reflecţia asupra propriilor patternuri interpretative, şi reconstrucţiei acestora, printr-o analiză a discursului, şi a presupoziţilor existente în limbajul curent. Pentru Trevelen- ne spune O'Connor, rolul anchetei deconstructive este formarea unei noi subiectivităţi, înlocuind opoziţia latentă în faţa alterităţii cu reconstrucţia propriei subiectivităţi, pornind de la experienţa libertăţii, adoptând experienţa subiectivităţii multiple (2008:805). O altă versiune de de *Cercetare acțiune deconstructivă* este în viziunea lui O'Connor construcţionismul promovat de Gergen. Se aduce în discuţie anihilarea unor semnificaţii prin „*acordul democratic"* asupra interpretării unui discurs (2008:805). Construcţionismul este în viziunea noastră în acord cu O'Connor, un constituient al discursului postmodern şi deconstructiv, dar poate fi considerat ca punct de plecare a efortului transmodern de reinterpretare integrativă a realităţii, prin acţiunea afirmativă. În acest sens, în cadrul paradigmei afirmative, pornind de la construcţionism, s-a dezvoltat „ancheta

apreciativă". Aceasta vizează sesizarea şi amplificarea pozitivului, şi construcţia socialului pornind de la elementele de pozitivitate inerentă în cadrul oricărei comunităţi.

Cercetarea acţiune vizează din punctul de vedere a lui Mihai Pascaru concomitent găsirea de soluţii practice la probleme concrete în acelaşi timp atingerea unor obiective ştiinţifice prin cooperarea dintre cercetătorul agent al schimbării şi subiecţii beneficiarii cercetării acţiunii. Autorul menţionat face de asemenea o distincţie între metoda intervenţiei sociale şi cercetarea acţiune. În timp ce intervenţia îşi propune să conştientizeze actorii sociali colectivi asupra potenţialului şi rolului acestora în schimbarea socială, cercetarea propriuzisă îşi propune direct obţinerea schimbării sociale.

O altă taxonomie propusă de Wikipedia defineşte la rândul său următoarele tipuri majore ale cercetării acţiune:

- *Ştiinţa acţiunii* (Chris Argyris) îşi propune studierea designului atitudinal a persoanelor aflate în dificultate. Argyris consideră că acţiunile umane sunt programate să atingă consecinţele dorite fiind guvernate de o serie de variabile din mediu. (Argyris apud wikipedia Action Science).
- *Cercetarea colaborativă* (John Heron şi Peter Reason). Modelul porneşte de la ideea că toţi participanţii activi la cercetarea acţiune sunt de fapt pe deplin implicaţi în aceasta în calitate de cercetători (Heron 1996: 56)

- *Cercetarea acţiune participatorie.* Acest model implică toate părţile relevante în examinarea comună a acţiunilor curente văzute ca problematice în scopul de a le schimba sau îmbunătăţi. Metoda se bazează pe o reflecţie critică asupra contextului istoric, politic, cultural, economic în care acţiunea se produce. (Vadswoith, 1998).
- *Ancheta dezvoltare –acţiune* (Wiliam Torbert) –se bazează pe auto- transformarea acţiunilor la nivelul organizaţiei într-o manieră mai activă şi mai durabilă.
- *Abordarea teoriei vii* (Witehead & Mc Niff) - cei doi consideră că indivizii generează teorii explicatorii sub influenţa propriei educaţii ce acţionează în procesul propriu de învăţare proprie cât şi a celorlalţi (wikipedia: Action Research).

Construcţionismul social – negocierea semnificaţiilor

Complementar deconstrucţiei postmoderne, construcţionismul păstrează de la aceasta caracterul antirealist, pluralitatea experienţelor şi interpretărilor într-o lume plurală sau chiar într-o pluralitate de lumi, corelarea sensului cu voinţa interpretativă. Se detaşează de aceasta prin medierea socială sau culturală a interpretării. Nu există un sens unic care să corespundă unui adevăr unic, ci o pluralitate de sensuri, oglindiri ale întregului în diversele niveluri ale fractalului existenţei. Epistemologia construcţionistă are în vedere apariţia paradigmelor ştiinţifice, sociale şi

culturale ca pe o ”negociere” a interpretărilor oferite datelor provenite dinspre realitatea empirică sau din alte spaţii ale cunoaşterii cum ar fi teoretizări, modele etc. Construcţionismul este o paradigmă conform căreia “harta” prin care este citită realitatea nu reprezintă altceva decât o continuă negociere a interpretării.

Paradigmele ştiinţei sunt interpretate cultural şi generează o serie de modele pe care le-am numit după Thomas Germine [1955] metafizici cuantice. Accepţiunile conceptelor, sub care acestea sunt preluate din limbajul ştiinţific în discursul cultural, constituie un model paradigmatic, relativ independent faţă de cel ştiinţific din care provine. Derivarea culturală a sensului conceptelor stă la baza convergenţei semantice a oricărei paradigme socio-culturale.

În planul mentalităţilor se produce cea mai profundă restructurare, prin trecerea de la înţelegerea unei lumi obiective, cognoscibile şi unice, la modelul unei pluralităţi de lumi, a cărei indeterminare este prezisă teoretic. Gergen afirmă că termeni precum „real, adevărat, raţional şi obiectiv, posedă un potenţial distructiv inerent” (2005: 12). Desigur că aceste concepte sunt de maximă utilitate în cadrul unor comunităţi particulare, în afirmarea tradiţiei facilitarea încrederii reciproce, coordonării acţiunilor colective şi stimulării entuziasmului social - consideră autorul citat (2005: 12). Potenţialul periculos se actualizează atunci când membrii comunităţii extind sensurile acestor cuvinte la nivel universal, ca adevăr transcendent, raţionale prin ele însele, şi în mod cert obiective.

Noua epistemologie nu mai poate fi de tip pozitivist-cantitativistă ci mai degrabă holist-calitativistă care are în vedere presupoziţia că cercetarea trebuie să includă sistemul cercetătorului şi corelaţia acestuia cu obiectul cercetat. Se alunecă de la un nucleu dur al conceptului de realitate ca obiectualitate către o "pluralitate de realităţi posibile" care prin intervenţia cercetătorului se ordonează într-o serie unică de rezultate-consecinţe. Reconstrucţia "tabloului lumii" este o permanentă negociere a modelelor, corelate cu noile date experimentale. Feynman consideră că modelele teoretice trebuie astfel construite încât consecinţele care se calculează să poată fi comparate cu experimentul" [2006: 144]. Această nouă epistemologie renunţă la pretenţia de a explica cauzal realitatea în favoarea "unei mai bune înţelegeri a acesteia", mai ales a adecvării consecinţelor cu rezultatele experimentelor.

"Ştiinţific este să afirmi ce este mai probabil, şi ce este mai puţin probabil şi nu să demonstrezi tot timpul posibilul şi imposibilul" [2006: 144].

Paradigmele din fizică au adus mutaţii profunde epistemologiei. Modelele care au adus succes în interpretarea lumii au fost preluate și utilizate în interpretarea altor sfere ale vieţii sociale. Conceptul de adevăr suferă o mutaţie epistemică în cadrul epistemologiilor construcţioniste. Așa cum precizează Ștefan Cojocaru, construcţionismul abandonează ideea conform căreia mintea individului reprezintă oglinda realităţii. Construcţionismul se bazează pe relaţii și susţine rolul individului în construcţia

realităţilor semnificative [2005: 25]. Concepte precum cel de verosimilitate devin mai adecvate pentru a descrie caracterul noilor legi formulate în interiorul unor ştiinţe care se îndepărtează din ce în ce mai mult de ceea ce poate fi efectiv experimentat sau chiar observat în mod direct.

Construcţionismul ca metodă epistemică este creionat de Burr [1995: 9] prin următoarele aserţiuni fundamentale:

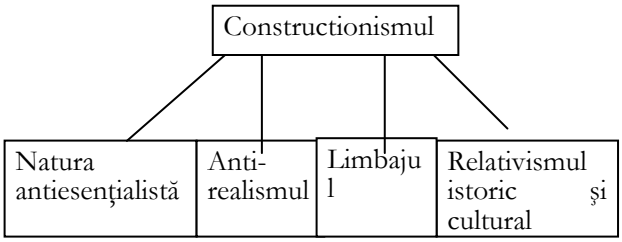

Schemă propusă de Simona Ponea[3]

Natura antiesenţialistă a construcţionismului şi înţelegerea critică asupra accesului la cunoaştere. Această viziune se opune înţelegerii naturii cunoaşterii, ca echivalentă cu existenţa de tipul

[3] În cadrul seminarului de „Metode apreciative în dezvoltarea organizaţională", din cadrul programului masteral „Supervizare şi Planificare Socială", Universitatea „Al. I. Cuza"

ceea ce există este ceea ce putem să-i sesizăm într-o formă sau alta existenţa. Mai degrabă cunoaşterea noastră este dependentă de construcţiile pe care ne bazăm în a interpreta realul construcţiei realizate în interacţiunile zilnice dintre indivizi [1995: 4]

Antirealismul. Versiunea de realitate în care trăim este construită social şi cultural prin interacţiune, neputând fi vorba despre un fapt obiectiv ci mai ales de asumare a unui model semnificativ [1995: 6]

Relativismul istoric şi cultural al cunoaşterii şi al conceptului de adevăr [Burr, 1995: 9]. Toate formele de cunoaştere, atât cea ştiinţifică cât şi cea comună, deţine intrinsec o specificitate istorică şi culturală. Adevărul însuşi variază istoric şi cultural ca şi concept în funcţie de procesele interacţiunii sociale prin care oamenii se află în relaţie. În consecinţă transdisciplinaritatea sau interdisciplinaritatea este posibilă întrucât globalizarea este un construct al culturii contemporane.

Limbajul este o formă de acţiune prin care lumea primeşte constructe [Burr, 1995: 6]. « Modul în care înţelegem lumea vine nu de la realitatea obiectivă cât de la alţi oameni atât din trecut cât şi din prezent » [Burr, 1995: 9]. Limbajul nu este doar o simplă cale de exprimare ci prin comunicare lumea primeşte constructe şi astfel realitate pentru noi. Limbajul este aşadar o formă de acţiune.

Construcţionismul are în sine o viziune *anti-naturalistă* pornind de la următoarele puncte de vedere: teoriile nu descriu realitatea în sine ci o reconstruiesc în conştiinţă, mergând până

acolo în a introduce în teorii entităţi asupra căror existenţă nu există dovezi experimentale sau de observaţie, dar care fac teoria să fie coerentă, consistentă şi să prezică rezultate măsurabile. Măsurabilitatea rezultatelor o putem considera o consecinţă a teoriei şi a modului de alegere în sine a tipului de experienţă sau observaţie ce urmează a fi realizată şi a unei inerente precuantificări a rezultatelor ce se aşteaptă a fi obţinute. Aşadar teoriile ştiinţifice sunt ele însele constructe sociale în cadrul unei forme aparte, de interacţiune socială numită cercetare ştiinţifică şi respectiv într-un context istoric cultural şi social dat numit ştiinţa contemporană şi comunitatea oamenilor de ştiinţă.

Construcţionismul este văzut ca parte a paradigmei postmoderne datorită relativizării modelelor şi raportării „realităţii" la negocierea interpretării. Epistemologia contrucţionistă este prin structura sa apropiată de postmodernism, de viziunea lyotardiană conform căreia imaginea noastră despre realitate este o „naraţiune", un consens al discursului – consideră Hacking [1999: 196]. Discursul ştiinţific este o formă particulară de discurs şi poate fi analizat în manieră construcţionistă ca analiză textuală.

Construcţionismul poate fi utilizat metodologic, pornind de la importanţa subiectului epistemic în construcţia socială a adevărului. Conceptul de adevăr are semnificaţie aşadar în legătură cu un fapt sau experienţă acceptat social ca atare. Construcţionismul social poate fi aplicat unei serii întregi de teorii care au

ca punct de plecare opera lui Gergen din care definitorii pot fi considerate articolele:

- „Mişcarea construcţionismului social în psihologia modernă" (1985),
- „Către o teorie generativă" (1987),
- „Afect şi organizare în societatea postmodernă" (1990),
- „O invitaţie la construcţionism social" (1999),
- „Ştiinţa organizaţiei un construct social, Potenţialuri postmoderne" împreună cu Tojo Thatchenkery (1996).

Construcţionismul spune Gergen este preocupat în principal cu explicarea proceselor prin care oamenii ajung să descrie, să explice şi să ia act de lumea în care trăiesc şi care-i include (1985: 266).

Campbell Coldicott şi Kinsella consideră că viziunea construcţionistă propune un model prin care realitatea este creată în procesul de comunicare şi cu instrumentele limbajului, fiecare individ influenţând şi modelând răspunsurile celorlalţi. Accentul construcţionist apare asupra reţelei de interacţiuni dintre indivizi în procesul comunicării (1994:18). Fiind o orientare post-modernă construcţionismul destructurează onticul (sub aspectul unei existenţe de sine stătătoare, mutând realitatea la nivelul experienţei de limbaj). Semnificaţia şi sensul cuvintelor nu sunt date în baza unei teorii a adevărului corespondenţă cât mai ales a unei teorii a negocierii sociale, a semnificaţiei şi indirect a înlocuirii conceptului de adevăr cu cel de adecvare şi verosimilitudine.

Continuând ideea Campbell Van Nistel Roofi consideră că ar trebui eliminată iluzia unei rupturi ontologice între subiect şi obiect şi înlocuită cu un construct de realitate intersubiectivă (1999: 21). Analizându-l pe Van Nistel Roofi, Van der Haar consideră preocuparea fundamentală a construcţionismului ca fiind procesul de sensificare (creare de sensuri) prin care indivizii asumă un înţeles experienţei subiective asupra realităţii. Indivizii sunt astfel capabili să producă realităţi diferite – paralele (2002: 16).

Schawandt accentuează pornind de la teoriile lui Gergen impactul socialului şi a convenţiilor de limbaj asupra procesului de sensificare (1998:240). Van der Haar comentând semnificaţiile filosofice ale construcţionismului indică aderarea acestui curent la o epistemologie alternativă deoarece analiza cunoaşterii şi a realităţii nu poate fi decât contingentă relaţiilor umane fiind rezultatul unor practici continue de reificare, sedimentare şi habitualizare. Perspectiva construcţionistă nu mai poate admite o cunoaştere în sine, liberă de orice fundare axeologică şi nici nu poate conceptualiza o disjunctivitate între subiectiv şi obiectiv ce să implice distincţia fără echivoc dintre cunoaştere şi realitate (2002 :18). Sociologia ştiinţei poate fi privită după Van der Haar din perspectiva generală a construcţionismului. Cunoaşterea lumii este în mod esenţial o creaţie umană şi nu o oglindă a unei realităţi independente (2002:18). Premisele centrale ale construcţionismului propuse de Van der Haar pornită de la contribuţiile lui Burr, Gergen şi Bouwen sunt:

- construcţionismul social asumă faptul că lumea nu poate fi cunoscută aşa cum este ci mai degrabă pot fi cunoscute o serie multiplă de realităţi construite social.
- construcţionismul social vede limbajul, comunicarea şi discursul ca având rolul central al procesului interactiv prin care înţelegem lumea şi pe noi înşine.
- construcţionismul social vede limbajul şi comunicarea ca un proces de coordonare a actorilor.
- construcţionismul social se preocupă de procesul relaţional prin care actorii sociali construiesc realităţile sociale.
- construcţionismul social presupune o distincţie exclusivă dintre subiect şi obiect, nu este o construcţie fericită sau necesară şi din acest motiv propune depăşirea dualismului restrictiv care le vede pe cele două ca existând independent una de cealaltă.
- adepţii construcţionismului social consideră importantă reflecţia asupra fondului social cultural istoric al asumărilor şi constructelor noastre şi menţinerea unor deschideri asupra altor realităţi posibile construite (2002 :22).

Epistemologia constructivistă se încadrează în curentul general al postmodernismului promovând o cunoaştere interdisciplinară. Noi preferăm să situăm construcţionismul la nivelul unei zone de intersecţie dintre post-modernism şi trans-modernism tocmai datorită aspectelor de analiză de reţea făcute posibile de construcţionism.

Orientarea afirmativă specifică trans-modernismului şi totalizantă poate fi exemplificată într-o arie particulară a construcţionismului apreciativitatea.

În analiza comunităţilor etnice constructivismul poate fi utilizat pornind de la ideea exprimată de Gergen conform căreia fiecare formă de organizare socială comprimă în mod virtual în sine o ontologie proprie, sub forma unui « consens cu privire la real ». Acordul cu privire la natura realităţii valoroasă pentru o serie de activităţi din cadrul comunităţii, sunt esenţiale pentru formarea culturii organizaţiei (comunităţii). Când comunităţile construiesc « o realitate socială consensuală », aceasta este pe deplin reflectată în practicile existente la nivelul comunităţii respective. Expansiunea comunităţii în spaţiul social al comunităţilor învecinate (Gergen 2005 : 138) (în cadrul unor comunităţi multiculturale n.n) se creează o realitate corelativă prin derivarea sensurilor şi viziunii asupra realităţii provenind din comnităţile vecine. Cu siguranţă pot apărea conflicte interpretative între viziunile despre realitate existente la nivelul comunităţii în discuţie, şi cele existente la nivelul celorlalte comunităţi. Pentru Gergen, globalizarea reprezintă o intensificare a conflictului etic. Organizaţiile expansionează în alte spaţii culturale, importând constructe specifice respectivelor culturi locale. Practicile globalizante sunt dintr-o perspectivă – cea a organizaţiilor expansive- considerate actuale şi benefice, în timp ce practicile locale sunt învechite şi necesită a fi schimbate, în timp ce din perspectiva comunităţii locale, cultura

promovată de organizaţia expansivă este considerată inva zivă, insensibilă faţă de nevoile regionale, sau comunitare, uneori chiar imorală (Gergen 2005: 139).

Scott Harris la rândul său, sublinia predominanţa studilor privind inegalitatea socială în cadrul preocupărilor construcţioniste, şi a sociologiilor interpretative în general. Tema inegalităţii sociale corelată cu cea a construcţiei sociale a realităţii, ţin la ora actuală capul de afiș al majorităţii conferinţelor ştiinţifice în domeniul sociologiei comunităţilor şi a sociologiei organizaţionale (2006:25). Din punctul de vedere construcţionist (2006 :224) trebuie evitată înţelegerea inegalităţii ca un fapt social obiectiv, cercetarea putându-se mai degrabă focaliza asupra semnificaţiilor acordate inegalităţii în cadrul proceselor sociale care au generat interpretările spaţiului social ca un câmp al inegalităţii. Stratificarea socială nu poate fi etichetată în termeni de inegalitate, şi putere consideră Harris. Pentru construcţionişti consideră autorul menţionat, este mai propriu cercetării sociologice să se analizeze sensul pe care subiecţii îl acordă inegalităţii sociale, şi semnificaţiile acesteia pentru viaţa socială, decât analiza unor „cauze obiective", sau „efecte vizibile", ori a unor soluţii exterioare comunităţii. Construcţionismul propune aşadar comunitatea însăşi ca principală resursă a propriei dezvoltări organizaţionale. Perspectiva construcţionistă este plurivalentă, nici o interpretare nu este favorizată, dimpotrivă o cercetare poate produce mai multe interpretări ale aceleiaşi realităţi sociale. Nici una dintre interpetările aflate în

concurenţă nu au aprioric un grad mai ridicat de adevăr, fiecare fiind aplicată unui univers interpretativ-discursiv diferit. Cu alte cuvinte o realitate socială de exemplu sărăcia, poate avea o serie de interpretări în cadrul unei sau unor comunităţi diferite, fără a putea avea pretenţia impunerii unei „interpretări valide" la modul universal. Din acest punct de vedere putem înţelege totalitarismul ca un proces de universalizare a interpretărilor în numele unei „supremaţii axiologice autoatribuite". Spre deosebire de dictatura axiologică a interpretărilor, globalizarea poate fi înţeleasă în sensul de universalizare a interpretărilor pornind de la reconstrucţia epistemică a realităţii prin contaminare culturală. Dezvoltarea socială fiind prin esenţa ei un proces integrativ este predispusă la transdisciplinaritate, şi de aceea am ales această dimensiune a practicii sociale pentru a ilustra clivajul interpretativ al unor tehnici sociale generat de schimbările de paradigmă oferite de trecerea la o epistmologie transmodernă centrată pe interconexiune. Cultura integrală, văzută ca sinteză a tradiţionalismului cu modernitatea, este opusă de teoreticienii transmodernităţii [Codreanu, 2006: 177] "culturii Coca-Cola", care prin deconstrucţia oricărei realităţi, suprimă însăşi spaţiul de acţiune a valorilor. În acest mod, postmodernismul implică întreaga sferă a fiinţării umane: cultura, teologia, filosofia, arta, politica, ştiinţa şi tehnica.

„Spiritualizarea frontierelor", de la nivelul construcţiilor social-politice, este o continuare firească a "spiritualizării frontierelor

epistemologice", a unificării ontologice, într-un "Univers rețea" în care potrivit lui Ray Paul fiecare element constitutiv este corelat unitar cu toate celelalte elemente ale sistemului.

Înlocuirea societății bunăstării cu cea a societății de rețea, globalizarea interdependențelor și reconstrucția paradigmelor sociale prin înlocuirea obsesiei individualității specifice societății postmoderne cu cea a „spiritualizării transmoderne a frontierelor" (SANDU: 2008, 10), va schimba obiectivele intervenției sociale din „dinamizarea potențialităților de autodeterminare și autoactualizare a clientului"(Rogers, 1966), în restructurarea adaptativă a rețelelor sociale în favoarea funcționării pozitive a clientului.

Ancheta apreciativă în dezvoltarea comunitară

Gervase Bushe, (apud Cojocaru D. 2004), consideră ancheta apreciativă o teorie a organizării şi o metodă a schimbării sociale, una dintre cele mai semnificative inovaţii în cercetarea acţiune. Conceptul de anchetă apreciativă este lansat de către David Cooperrider şi Suresh Srivatsva în lucrarea *Appreciative inquiry in organizational life"*, apărută în 1987. Autorii reiau în acest articol o dezbatere legată de importanţa teoriei pentru (re)construcţia social organizaţională, discutată în contextul potenţialului Cercetării-Acţiune preluând ideile lui Kenneth Gergen legate de caracterul cunoaşterii teoretice şi rolul ei în transformarea socială (2001: 7-82), propunând o redefinire a scopurilor ştiinţifice ale Cercetării acţiune: "scopul ştiinţei nu este descoperirea şi verificare legilor sociale care să permită predicţia şi controlul"(Cooperrider, apud Cojocaru D, 2004). Ştiinţele sociale şi comportamentale ar trebui definite în raport cu "capacitatea lor de generare", prin aceasta înţelegând capacitatea "să provoace prezumţiile călăuzitoare ale culturii, să ridice întrebările fundamentale legate de viaţa socială contemporană, să reconsidere ceea ce

este considerat de la sine înţeles şi în felul acesta să ofere noi alternative pentru acţiunea socială (Gergen 2005:149-169)".

Ancheta (cercetarea) apreciativă (Appreciative Inquirey) este un mod particular de a chestiona subiecţii dezvoltării organizaţionale şi în acelaşi timp de a prefigura viitorul, prin adoptarea unor relaţii pozitive pornind de la pozitivitatea fundamentală inerentă persoanei, organizaţiei sau unei situaţii, sporind capacitatea sistemului de cooperare şi schimbare. Metoda are ca presupoziţie fundamentală angajamentul indivizilor în îmbunătăţirea, schimbarea şi focalizarea pe performanţă.

A aprecia[4] =1. a valoriza, acţiunea de recunoaştere a aspectelor pozitive în oameni, lumea înconjurătoare; afirmarea punctelor tari trecute şi prezente, identificarea potenţialităţilor, perceperea acelor lucruri care dau viaţă (sănătate,

[4] **Ap-pre'ci-ate, v.,** 1. valuing; the act of recognizing the best in people or the world around us; affirming past and present strengths, successes, and potentials; to perceive those things that give life (health, vitality, excellence) to living systems 2. to increase in value, e.g. the economy has appreciated in value. Synonyms: VALUING, PRIZING, ESTEEMING, and HONORING.

vitalitate, excelenţă) sistemelor vii; 2. a creşte valoarea, Sinonime: a valoriza, a onora, a preţui (Cooperrider, D. & Whitney, D., 2005:1).

Ancheta[5] = 1. acţiunea de a explora şi descoperi, 2. acţiunea de a pune întrebări, fiind deschis spre a sesiza noi potenţialităţi şi oportunităţi Sinonime: descoperire, cercetare, explorare sistematică, studiu. (Cooperrider, D. & Whitney, D., 2005:1).

Perspectiva Anchetei Apreciative este una socio-raţionalistă, rezumată de D. Cooperrider în câteva elemente esenţiale:

- Ordinea socială este fundamental instabilă, la orice moment fiind produsul unei negocieri sau convenţii între persoane, convenţie asumată tacit sau explicit de către acestea.
- Modelele acţiunii social-organizaţionale nu sunt impuse în manieră biologică sau fizică, ele sunt capabile de o varietate infinită.
- Acţiunea socială este susceptibilă de a fi interpretată diferit în funcţie de contextul istoric în care are loc, nici una dintre

[5] **In-quire' (kwir), v.,** 1. the act of exploration and discovery. 2. To ask questions; to be open to seeing new potentials and possibilities. Synonyms: DISCOVERY, SEARCH, and SYSTEMATIC EXPLORATION, STUDY.

interpretări neputând fi considerată în mod obiectiv superioară alteia.

- Acțiunile umane sunt prescrise de către idei, credințe, intenții sau teorii; transformarea comportamentelor convenționale umane se realizează prin schimbarea ideilor, teoriilor, ideologiilor convenționale; socio-raționalismul consideră că teoriile pe care le îmbrățișăm, credințele și reprezentările noastre asupra sistemelor sociale au un efect puternic asupra naturii realității sociale.
- Cel mai puternic vehicul pe care-l au comunitățile pentru a-și transforma convențiile sau înțelegerile în norme, valori, scopuri, ideologii este actul dialogului, posibil prin limbaj; prin urmare, schimbările care au loc în practicile lingvistice pot provoca schimbări profunde în practicile sociale.
- Teoria socială poate fi văzută ca un limbaj elevat care posedă o gramatică proprie, ea poate fi folosită ca un instrument lingvistic capabil să creeze modele noi de acțiune socială.
- Orice teorie este normativă, indiferent dacă se intenționează sau nu acest lucru și are potențialul să influențeze ordinea socială indiferent dacă oamenii au sau nu reacții de acceptare, respingere sau indiferență.
- Fiecare teorie socială are o semnificație morală: are potențialul de a afecta și de a regla relațiile inter-personale în viața cotidiană.

– Cunoaşterea socială rezidă în interacţiune colectivă: ea este creată, menţinută şi folosită de către grupul uman (Cooperrider, DL, Srivatsva 1987., apud Cojocaru D. 2004, 2 :)

Diverşi autori au definit o anchetă apreciativă ca fiind o paradigmă a evoluţiei conştiente generată de noul secol (Hubard 1998) o metodologie care duce ideea constructului social a realităţii către extrema sa pozitivă prin accentuarea metaforei şi naraţiunii, relaţionarea cu modul de cunoaştere şi limbajul aducând-o la potenţialul maxim de teorie generatoare „Cea mai importantă teorie generatoare" (Gergen, 1996) „Cea mai importantă teorie în cercetarea acţiune din ultima decadă" (Bushe, 1991), O nouă Yoga a cercetării" (Harman, 1991), O abordare radical afirmativă a schimbării prin completa înlăturare a managementului centrat pe problemă (White 1997), Piatra filosofală a dezvoltării organizaţionale (Sorenson1996). Pornind de la aceste definiţii Cooperrider consideră ancheta apreciativă o epistemologie, o instanţă normativă, o metodologie în managementul schimbării, o abordare semnificativă leadership (1993:3). Cooperrider ne propune următoarea definire operaţională a anchetei apreciative: o cercetare (co)transformatoare a pozitivului din indivizi şi organizaţii. Ancheta apreciativă este o descoperire transformatoare a surselor generatoare de vitalitate a sistemelor vii în momentele lor de maximă eficienţă şi maximă capacitate creatoare în domeniul economic, ecologic, uman. Ancheta apreciativă este o cale

centrală bazată pe arta interogativă asupra punctelor tari a sistemului pentru a le putea înţelege, anticipa şi maximiza potenţialul creativ. Este o mobilizare a capacităţii interogative pe baza principiului întrebărilor necondiţionat pozitive. Dimensiunea cercetării este corelativă cu cea a intervenţiei prin descătuşarea potenţialului inovativ a imaginaţiei creatoare în locul negării şi a criticii (Cooperrider, 2005:3).

Elementele analizei instituţionale prin ancheta apreciativă

Ancheta Apreciativă este construită pe ipoteza că orice organizaţie este o construcţie socială arbitrară ale cărei limite sunt trasate doar de către imaginaţia oamenilor şi voinţa colectivă. Definiţia se aplică în egală măsură comunităţilor culturale. G. Bushe consideră că limbajul şi cuvintele reprezintă fundamentul vieţii sociale, în acord cu viziunea post-modernistă asupra limbajului văzut ca agent activ în crearea semnificaţiilor. Prin urmare, teoria, în special cea codată în cuvinte sau în imagini are forţa de a modela organizarea socială deoarece noi "vedem ceea ce credem". În condiţiile în care se doreşte schimbarea unei organizaţii şi în mod simlar din cadrul unei comunităţi, se urmăreşte redefinirea modului în care persoanele din cadrul ei explică valorile care au condus la succes. Schimbarea este astfel văzută, în primul rând, ca o schimbare de atitudine a membrilor care definesc comunitatea şi fac parte din ea. În orice comunitate schimbarea poate fi realizată prin modificarea "istoriilor" sau "poveştilor" care circulă informal, de regulă în grupuri mici, confidenţiale şi nu pot fi discutate în întâlniri oficiale. Aceste poveşti lucrează asupra minţii

umane la un nivel inconştient (Bushe G.R.,apud Cojocaru 2004).

Dezvoltarea organizaţională în versiunea apreciativă are la bază o analiză semiotică a metadiscursurilor organizaţiei. În fiecare comunitate culturală indivizii îşi creează un set de poveşti care se reunesc în ceea ce se numeşte cultură. Lectura acestor poveşti în termeni apreciativi vizează accentuarea elementelor de succes, a momentelor de apreciere şi valorizare a semnificaţiilor personale, a experienţei comunicaţionale în cadrul comunităţii. Cultura unei comunităţi este legată de astfel de momente de succes, oameni remarcabili, momente de valorizare a potenţialului comunitar momente de succes din viaţa comunităţii ce se doresc a fi transmise în dezvoltarea activitatea ulterioară a comunităţii. Din perspectiva antropologică, observăm aici procesul mitogenezei, ca înmagazinare a poveştilor de succes, sub forma hiperbolizată în moştenirea culturală a comunităţii.

Bushe consideră că marea promisiune pe care o face ancheta apreciativă este aceea de a oferi organizaţiei şi comunităţilor (etno)culturale un moment de autosusţinere prin actualizarea valorilor deja existente în sistem, valori care au creat performanţe superioare (apud Cojocaru D. :2004:8). Aaron deGrassi consideră că în fiecare comunitate, la fel ca în fiecare organizaţie studiată de Cooperrider, există ceva care funcţionează bine, şi produce succes şi apreciere în interiorul comunităţii în cauză. Comunitatea va evolua în direcţia în care în mod coleciv îşi focalizează întrebările şi eforturile. Realitatea

(socială) fiind multiplă, comunitatea îşi « *selectează » viitorul* în funcţie de realitatea convenită. DeGrassi subliniază faptul că realitatea fiind creată în momentul prezent, capacitatea de a se aplica un proces de interogare apreciativă, cu privire la poveştile de succes, le proiectează în acelaşi timp transformându-le sub forma unei realităţi dezirabile, către care se va dezvolta comunitatea (2007 : 84). Ştefan Cojocaru propune o paralelă între cercetarea acţiune clasică şi cea apreciativă adaptată după Cooperrider şi Whitney după cum urmează:

- *Cercetarea acţiune* implică identificarea problemelor, analiza cauzelor a posibilelor soluţii şi planificarea acţiunii pornind de la presupoziţia principală conform căreia comunitatea etno-culturală este o problemă care trebuie rezolvată.
- *Ancheta apreciativă* porneşte de la aprecierea şi valorizarea a ceea ce este mai bun în comunitate, continuă cu construirea unei viziuni a ceea ce ar putea să fie şi dialogul privind ceea ce ar trebui să fie în baza presupoziţiei că o comunitate/organizaţie este un mister ce ar trebui descoperit (Cojocaru Ş. 2005 :53).

O analiză comparativă între Ancheta Apreciativă şi Rezolvarea problemelor ca tehnici organizaţionale realizată de Peelle al IIIlea, pune în evidenţă capacitatea transformaţională a ambelor tehnici arătând complementaritatea dintre cele două abordări la nivelul dezvoltării organizaţionale şi comunitare (2006: 459-460).

Elementele analizei instituţionale prin ancheta apreciativă sunt:

1. *Realizările;* Cercetătorul va analiza realizările majore ale comunităţii, şi a organizaţiilor reprezentative ce acţionează la nivelul comunităţii „cum ar fi: produse innovative, succese în relaţia de comunicare interculturală, know-how atât ca mod de viaţă, mentalităţi proprii, tradiţii, discurs mitologic, etc, şi tehnologii proprii, identitate etnică etc.

2. *Oportunităţi strategice;* La acest nivel cercetătorul va viza oportunităţile de piaţă ale organizaţiei sau organizaţiilor ce activează la nivelul comunităţilor respective, date de specificul acesteia şi de resursele umane existente, previziuni şi planuri strategice, analiza proiectelor şi programelor implementate de organizaţie, a politicilor de calitate şi managementul calităţii totale etc.

3. *Unicitatea produselor şi punctele tari ale produselor şi serviciilor oferite de organizaţie* atât în relaţia cu propria comunitate, cât şi în dialogul multicultural în care este implicată.

4. *Expertiza socială şi comunicaţională* existentă la nivelul organizaţiei/comunităţii.

5. *Inovativitatea*: La acest nivel cercetătorul trebuie să identifice atât inovativitatea propriu-zisă ce se manifestă la nivelul organizaţiei, atât la nivelul tehnologic sau în procesele productive şi de oferire a serviciilor, cât şi inventivitatea serviciilor, şi inventivitatea văzută ca o capacitate generală a indivizilor din organizaţie de a realiza salturi paradigmatice, distincţia dintre inovativitate ca proces de transfer a unor cunoştinţe sau tehnologii dintr-un domeniu de

aplicativitate în altul în cadrul aceleiași paradigme și respectiv inventivitate ca abilitate de a modifica însăși structura paradigmei operaţionale. În acelaşi timp se analizează inovativă existentă la nivelul comunităţii, şi posibilitatea acesteia de a deveni o *comunitate centrată pe învățare*, (learning communities).

6. *Ideologie (gândire elevată)*; Cercetarea vizează elemente de cultură comunitară vizând povești de succes, crearea identităţii şi apartenenţei prin procese socializante la nivelul comunitar etc.

7. *Practici pozitive*; Existenţa unor standarde de bună practică unui management al calităţii cu accent asupra analizei a celei mai bune soluţii de dezvoltare la nivelul comunităţii, şi a poveştilor de succes din interiorul acestora.

8. *Emoții pozitive și satisfacția trebuințelor superioare*; Sunt analizate poveştile indivizilor vizând gradul de satisfacţie cu privire la apartenența comunitară , stima de sine și apreciere, aderarea la cultura particulară a comunităţii etc. Bernie Carter introduce termenul de "cercetare ca sărbătoare" ("research as celebration" în original" 2006: 51) pentru a defini Ancheta apreciativă în calitate de instrument de lucru cu "ceea ce funcţionează cel mai bine". În dezvoltarea comunitară *cercetarea ca sărbătoare* poate fi utilizată în scopul reiterării tradiţiilor, şi facilitării participării membrilor la viaţa propriei comunităţi.

9. *Inteligența organizațională* are în vedere existența unor strategii de dezvoltare comunitară bazată pe punctele tari ale comunităţii şi existenţa unui set de valori necondiţionat

pozitive la care să adere membrii întregii comunităţi. Tojo Thatchenkery defineşte o formă specială de inteligenţă, sub numele de inteligenţă apreciativă, înţeleasă drept capacitatea de a "vedea stejarul care preexistă în ghindă", cu alte cuvinte de a previziona persoanele şi situaţiile cu potenţial de succes şi strategiile necesare pentru actualizarea acestora (2008).

10.*Competenţe fundamentale;* Vizează nucleul de competenţe pragmatice şi comunicaţionale existent la nivelul comunităţii care o fac să funcţioneze şi îi constituie unicitatea.

11. *Aprecierea (Visioningul posibilităţilor de dezvoltare)*; Reprezintă sinteza viziunilor membrilor comunităţii cu privire la viitorul acesteia şi a locului lor propriu în interiorul comunităţii. Etapa vizează constituirea unor viziuni strategice prin aprecierea potenţialităţilor comunităţii şi a căilor de îndeplinire a acestora sub forma unor "profeţii autorealizatoare". În acest context remarcăm studiul lui Monty Miller şi colaboratorii, care prezintă aplicarea Anchetei Apreciative în constituirea unei alianţe strategice transculturale. Autorii consideră construcţia unei alianţe transculturale şi dezvoltarea înţelegerii în comunităţi multiculturale o provocare pentru practicianul dezvoltării sociale în comunităţi multietnice. Instrumentele utilizate provin din metodologia cercetării acţiune şi a anchetei apreciative, a dezvoltării organizaţionale. Spaţiul construcţiei alianţei transculturale descrise de autori, este domeniul corporatist, care coexistă împreună cu micile afaceri de familie din cadrul comunităţilor multiculturale (Miller2005:91). Alianţele transculturale au drept obiectiv

asigurarea dezvoltării regionale în zonele cu prepondereţă multietnică, sau în care coxistă minorităţi ce au dezvoltat o cultură proprie distinctă. Colaborarea culturală presupusă de constituirea unor alianţe strategice, sporesc încrederea reciprocă între membrii comunităţilor culturale, şi astfel printr-un proces de contaminare, se creează noi identităţi transculturale. La stadiul de Dream din ciclul Anchetei Apreciative, participanţilor li s-a cerut să vizualizeze poziţionarea alianţei peste 10 ani. Participanţii s-au referit la rezultate concrete cu caracter economic, rezultate directe din activitatea alianţei. În cadrul etapei de Design s-a realizat o proiectare strategică pornind de la activităţile curente, făcându-se de asemenea recomandări cu privire la înbunătăţirea proceselor comunicaţionale.

12. *Sistem de norme valori şi tradiţii* la care membrii comunităţii aderă şi care-i constituie originalitatea şi unicitatea.

13. *Macrotendinţe pozitive ;* existente la nivelul comunităţii în ceea ce priveşte propunerea de noi practici sociale şi servicii.

14. *Capital uman cu accente asupra poveştilor de succes ale indivizilor şi corelaţia acestora într-o poveste unică a comunităţii.* Valori şi performanţe ale indivizilor ce compun comunitatea, comunicarea şi întrajutorarea, relaţiile comunităţii cu celelalte comunităţi cu care coexistă în mediul social, responsabilitatea socială la nivelul comunităţii.

15. *Sistemul de cunoştinţe şi valori utilizat în practica socială a comunităţii* cu accent asupra permisivităţii la nou, viziunii multiculturale şi transculturale.

16. Eco- sistemul comunitar

Aceste dimensiuni ale dezvoltării comunitare au fost adoptate şi dezvoltate după o schiţă propusă de Bruce Barnard în volumul N*ote de curs asupra Anchetei Apreciative* apărut în editura Universităţii Eastern Illinois cos 4850. Dimensiunile propuse de Bruce Bernard se refereau strict la dezvoltarea organizaţională, adaptarea la dezvoltarea comunitară aparţinându-ne.

Etnicul Italian din România. Portret socio-psihologic

Putem vorbi în România de familii italiene care în perioada comunistă au fost supuse la un proces de asimilare, de către statul totalitar care nu recunoştea decât un popor constituit din "români, maghiari, germani, şi alte minorităţi conlocuitoare". Recunoaşterea şi garantarea constituţională a dreptului fiecărei etnii de a-şi constitui organizaţii reprezentative, a făcut posibilă şi pentru etnia italiană luarea unor măsuri de menţinere a identităţii spirituale a membrilor săi, prin cursuri de limba italiană, participarea la ansamblu de dansuri tradiţionale, participarea la festivaluri, tabere de creaţie, şi nu în ultimul rând accesul la schimburi culturale cu italienii din Italia, şi cu reprezentanţi ai diasporei italiene din restul lumii. Construcţia identităţii, se realizează printr-un mecanism social de legitimare a apartenenţei, prin sesizarea propriului, şi valorizarea alterităţii. În cazul concret al identităţii etnice putem vorbi despre o conştientizare a propriului, a elementului de specificitate etnică, în corelaţie cu alteritatea care în cazul italienilor din România este dublă, atât elementul specific românesc, cât şi cel italian din Italia.

Mulţi etnici italieni din România se regăsesc în sintagma "român de origine etnică italiană", nu doar cetăţean român de origine italiană. Pentru foarte mulţi etnici italieni din România, originea italiană este un dat pozitiv, un plus cultural faţă de ceilalţi români. Etnicul italian de obicei nu se consideră a nu fi român şi aici nu vorbim în sensul cetăţean român, ci aparţinând universului cultural românesc, ci un român care participă în plus la universul cultural italian. Etnicul italian din România, percepe astfel alteritatea şi faţă de italianul din Italia, întrucât participarea etnicului italian din România la Universul Cultural Italian este mediat de o "grilă interpretativă (Culianu:2003)" de tip românesc.

Semnificative în acest sens sunt cuvintele Domnului Eugenio Umberto di Gaspero într-un interviu acordat revistei Formula As şi preluat de Revista Columna:

"(întrebarea jurnalistului de la formula AS): (...)domnule di Gaspero, sunt în biroul dumneavoastră şi nu ştiu exact cu un italian sau cu un român vorbesc?

(Di Gaspero) -Şi cu unu şi cu altul ..Corpul meu..fizicul ăsta, nu? îi crescut pe pământ românesc. Grâu am mâncat de aici, apa, carnea, laptele, rodul acestui pământ le-a clădit pentru mine. Dar sufletul, gena aia blestemată, e italiană, nu? De multe ori am văzut catastrofe în Italia, am lăcrimat: săracii! (..)De aceea am spus dacă prin absurd ar izbucni un război între România şi Italia, eu, domnule, ar trebui să mă sinucid! (Popescu:2002)" .

Orice participare la cultură presupune o hermeneutică intrinsecă a mesajelor sociale primite de la câmpul social cu care individul interacţionează. Această hermeneutică intrinsecă, utilizează o grilă de semnificare a socialului, un model de reconstrucţie subiectivă a realităţii, care să permită pe de o parte sesizarea semnificaţiilor şi pe de altă parte menţinerea identităţii individului.

Din această perspectivă, este interesantă o analiză de tip etno-metodologic al tipului de socializare şi construcţie a identităţii etnice, la care etnicii italieni din România au fost supuşi. "Acestui termen (etnometodologia n.n) relativ recent, H. Garfinkel (1974) îi consacră o lucrare privitoare la modalităţile prin care oamenii schimbă între ei diferite semnificaţii, de interpretare şi exteriorizare a realităţii sociale. Autorul notează că accentul principal al etnometodologiei este pus pe studiul cunoaşterii sociale şi în practică, pe metode existente la nivelul simţului comun. El distinge 3 categorii de fenomene :

- un stoc al cunoştinţelor aflate la dispoziţia actorului social, care cuprinde totalitatea definiţiilor, indicaţiilor, regulilor, convenţiilor şi normelor de grup prin care persoana înţelege lumea socială ;
- o atitudine naturală în planul vieţii cotidiene, cu funcţiunea de a sintetiza cunoaşterea şi experienţa actorilor sociali cu privire la lumea lor;
- o anumită practică din care rezultă un model de gândire la nivelul simţului comun prin intermediul căreia realitatea

socială este cunoscută şi experimentată ca un spaţiu de întâlnire între experienţe şi semnificaţii subiective.

Studiul acestor trei categorii este important pentru a sublinia caracterul convenţional al procedeelor sociologiei tradiţionale - după expresia autorului - şi rolul cunoaşterii comune în viaţa socială, bazat pe strategiile elementare ale „bunului simţ". În concepţia autorului, viaţa fiind eminamente practică, studiul etnometodologiei va fi guvernat de intersubiectivitate. De asemenea, autorul acordă o importanţă deosebită limbajului şi în general expresiilor lingvistice utilizate. În funcţie de argumente şi împrejurări, o situaţie socială este înţeleasă şi chiar mai bine acceptată, când oamenii comunică mai des, ca parteneri. Astfel, o situaţie prezentată într-un mod mai stăruitor pe cale verbală poate fi însuşită şi reciproc acceptată mai uşor" (Gârlan:2004). În acest sens, din punct de vedere metodologic este relevantă prezentarea unor "portrete semnificative" ale unor etnici părinţi sau bunici ai unor membri ai Comunităţii Italiene din România. Portretele socio-psihologice ale etnicilor italieni pot fi realizate prin utilizarea metodei autobiografice, combinată cu analiza rezultatelor la interviurile luate unor membri ai comunităţii, cu metoda analizei documentelor semnificative, precum şi a unor lucrări cu caracter literar auto-biografic realizate de membri ai comunităţii italiene (De Sabata:2001).

Au fost de asemenea consultate rezultatele studiului Domnului Mictat Gârlan „Contribuţii metodologice la etnopsihologia poporului

român" - teză de doctorat publicată la Editura Lumen din Iaşi în anul 2004. Etnicii italieni, pun o deosebită valoare pe "membrii de altă dată" ai etniei, fiind pe de o parte o mândrie a acestora, pe de altă parte, o nevoie de autolegitimare a mai noilor generaţii de etnici italieni din România, de a se autodefini ca etnici, de a-şi aminti de origini. Italienii întemeietori ai familiilor din România au emigrat din Italia în perioada 1880-1940, datorită crizei cu care se confrunta Italia în special în prima jumătate a secolului nostru. De altfel, Italia are una dintre cele mai numeroase diaspore din lume, răspândiţi în Statele Unite, dar şi în America Latină, alte ţări din Europa de Vest, etc. Un număr de peste 60 milioane de italieni trăiesc astăzi înafara graniţelor Italiei (Popescu:2003). În România, italienii au venit pe două direcţii, în Ardeal şi Banat, în timpul Imperiului Habsburgic şi Austro Ungar, în special ca lucrători în piatră, sau cultivatori, meseriaşi, etc. pe de o parte, şi în vechiul Regat pe de altă parte veniţi la muncă în România. Următoarele generaţii de italieni, venite după 1918, în România, au fost în majoritate constructori sau mici meseriaşi, dar şi profesori, negustori sau artişti.

Majoritatea acestora, dar şi copiii acestora, chiar născuţi în România, şi-au păstrat cetăţenia italiană până în anii 50-60 când au fost obligaţi să renunţe la cetăţenia statului italian. Pierderea cetăţeniei italiene a însemnat o foarte dureroasă pierdere pentru etnicii italieni care au suferit-o. Ei au fost forţaţi de regimul comunist să aleagă între a pleca în Italia definitiv şi de a renunţa la cetăţenia italiană. Cei care au ales să rămână definitiv în România, renunţând la cetăţenia

italiană, au făcut-o datorită situaţiei familiale, fiind căsătoriţi şi având copiii aici în România. O parte a acestora au solicitat după 1997 redobândirea cetăţeniei italiene, care a fost posibilă printr-o lege specială adoptată de statul Italian, care permitea foştilor cetăţeni italieni care şi-au pierdut cetăţenia din motive neimputabile acestora, să şi-o redobândească. Doar o foarte mică parte a acestora şi-au redobândit cetăţenia italiană.

"Având cetăţenia italiană până în 1959, după revoluţie, ne-am prezentat la Ministerul de Interne şi la Ambasada Italiei, şi am obţinut o adeverinţă că am fost cetăţean italian până în 1959. În baza legii cetăţeniei statului italian, ne-am redobândit cetăţenia. În Iaşi sunt în prezent aproximativ 20 de persoane care şi-au redobândit cetăţenia italiană[6]"

În Municipiul Iaşi sunt peste 300 de etnici italieni. În cadrul etniei italiene din România s-au evidenţiat două modele de socializare a copiilor proveniţi din familiile etnicilor italieni. Modelul identităţii etnice construite presupune creşterea copiilor într-un mediu în care predomină obiceiurile italiene, se vorbeşte italiana, în familie, şi se "aderă la valorile italiene". În cadrul unui interviu cu o etnică italiancă aceasta ne

[6] Gealdino Gazzi, Răspunsuri la interviul care i s-a luat cu ocazia acestei cercetări.

declară că: "toată copilăria mea s-a petrecut între familii italiene. Tatăl meu şi-a pierdut cetăţenia italiană în 1959 când a fost forţat să aleagă între cetăţenia română şi cetăţenia italiană. În copilărie am vorbit în familie în italiană".

Acest model de socializare presupune o transmisie foarte puternică a valorilor şi obiceiurilor italiene, a limbii, a ceea ce numim patrimoniu imaterial al minorităţii etnice a italienilor din România. Grupul de apartenenţă îi transmite copilului elemente de cultură specific italiană, alături de elemente culturale ale societăţii româneşti. De obicei etnicul care s-a socializat într-un astfel de mediu are şi îşi cunoaşte rudele din Italia, cu care are diverse interacţiuni sociale (vizite reciproce, corespondenţă, telefoane etc).

Modelul identităţii etnice transparente presupune o socializare în principal în limba română, fără o participare consistentă la valorile spirituale ale comunităţii italiene, dar în care i se menţionează adesea copilului faptul că el este etnic italian, că bunicii respectiv străbunicii lui provin din Italia. În familia de origine nu vorbeşte italiana, deloc sau foarte rar, şi uneori el însuşi nu stăpâneşte italiana (decât în mică măsură). Acest tip de identitate etnică am numit-o transparentă, deoarece este mai de grabă un model de identitate interculturală, specifică de regulă familiilor etnic mixte sau familiilor etnicilor supuşi la un anumit moment unui amplu proces de asimilare.

Sub aspect metodologic se poate utiliza istoriei vieţii, ca tehnică de culegere a datelor, despre persoane semnificative, membrii Comunităţii Italiene din România. „Ca şi

observaţia participativă, tehnica „istoriei vieţii“ a fost practicată iniţial în etnologie în anii ’20 ai secolului trecut. Este vorba de reprezentanţii Şcolii din Chicago care consideră – sub influenţa studiilor antropologice – că documentele personale şi familiale constituie un material sociologic semnificativ pentru cunoaşterea vieţii sociale în ansamblul ei. Impactul puternic al analizelor cantitative – care devin dominante în perioada următoare (până spre anii ’60) – a făcut ca noua tehnică să fie practic abandonată pentru mult timp” (Miftode:2003).

Avantajele utilizării acestei tehnici, constau în surprinderea elementelor de specific, propriu etnicilor italieni ceea ce ei înşişi consideră a fi important pentru viaţa lor.

Aşa cum precizează Vasile Miftode, această tehnică permite:

- „realizarea unei lecturi a societăţii, adică înţelegerea ansamblului vieţii sociale, prin surprinderea „vieţii individuale“;
- cunoaşterea profundă a memoriei colective cotidiene;
- ipoteza potrivit căreia problemele sociale se regăsesc şi apar la lumină din istoriile vieţii individuale, baza constituind-o nu atât istoria elitelor, cât şi istoria „persoanelor destinate a rămâne necunoscute şi tăcute, dar care este susceptibilă de a face cunoaşterea societăţii mai bogată şi mai semnificativă“ (Ferraroti:1981);
- cunoaşterea de acest tip este participantă întrucât este obţinută şi construită cu

implicarea directă a actorilor sociali."(Miftode:2003).

Pentru istoria vieţii am folosit atât surse bibliografice realizând o analiză de conţinut a acestora, cât şi răspunsurile la interviul luat unor membrii ai minorităţii italiene din România, despre ei înşişi şi despre părinţi, bunici sau străbunici ai domniilor lor.

Romolo Betteli (Pappu:2003) şi descendenţii acestuia s-a născut în Ancona, 1833. După înfrângerea suferită de trupele lui Garibaldi lângă Roma, a colaborat cu Giuseppe Mazzini, fiind silit să plece în exil în România. S-a stabilit în Brăila, unde a fost pilot portuar, şi expert naval. I-a dat numele de Italia fetei sale, în dorinţa de a perpetua imaginea patriei. A murit la Bucureşti în 1915, ca cetăţean italian. Fiica acestuia , Italia s-a căsătorit cu Iacob Pappu, şi a pierdut prin căsătorie, cetăţenia italiană, dar şi-a păstrat "conştiinţa şi mândria peninsulară. Edgar, fiul Italiei Pappu, a făcut studii de italianistică, la Bucureşti şi la Florenţa, şi a predat italiana la Liceul Naţional din Iaşi. Stră-Stră nepotul lui Romolo Betteli, Vlad Ion Pappu, studiază în prezent italianistica, şi traduce din lirica italiană.

Gazzi Orindo şi Basi Maria di Antonio şi descendenţii acestora, italieni din Canda Rovigo, au emigrat în România în 1898, în localitatea Cataloi, Tulcea, ca specialişti în cultivarea orezului. Aceştia au dat naştere la 6 copii: 3 fete, şi 3 băieţi Pe linia lui Gazzi Orlando Antonio, fiul lui Gazzi Orindo, au urmat descendenţii Gazzi Ricardo, care are la rândul său 4 copii, Gazzi Giovanni (2 copii), Gazzi Elena (4 copii),

Gazzi Virginia, Gazzi Gialdino, Gazzi Margareta (2 copii), Gazzi Carolina 82 copii). Copiii au avut cetăţenia italiană până în 1959, fetele pierzându-şi-o prin căsătorie.

Se constată imediat din analiza acestor materiale auto-biografice, interesul membrilor etniei italiene pentru cunoaşterea şi menţinerea vie a spiritului italian a familiilor, pentru cunoaşterea istoriei familiei, dar şi pentru legătura de suflet cu Italia, dată de Cetăţenia Italiană.

Dintre construcţiile semnificative ale Iaşului la care au contribuit etnici italieni vom prezenta succint câteva dintre acestea aşa cum sunt descrise de profesorul Gheorghe Macarie în „Aceşti italieni buni la toate (2003)":

- Au încununat cu capiteluri corintice fusurile de coloane ale teatrului naţional;
- 1895-1897 realizau în structură scena alegoric mitologică a frontonului baroc triunghiular al Teatrului Naţional;
- executarea frontonului şi ornamentaţiei desenate de pictorul V Hegel al Institutului de anatomie a Universităţii de Medicină şi Farmacie;
- 1886-1904 restaurarea mănăstirii Trei Ierarhi;
- 1893-1897 lucrări de construcţie la noua clădire a Universităţii Al I Cuza;
- o serie de monumente funerare din Cimitirul Eternitatea;
- fântâna arteziană din faţa Bibliotecii (proiect, construcţie şi realizare).

Managementul prin proiecte în dezvoltarea comunităţilor etnoculturale

Managerul de proiect este considerat principalul factor de absorbţie eficientă a fondurilor comunitare. Ocupaţia manager proiect este în mod concret prestată de toate persoanele care au responsabilitatea de a realiza şi implementa proiecte la nivel operaţional, atât cu finanţare internă, cât şi externă, publică sau privată. Trecerea companiilor private, dar şi a autorităţilor publice la un management prin proiecte este o necesitate în contextul aderării României la Uniunea Europeană. Existenţa fondurilor europene de post-aderare (peste 30 de miliarde de euro până în 2013 – conform fonduri-strcturale.ro) face din formarea competenţelor profesionale în domeniul mangementului de proiect, şi a specialiştilor în domeniu, o necesitate de prim ordin pentru dezvoltarea economiei româneşti prin absorbţia fondurilor europene, şi în acelaşi timp o oportunitate de dezvoltare a agenţilor economici, respectiv a autorităţilor publice, în special a celor locale.

Termenul "***proiect***" reprezintă un grup de activităţi pentru realizarea unui scop într-un

cadru de timp stabilit, iar cel de "***program***" – o serie de proiecte ale căror obiective contribuie împreună la îndeplinirea unui obiectiv general comun, la nivel de sector, ţară sau la nivel multinaţional (Enterprize 2006). Propunerea de finanţare (cererea de finanţare) reprezintă formularul, împreună cu documentaţia aferentă, realizat în funcţie de criteriile specifice ale unui finanţator, şi destinat obţinerii fondurilor necesare implementării unui proiect. În cadrul acestei accepţiuni un program are în componenţa sa mai multe proiecte, implementate de acelaşi aplicant, sau de mai mulţi aplicanţi.

O altă acepţiune (Cojocaru 2006:73-76) corelează termenul de proiect cu etapa de proiectare şi deci cu elaborarea unui program, şi termenul de program cu implementarea acestuia. Şi în acest caz cererea de finanţare se referă la documentele aferente proiectului, care sunt trimise finanţatorului în scopul obţinerii fondurilor necesare implementării proiectului.

Cea mai uzuală abordare în literatura românească de specialitate este cea care consideră proiectul ca fiind o componentă a unui program, cu specificarea autonomiei proiectului în cadrul programului, în limitele respectării obiectivelor generale ale Programului sau ale Liniei de Finanţare. În acest sens acţionează finanţatorii publici şi privaţi, oferind linii de finanţare în cadrul unor programe, de exemplu Programul Operativ Sectorial.

Proiectul este o secvenţă bine definită de paşi sau activităţi ce presupune un început şi un sfârşit clar definite. Parcurgerea paşilor

proiectului au în vederea îndeplinirea unor obiective specifice, măsurabile, abordabile, realizabile în timp (SMART). Proiectele sunt structurate astfel încât să utilizeze eficient resursele umane, de timp şi financiare care au fost alocate în mod special în vederea realizării activităţilor pe proiect.

Rezultatele proiectului sunt unice, corelate cu obiectivele generale şi cu propriile standarde de calitate şi performanţă. Finalizarea proiectului impune existenţa unei plus valori, a unei valori nou create şi pe deplin finalizate. Proiectele urmăresc un plan, au o abordare organizată pentru a satisface obiectivele stabilite. Un proiect implică o echipă care să-l ducă la final.

Definit uneori ca un ţel, o stare dorită, stadiul în care va ajunge problema (MTS) Scopul unui proiect răspunde în general la întrebarea *ce problemă dorim să rezolvăm, ameliorăm, ce situaţie dorim să îmbunătăţim.* O definiţie clară şi realistă a scopului proiectului, care trebuie să implice, întotdeauna, beneficii durabile pentru grupul(urile) ţintă (Enterprize 2008: 2). Scopul indică stadiul în care va ajunge problema. El trebuie să indice rezolvarea problemei pentru care se elaborează proiectul de intervenţie. Enunţul scopului trebuie să fie clar şi concis şi se referă la valori generale (de exemplu, respectarea drepturilor omului, egalitatea şanselor în obţinerea drepturilor etc.) (Cojocaru 2003).

Managementul prin proiecte, consideră Marius Romaşcanu, "este un sistem de management cu o durată de utilizare limitată, prin intermediul căruia se facilitează rezolvarea unor probleme complexe, cu caracter

inovaţional, de către specialişti cu pregătire eterogenă, constituiţi temporar într-o reţea organizatorică paralelă cu structura organizatorică formală". Managementul prin proiecte reprezintă în viziunea autorului citat, o competenţa strategică ce defineşte din ce în ce mai mult managerii şi organizaţiile de succes pe plan mondial, transformandu-se dintr-o funcţie tradiţională cu rol de suport, în mecanismul conducător al dezvoltării organizaţiilor moderne.

Scopul proiectului se referă în general la o situaţie a Grupului sau grupurilor ţintă. Astfel universitarul ieşean Ştefan Cojocaru consideră că: « Scopul proiectului se referă la populaţia ţintă, iar obiectivele sunt specifice grupului ţintă. (2003:74). Scopul proiectului ne spune autorul citat se raportează la problema centrală pe care proiectul o abordează, şi priveşte în general modificările de ansamblu pe care le va realiza proiectul la nivelul grupurilor ţintă (2005:87).

Grup(uri) ţintă reprezintă Grupul/entitatea care va fi afectată pozitiv de proiect şi în funcţie de care este definit **scopul** proiectului.

Delimitarea grupului ţintă ne ajută în clarificarea obiectivelor şi activităţilor. Delimitarea dintre populaţie şi grup ţintă ne ajută să realizăm o delimitare între scop şi obiective (Cojocaru 2003:74).

Obiectivele unui proiect, în funcţie de anvergura acestora şi de raportarea directă sau indirectă la scopul proiectului pot fi strategice sau operaţionale, sau generale şi specifice. Obiectivele pot fi considerate că îndeplinesc criteriile SMART (specifice, măsurabile,

abordabile, realizabile, în timpul afectat derulării proiectului, dacă sunt:

SPECIFICE se referă la o anumită problemă, situaţie, rezultat dorit, şi din enunţul său reiese cu claritate acest lucru.

MĂSURABILE gradul de îndeplinire a obiectivelor poate fi efectiv măsurat, cuantificat, la nivel cantitativ, sau calitativ, fiind posibilă o apreciere asupra îndeplinirii obiectivului. Măsurarea trebuie să fie posibilă prin intermediul unor indicatori de performanţă.

REALIZABIL obiectivul să poată fi efectiv atins, în perioada de timp şi cu resursele proiectului.

(Încadrabil în) TIMP, atingerea obiectivului să fie posibilă într-o perioada dată de timp, cel mult egală cu perioada de derulare a proiectului.

Conform Manualului Managementului Ciclului de Proiect elaborat de o Echipă a Comisiei Europene şi revizuit la a doua ediţie sub egida Enterprieze : Proiectele se planifică şi se realizează într-o succesiune de etape, pornind de la un document strategic de dezvoltare convenit din care se desprinde ideea de proiect într-un anumit domeniu, care apoi este formulată, implementată şi în final evaluată, cu scopul de a îmbunătăţi strategia şi acţiunile viitoare de dezvoltare.

MODEL DE PROIECT ÎN DOMENIUL COMUNITĂȚILOR INTERETNICE MULTICULTURALE

„INTEGRARE EUROPEANĂ ŞI INTERCULTURALITATE”

Model Cerere de finanțare

PROIECTUL

Integrare europeană şi interculturalitate

1. DESCRIERE

1.1.Titlul: Integrare europeană şi interculturalitate

1.2 Locul de desfăşurare

Municipiul Iaşi, judeţul Iaşi

1.3 Rezumat

Vă rugăm să includeţi informaţii despre

- scopul proiectului,
- grupurile ţintă,
- activităţile principale.

Prin proiectul Integrare europeană şi interculturalitate organizaţia solicitantă îşi propune să formeze cel puţin un număr de 100 de tineri membri ai comunităţilor etnoculturale pentru a avea competenţele necesare în identificarea priorităţilor specifice minorităţilor

etnice privind procesul de integrarea europeană. Tinerii beneficiari vor fi capabili să contribuie activ la crearea şi implementarea strategiilor de dezvoltare a unei societăţi multiculturale .

Acţiunile ce vor fi derulate constau în susţinerea în municipiul Iaşi a unei serii de 5 seminarii şi workshopuri pe tema "Locul şi rolul minorităţii etnice într-o Europă unită", Se va edita şi distribui unui volum care va cuprinde rezultatele seminariilor şi work shopurilor.

1.4. Obiectivele proiectului

Formarea în decurs a 6 luni a cel puţin 100 tineri membri ai comunităţilor etnoculturale din România capabili să identifice priorităţile integrării europene specifice grupului din care fac parte.

Creşterea cu cel puţi 30 % în 6 luni a numărului de tineri aparţinând comunităţilor etnice din România, care se implică activ prin propunerea de programe, şi strategii la crearea şi implementarea strategiilor de dezvoltare a unei societăţi multiculturale bazate pe "valori europene".

Cel puţin 100 de tineri din rândul beneficiarilor vor cunoaşte la sfârşitul proiectului priorităţile integrării europene în ceea ce priveşte multiculturalismul şi strategiile de integrare.

Elaborarea şi însuşirea de către participanţi în timpul seminariilor a cel puţin 5 standarde de bună practică în domeniul protecţiei minorităţilor etnice şi a tinerilor aparţinând acestora.

1.5. Justificarea proiectului

Nevoia păstrării propriei identităţi culturale a membrilor minorităţilor etnice, pe de o parte, şi nevoia de integrare culturală prin cunoaşterea şi aprecierea valorilor spirituale specifice spaţiului în care acesta trăieşte pun problema redefinirii conceptului de identitate culturală. Se vorbeşte astăzi în rândul membrilor minorităţilor etnice de constituirea unei viziuni transculturale, sau şi mai adecvat pluriculturalităţi, în contextul lărgit al integrării europene. Statutul de "cetăţean european" nu se adaugă pur şi simplu celui de "minoritar" ci dimpotrivă solicită armonizarea valorilor specifice minorităţii etnice cu cele ale identităţii europene.

Nevoia de exprimare culturală în special în rândul tinerilor aparţinând minorităţilor etnice este un fenomen vizibil prin numeroasele solicitări de schimburi culturale şi de acţiuni ce vizează o societate plurală în contextul manifestării propriei identităţi culturale.

Minorităţile etnice şi naţionale prin specificul lor pot aduce un aport deosebit creerii cadrelor culturale şi mentalităţilor necesare integrării într-o lume multipolară, de convieţuiri sinergice interculturale.

1.6 Enumerarea grupurilor ţintă, cu o estimare a numărului anticipat de beneficiari direcţi şi indirecţi

Grupul ţintă al proiectului îl constituie membri cu vârste între 16 şi 29 de ani ai organizaţiilor constituite la nivelul comunităţilor etnice din România, din care se vor selecta 100

beneficiari direcţi care vor participa efectiv la seminariile şi workshopurile organizate. Beneficiari indirecţi vor fi cel puţin 1000 de tineri membrii ai organizaţiilor menţionate anterior prin activitatea desfăşurată ulterior de beneficiarii direcţi în cadrul organizaţiior din care fac parte, cât şi prin volumul ce se va edita în urma derulării proiectului.

1.7. Motivele alegerii grupurilor ţintă şi a activităţilor

Organizaţia noastră consideră că tinerii membrii ai comunităţilor etnice reprezintă o forţă dinamizatoare a ONG-urilor constituite la nivelul grupurilor etnice. Integrarea europenă este o construcţie amplă, care va duce în final la crearea unei identităţi europene diferită de cea de român, italian, francez etc., care nu se vor pierde în momentul identităţii europene. Identitatea de european se construieşte ca o sinteză mai mult decât o sumă a identităţilor particulare a fiecărei naţiuni. Comunicarea interetnică şi transculturală duce cu maximă uşurinţă la crearea identităţii de European, rolul organizaţiilor aparţinând comunităţilor etnice fiind acela de a menţine specificităţile fiecărei culturi în asamblul multicultural creat. Tinerii aparţinând minorităţilor etnice sunt în măsură să propună şi să aplice strategii şi căi de construcţie a identităţii de european. Activităţile alese vor duce la cunoaşterea şi asumarea de către beneficiari a valorilor interculturalismului în paralel cu dimensiunea construcţiei identitare într-o lume multiculturală.

Alegerea activităţilor (derularea de seminarii şi workshopuri) este o modalitate eficientă de intercunoaştere între membrii aparţinând comunităţilor etnice, de realizare a unei "întâlniri a valorilor" culturale de înţelegere a semnificaţiei sintagmei de "cetăţean europenan", şi dimensiunile statutului de "etnic" în condiţiile volatilizării frontierelor statelor naţionale.

1.8. Relevanţa proiectului pentru grupurile ţintă

Fiind adresat tinerilor membri ai comunităţilor etnice proiectul acoperă necesitatea comunicării între aceştia în sensul construcţiei unei identităţi culturale într-un spaţiu social pluricultural.

1.9. Relevanţa proiectului pentru obiectivele programului

Faţă de obiectivele identificate de programul de finanţare proiectul se adresează sensibilizării opiniei publice din ţările U.E. asupra desăvârşirii integrării în perioada post aderare în vederea finalizării procesului de extindere al Uniunii Europene, cu prioritate asupra unui segment al populaţiei reprezentat de tinerii aparţinand comunităţilor etnice.

1. 10. Relevanţa proiectului pentru priorităţile programului

Proiectul se încadrează în priorităţile programului prin următoarele criterii identificate în cerea de finanţare: realizarea de conferinţe şi seminarii care să contribuie la o mai bună

înţelegere a funcţionării Uniunii Europene în diverse sectoare cu precădere în problematica cetăţeniei europene, multilingvismului şi multiculturalităţii.

2. DESCRIEREA ACTIVITĂŢILOR

2.1 Lansarea invitaţiilor de participare

Invitaţiile de participare vor fi lansate către organizaţii de tineret ale comunităţilor etnice. În răspunsul la invitaţiile de participare se va specifica numărul de participanţi, secţiunea la care vor participa şi eventual tema comunicării pe care o va susţine.

2.2. Elaborarea conţinutului tematic specific

Conţinutul tematic specific fiecărei secţiuni inclus în mapa de dezbateri, ce va fi pusă la dispoziţia participanţilor, cuprinde propuneri de strategii, extrase din documentele internaţionale cu privire la minorităţi, extrase din programele naţionale ale Uniunii Europeane ce se referă la protecţia comunităţilor etnice, elemente de drept internaţional al drepturilor omului şi protecţiei comunităţilor interculturale, studii sociologice şi psihosociale cu privire la impactul integrării europene asupra minorităţilor etnice. Elaborarea mapei va fi realizată de specialişti din cadrul organizaţiei deponente sub forma unei microcercetări vizând tematica proiectului.

Mapa va cuprinde şi materialele care vor fi trimise de participanţii de organizaţiile etnice din ţară, şi se va conţine elemente specifice fiecărei secţiuni.

2.3 Pregătirea administrativă a seminariilor

Va consta în închirierea sălilor de seminarii, a spaţiilor de cazare etc.

2.4. Sosirea participanţilor

Participanţii la workshoop-uri şi seminarii vor fi întâmpinaţi la gară, şi vor fi conduşi la hotelurile unde vor fi cazaţi.

2.5. Seară de comunicare interetnică

Participanţii la seminarii şi wokshoop-uri vor prezenta comunitatea din care fac parte, tradiţiile acesteia, caracteristicile definitorii etc. Se vor efectua activităţi cu caracter recreativ de integrare în grup, specifice tinerilor. Se vor realiza prezentări video şi multimedia a tradiţiilor comunităţilor din care fac parte, dar şi activităţilor realizate de Organizaţia din care fac parte.

2.6. Conferinţă de presă

La conferinţa de presă vor fi invitaţi reprezentanţi ai mijloacelor de informare în masă locale şi naţionale.

Susţinerea seminariilor şi workshopurilor cu tema generală "Locul şi rolul comunităţilor etnice într-o Europa unită", care se vor realiza pe 5 secţiuni , în paralel şi vor dura fiecare 3 zile.

Cele 5 secţiuni vor fi:

- Dimensiuni sociale ale construcţiei europene;
- Dimensiunea culturală a integrării europene a României şi impactul acesteia asupra comunităţilor etnice;
- Identitatea de european;
- Dimensiunile identităţii culturale ale tinerilor aparţinând comunităţilor etnice;
- Mobilitatea persoanelor în spaţiul european şi reconstrucţia identităţii etnice;

2.7. Programul unei zile de seminar va fi:

Ora 9 micul dejun

Ora 10 Prezentarea participanţilor la sălile unde se vor desfăşura seminariile şi workshoop-urile secţiunii din care fac parte

Ora 10 – 11 Seminar 1 (pe secţiuni) moderat de către 1 expert din partea uneia dintre organizaţiile partenere în derularea proiectului. Seminarul va cuprinde elemente concrete referitoare la implementarea politicilor comunitare în domeniul protecţiei comunităţilor etnice şi strategii de implementare - construcţii sociale pluriculturale, forme ale identităţii culturale etc.

11.30 –12 Pauză de cafea

12 – 13 Workshoop 1 Dezbatere între participanţii secţiunii respective a modalităţilor concrete şi a strategiilor de implementare a priorităţilor prezentate în seminar. (Se vor propune realizarea de proiecte de parteneriate între organizaţiile de tineret ale comunităţilor etnice etc).

13 - 15 Pauză de masă

15 –18 Workshoop Realizări şi perspective – vor fi prezentate experienţele diverselor organizaţii ale comunităţilor etnice.

2.8. Bucovina tradiţie şi noutate

O deplasare realizată de participanţii la seminarii în Nordul Moldovei care va dura 2 zile şi va cuprinde o prezentare a unor tradiţii specifice port, cântece, dansuri etc. În această perioadă se va desfăşura o seară interculturală europeană. Se vor vizita mănăstirile –Putna, Moldoviţa, Sucevita, Voroneţ, Humor.

2.9. Sinteza rezultatelor seminariilor şi workshopurilor

Se va realiza o sinteză a materialelor prezentate în cadrul celor 5 secţiuni ale seminariilor. Se va edita un volum care să cuprindă rezultatele seminariilor, worshoop-urilor şi modelelor de bună practică în cadrul protecţiei identităţii culturale a comunităţilor etnice.

Volumul se va tipări în 1000 exemplare.

2.10. Distribuirea volumelor

Volumul editat se va distribui în mod gratuit organizaţiilor reprezentând comunităţile etnice şi filialele acestora precum şi instituţiilor publice şi private interesate.

2.11. Monitorizarea şi evaluare parţială

Va avea ca obiect gradul de îndeplinire a obiectivelor propuse. Se va desfăşura în paralel cu defăşurarea seminariilor, fiecare

componenentă având un proces de evaluare parţial.

2.12. Evaluare finală

Evaluarea finală are în vedere îndeplinirea obiectivelor prin măsurarea variaţiei indicilor şi indicatorilor propuşi.

3. METODOLOGIE

3.1. Metode de implementare

Organizarea unor Workshoop-uri şi traininguri în domeniile:

- Dimensiuni sociale ale construcţiei europene;
- Dimensiunea culturală a integrării europene a României şi impactul acesteia asupra comunităţilor etnice;
- Identitatea de european;
- Dimensiunile identităţii culturale ale tinerilor aparţinând comunităţilor etnice;
- Mobilitatea persoanelor în spaţiul european şi reconstrucţia identităţii etnice;
- Workshoop-urile se vor derula interactiv şi se va încuraja participarea beneficiarilor la procesul comunicaţional.

Participanţii vor avea de ales una din secţiunile seminariilor la care să participe. Diseminarea rezultatelor se va face prin publicarea unui volum care să cuprindă în sinteză dezbaterile şi materialele prezentate la fiecare din cele 5 secţiuni.

3.2. Motive pentru alegerea metodologiei propuse

Faţă de obiectivele propuse, realizarea de seminarii şi workshop-uri datorită gradului ridicat de interactivitate produce efectele cele mai ample. În mod concret se va putea astfel stimula creativitatea participanţilor de a propune soluţii proprii strategii de implementare a unor programe în ce priveşte cunoaşterea priorităţilor integrării europene în domeniul protecţiei minorităţilor. Se vor propune proiecte ce urmează să se realizeze în parteneriat, se va deschide o comunicare reală între participanţi.

3.3. Cum intenţionează proiectul să continue un proiect anterior sau activităţi anterioare (unde este cazul)

Nu este cazul.

3.4. Evaluarea calitativă a participanţilor la seminarii

Se vor avea în vedere următorii indicatori:

- Gradul de performanţă în derularea seminariilor evidenţiat prin numărul şi calitatea intervenţiilor realizate de participanţi;
- Nr de propuneri de parteneriate ce se vor crea cu această ocazie;
- Nr de idei de proiecte care vor apare în urma seminariilor;
- Cantitatea şi calitatea strategiilor şi normelor de bună practică în lucrul cu comunităţile etnice în cadrul procesului de integrare europeană care vor fi propuse în urma derulării seminariilor;

- articolele publicate în mass media;
- nivelul de implicare şi activitatea altor organizaţii (parteneri sau alţii) în proiect: organizaţii ale comunităţilor etnice ce se vor implica la organizarea seminariilor şi workshoop-urilor, la crearea cadrului desfăşurării seminariilor, şi la pregătirea metodologică a derulării seminariilor; va asigura cadrul logistic necesar derulării proiectului, şi va asigura expertiza în ceea ce priveşte prioritătile integrării europene în domeniul politicilor şi programelor de tineret, ca referire expresă la minorităţile etnice şi culturale.

3.5. Echipa propusă pentru implementarea proiectului (pe funcţii: nu este nevoie să se includă nume ale persoanelor în această secţiune)

- Coordonator Proiect – coordonează implementarea proiectului pe fiecare etapă, având responsabilităţi manageriale asupra proiectului.
- 5 mediatori – care vor media dezbaterile în cadrul Workshoop-urilor şi seminariilor;
- 5 formatori – care vor ţine traininguri pe domeniul comunicării interculturale, medierii interculturale şi evaluării patrimoniului cultural imaterial;
- 2 consultanţi - vor propune materiale pentru temele seminariilor, şi vor evalua coerenţa şi valoarea rezultatelor seminariilor;

– 1 secretară- activitate de secretariat specifică.

3.6. Planul de acţiune

An	Activitate	Localizarea (oraş)	Organizaţia care implementează proiectul
			(exemplu)
An 1			
Luna 1	Pregătirea Activităţii 1 Lansarea invitaţiilor de participare		Organizaţia propunătoare
	Derularea activităţii 1 Lansarea invitaţiilor de participare		Organizaţia propunătoare
	Pregătirea activităţii 2 Elaborarea conţinutului tematic specific		Organizaţia propunătoare
Luna 2	Derularea activităţii 2 Elaborarea conţinutului tematic specific		Organizaţia propunătoare
	Derularea		Organizaţia

	activităţii 3 Pregătirea administrativă a seminariilor		propunătoare
Luna 3	Derularea acţiunii 2 Elaborarea conţinutului tematic specific		Organizaţia propunătoare
	Derularea activităţii 3 Pregătirea administrativă a seminariilor		Organizaţia propunătoare
	Pregătirea activităţii 8 Bucovina tradiţie şi noutate		Organizaţia propunătoare
	Derulare activitate 12 Monitorizare şi evaluare (parţială)		Organizaţia propunătoare
Luna 4	Derularea activităţii 4 Sosirea participanţilor		Organizaţia propunătoare

	Pregătirea activităţii 5 Seară de comunicare interetnică		Organizaţia propunătoare

	Derularea activităţii 5 Seară de comunicare interetnică	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Pregătirea activităţii 6 Conferinţă de presă	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Derularea activităţii 6 Conferinţă de presă	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Pregătirea acţiune 7 Susţinerea seminariilor şi workshopurilor cu tema generală "Locul şi rolul minorităţi etnice într- o Europa unită",	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Derulare	Iasi	Organizaţia

	acţiunii 7 Susţinerea seminariilor şi workshopurilor cu tema generală "Locul şi rolul minorităţii etnice într- o Europă unită",		propunătoare
	Derularea acţiunii 8 Bucovina tradiţie şi noutate	Putna, si vizite la manastirile din Nordul Moldovei	Organizaţia propunătoare
	Pregătire acţiune 9 Sinteza rezultatelor seminariilor şi workshopurilor	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Derulare acţiune 9 Distribuirea volumelor tipărite către	Iasi	Organizaţia propunătoare

	Organizaţiile minorităţilor etnice din ţară		
	Pregătire acţiune 10 Distribuirea volumelor	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Derulare acţiune 10 Distribuirea volumelor	Iasi	Organizaţia propunătoare
	Pregătire acţiune 10 Evaluare finala	Firma specializată in evaluare	Firmă specializată în evaluare

REZULTATE AŞTEPTATE

2.1. Impactul estimat asupra grupurilor ţintă

Maxim 2 pagini. Includeţi informaţii despre: Cum va îmbunătăți proiectul situația grupurilor țintă.

În urma derulării proiectului cel puţin 100 tineri membri ai comunităţilor etnice din România vor fi capabili să identifice prioritățile integrării europene specifice comunității etnice și culturale în mod concret a propriei comunități.

Creşterea cu cel puţin 30 % a gradului de participare a tinerilor reprezentanţi ai comunităţilor etnice la derularea de programe specifice de acţiune interculturală.

Cunoaşterea de către membrii comunităţilor etnice a standardelor de protecţie a patrimoniului cultural imaterial specific grupurilor etnice ce derivă din aderarea României la Uniunea Europeană, în condiţiile unei societăți europene multietnice și a valorilor interculturalisme. Problematica menţinerii identităţii capătă o nouă dimensiune legată de faptul că un grup etnic minoritar are o identitate culturală diferită atât de cea a "majoritarilor" din aria geoculturală în care comunitatea fiinţează cât și de a etniei de apartenenţă. Un italian, un grec sau neamț din România păstrează în moștenirea sa culturală un element specific care îl diferențiază atât de români cât și de italianul, grecul sau neamțul din țările de origine constituind o identitate transculturală care trebuie protejată de riscul pierderii specificității propriului patrimoniu cultural imaterial.

Cum va îmbunătăţi proiectul capacităţile manageriale şi tehnice ale grupurilor ţintă şi ale partenerilor (unde este cazul)

Pe parcursul realizării proiectului participanţii vor propune standarde de bună practică în domeniul protecţiei patrimoniului cultural al minorităţilor în conformitate cu prevederile standardelor comunitare şi având în vedere specificul moştenirilor culturale ale fiecărei etnii.

2.2. Publicaţii şi alte rezultate

Maxim 1 pagină. Fiţi la obiect şi cuantificaţi rezultatele cât de mult posibil.

Se va edita un volum "Dimensiuni ale identităţii culturale" în cel puţin 1000 de exemplare care va cuprinde rezultatele seminariilor şi workshoop-urilor , precum şi standardele de bună practică în domeniul protecţiei comunităţilor etnice.

Rezultatele vor pune bazele unor parteneriate între organizaţiile de tineret ale comunităţilor etnice, pentru derularea unui număr de minim 5 proiecte comune care vor fi ulterior propuse spre finanţare.

În urma dezbaterilor va rezulta un cod de "bună practică " în domeniul protecţiei culturale a comunităţilor etnice, bazate pe nondiscriminare, conservarea identităţii naţionale, toleranţă şi respect reciproc. Acest cod va fi prezentat atât organizaţiilor comunităţilor etnice cât şi reprezentanţilor autorităţilor publice centrale (ministere) şi locale.

2.3. Efecte multiplicatoare

Maxim 1 pagină. Descrieţi posibilităţile de replicare şi extindere a rezultatelor proiectului.

Rezultatele seminariilor şi workshoop-urilor fiind cuprinse într-un volum ele vor fi la dispoziţia tuturor organizaţiilor comunităţilor etnice.

Prin stabilirea unor parteneriate între organizaţiile comunităţilor etnice, şi derularea în comun a unui număr de minimum 5 proiecte care vor fi ulterior propuse spre finanţare şi care să vizeze Identitatea culturală şi etnică în contextul unei Europe multiculturale.

Realizarea unui cod de "bună practică " în domeniul protecţiei patrimoniului cultural a comunităţilor etnice, bazate pe nondiscriminare conservarea identităţii naţionale, toleranţă şi respect reciproc, ce vor permite organizaţiilor reprezentative ale comunităţilor etnice să porneacă de la un punct comun în promovarea identităţii culturale proprii în condiţiile convieţuirii cu cetăţenii de altă origine etnică.

2.4. Asigurarea continuităţii proiectului

Maxim 3 pagini. Faceţi diferenţierea între următoarele aspecte ale continuităţii:

Din punct de vedere financiar (Cum vor fi finanţate activităţile după încetarea finanţării CE?)

Deoarece este vorba de un set de seminarii şi workshop-uri nu este necesară o finanţare ulterioară, întrucât derularea întregului

proiect se va desfăşura pe perioada finanţării. Totuşi prin efectele multiplicatoare menţionate, şi prin derularea altor serii de workshop-uri şi seminarii de către organizaţia deponentă sau alte organizaţii ale comunităţilor etnice va exista o continuitate a proiectului propus. Fiecare dintre aceste acţiuni viitoare vor constitui proiecte distincte.

Din punct de vedere instituţional (Vor fi structurile care susţin implementarea activităţilor funcţionabile la sfârşitul prezentului proiect? Va exista "proprietate" locală asupra rezultatelor proiectului?)

Prin distribuirea în mod gratuit a volumelor publicate în cadrul proiectului către organizaţiile comunităţilor etnice şi a membrilor acestora. Dincolo de partea tangibilă "proprietatea" locală asupra rezultatelor proiectului este constituită din cunoştinţele dobândite de participanţi, parteneriatele încheiate şi standardele de bună practică la care aceştia au convenit.

La nivelul politicilor (unde este cazul) (care va fi impactul structural al proiectului – ex. va conduce acesta la imbunătăţirea legislaţiei, codurilor de conduită sau metodelor, etc?)

În cadrul activităţilor menţionate, ca rezultate scontate se va propune un cod de "bună practică" în domeniul protejării patrimoniului cultural a comunităţilor etnice, ce va fi prezentat atât organizaţiilor beneficiarilor cât şi autorităţilor publice, centrale şi locale.

3.BUGETUL PROIECTULUI

Furnizați un buget pentru întreaga durată a proiectului în format excel care să cuprindă sursele de finanțare preconizate și detalierea cheltuielilor pe tipuri de cheltuieli și corelarea acestora cu activitățile derulate în cadrul proiectului.

Deoarece grila de buget diferă de la un finanțator la altul și nevoile proiectului diferă în funcție de gândirea strategică a fiecărei organizații, nu vom prezenta un model de buget standard pentru acest proiect.

SOLICITANTUL

Date de identificare:

Nume legal complet: Statut juridic: Adresă oficială: Telefon / Fax: Cod fiscal: Persoana care e împuternicită să reprezinte organizaţia Numele, funcţia şi semnătura Persoană de contact

Detalii bancare:

Numele titularului de cont:	
Nr. Cont bancar:	
Codul Băncii:	
Codul SWIFT :	
Numele Băncii:	
Adresa Băncii:	
Numele persoanei(lor) cu drept de semnătură:	
Funcţia(iile) persoanei(lor) cu drept de semnătură:	

Prezentarea solicitantului (maxim 3 pagini)

2. Descrieţi, în maxim o pagină, proiectele semnificative din ultimii doi ani de activitate (obiective, rezultate, impact).

3. Care sunt partenerii cu care aţi colaborat şi care a fost rolul lor?

4. Personalul organizaţiei:

Descrieţi în câteva rânduri numărul şi calificările/competenţa personalului angajat şi voluntar.

5. Activitatea organizaţiei este recunoscută (naţional şi/sau internaţional)?

Organizaţia dumneavoastră a dovedit că are capacitatea de a replica/disemina proiectele derulate şi în alte zone? Comentaţi.

PARTENERII

Descrierea partenerilor7:

Nume legal complet (numele organizaţiei)				
Naţionalitate				
Statut juridic				
Adresa oficială				
Persoana de contact				
Nr. Telefon:				
Nr. Fax:				
Adresa E-				

7 Nota: Acest formular trebuie să fie însoţit de o declaraţie de parteneriat semnată, ştampilată şi datată de către solicitantul principal şi de către fiecare partener

mail				
Număr de angajaţi (permanent şi temporar)				
Istoria cooperarii cu solicitantul				
Rolul şi implicarea în pregătirea proiectului propus				
Rolul şi implicarea în implementarea proiectului propus				

Partenerul	
Denumirea completă a organizaţiei	
Naţionalitatea	
Forma juridică	
Adresa oficială	
Persoana de contact	
Numere de telefon	
Numere de fax	
Adresa e-mail	
Numărul angajaţilor (permanenţi şi temporari)	

Istoria cooperării cu solicitantul	
Rolul şi implicarea în pregătirea proiectului propus	
Rolul şi implicarea în implementarea proiectului propus	

Declaraţie de parteneriat

Am citit şi aprobat conţinutul proiectului înaintat Autorităţii Contractante. Ne angajăm să respectăm principiile practicii unui bun parteneriat.

Nume:	
Organizaţie:	
Funcţie:	
Semnatură:	
Data şi Locul:	

MODEL DE EVALUARE A PROGRAMELOR
De dezvoltare socio-culturală în comunităţle etno-culturale

Analiza de programe se realizează de regulă în continuarea analizei cadrului instituţional al Organizaţiei, urmărind să evidenţieze aspectele funcţionale ale acesteia.

În cadrul analizei de programe, vom prezenta programele semnificative ale CIR, urmând să analizăm în detaliu câteva dintre acestea, în special derulate în perioada 2003-2004.

Printre activităţile curente desfăşurate de organizaţia Comunităţii Italiene din România în perioada analizată, am putea menţiona:

- organizarea (la centru şi la filiale) de cursuri gratuite de limbă italiană pentru membrii comunităţii;
- organizarea de seminarii şi colocvii pe teme date: păstrarea identităţii etnice prin respectarea tradiţiilor religioase, culturale, culinare;
- participarea la acţiuni organizate de alte comunităţi etnice sau organizaţii neguvernamentale;
- colaborarea cu oameni de afaceri italieni care investesc în România;
- atragerea investitorilor italieni prin prezentarea oportunităţilor pe care le oferă România;
- mediatizarea în Italia a acţiunilor organizate de Departamentul pentru

Relaţii Interetnice sau de Comunitatea Italiană prin expedierea în Italia a publicaţiei "Columna" sau corespondenţă, telefoane/ faxuri;

- organizarea de cursuri de management cultural;
- organizarea de cursuri de reorientare profesională cu ajutorul organizaţiilor italiene sau române care au acest scop;
- organizarea de tabere de vară pentru copiii etniei şi participarea acestora la tabere interetnice organizate de DRI sau de alte organizaţii;
- constituirea unor echipe de dansuri, grupuri vocale sau coruri: corul ALLEGRIA si grupul de dansuri IL LEVANTE.

În ceea ce priveşte legăturile cu Italia, CIR a colaborat chiar din primii ani de la înfiinţare cu diferite organizaţii italiene cu profil cultural sau cu asociaţii care se ocupa de problema emigraţiei italiene în lume. Dintre acestea amintim: Consulta per l'Immigrazione e l'Emigrazione (Bologna), Istitutul "Ferdinando Santi" (Bologna), Asociaţia Culturală Interdisciplinară ALTANUR (Napoli), Asociaţia "La Valigia" (Bassano del Grappa).

Dintre activităţile care s-au bucurat şi se bucură de mare succes atât în rândurile etnicilor cât şi ale publicului larg am putea aminti:

- "Sărbătorirea Zilei Italiei – 2 iunie": anual, la sediul central şi la filiale;
- "În jurul bradului" : anual, o serie de manifestări legate de tradiţiile sărbătorilor de iarnă anual;

- Sărbătorirea Sf. Valentin, protectorul îndrăgostiţilor – anual, un ciclu de acţiuni dedicate frumosului în artă şi viaţă (Organizaţia de Tineret);
- "Pe urmele latinităţii" : acţiuni organizate în diverse zone ale ţării, unde se găsesc nuclee de italieni (Haţeg – lucrători forestieri, Greci – lucrători în piatră);
- "Identitate şi Interculturalitate": diverse acţiuni, tabere sau ateliere de lucru organizate în unele zone ale ţării (Organizaţia de tineret);
- Combaterea intoleranţei şi xenofobiei: participare la vizita Papei, acţiuni legate de Jubileu, etc.;
- "Festivalul Minorităţii Italiene": acţiune demarată cu participarea corului "Allegria" şi a grupului folcloric italian "Carpani şi Zuffi", desfăşurată în 4 centre: Iaşi, Buzău, Bucureşti, Galaţi.
- "Echi dal passato": expoziţie de artă figurativă a pictorului Marco Fabbricatore, în cadrul colaborării dintre CIR şi Asociaţia Culturală Interdisciplinară ALTANUR din Napoli (iulie-august 2002)
- expoziţia de fotografii Italiani nel mondo, în colaborare cu Consulta per l'Immigrazione e l'Emigrazione (Bologna) şi Institutul "Ferdinando Santi"(Bologna)
- "Arta care uneşte": spectacol organizat cu ocazia Zilei Minorităţilor Naţionale, la care CIR a participat cu grupul de dansuri "LEVANTE" şi corul "ALLEGRIA"
- Italia incontra la Romania, (Italia întâlneşte România), acţiuni desfăşurate la

San Giorgio a Cremano şi a San Sebastiano a Vesuvio (Napoli-Italia)

- De asemenea, a devenit deja o tradiţie ca de Zilele Iaşului (10-14 octombrie) Comunitatea Italiană să raspundă invitaţiei adresate de Primăria oraşului de a contribui la manifestările culturale şi artistice prilejuite de aceasta ocazie. Au fost şi sunt organizate:
- seminarii internaţionale (de ex:"În drum spre cetatea eternă")
- conferinţe (de ex."Prezenţe artistice în Iaşul sec. XVII-XX")
- spectacole de muzică populară italiană şi de dansuri tradiţionale italieneşti, dar şi româneşti, oferite de corul ALLEGRIA şi de grupul de dansuri IL LEVANTE
- lansări de carte
- expoziţii de pictură

O altă activitate desfăşurată de organizaţia Comunităţii Italiene din România este editarea de carte, sub egida Comunităţii italiene editîndu-se numeroase cărţi dintre care amintimi:

- Vicenzo Puschiasis - Sculptor în piatră, autori: Giovana şi Gheorghe Munteanu (Piatra Neamţ)
- Vademecum sentimental – Istoricul italienilor – din zona Haţeg de Eugenio Di Gaspero (Haţeg)
- Relaţii culturale italo-române de-a lungul secolelor" – de Gloria-Gabriela Radu (Târgovişte)
- Povestiri cu italieni – Gino Modesto Ferrarini (Bucureşti)

- Interferenţe spirituale italo-române, Gheorghe Macarie (Iaşi)
- Maeştri italieni în arhitectura religioasă barocă din Transilvania, Nicolae Sabău (Cluj)
- Cazul Marichen Ursula Rott, Coletta de Sabata (Timişoara)
- Anii fericiţi, Coleta De Sabata (Timişoara)
- Dezvoltarea comunităţilor etno-culturale, V. Miftodie, D. Nacu, S. Cojocaru, Antonio Sandu (Iaşi).

Programele interculturale sunt şi ele o parte componentă a activităţii de la Comunitatea Italiană din România.

Dintre acestea amintim:

- Integrare europeană şi interculturalitate (serii de seminarii pe tema dezvoltării comunităţilor etno-culturale, în parteneriat cu Asociaţia Lumen, şi beneficiind de suportul ştiinţific al Catedrei de Sociologie şi Asistenţă Socială de la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iaşi. În cadrul acestui program s-a editat volumul Dezvoltarea Comunităţilor etno-culturale autori prof univ dr Vasile Miftode, lect dr Ştefan Cojocaru, asistent drd Daniela Nacu, drd Antonio Sandu.
- Strategii de promovare a diversităţii- Centrul Multicultural de tineret Iaşi (în curs de derulare). Realizat în parteneriat cu Consiliul Consultativ al Structurilor Asociative de Tineret Iaşi. Până în acest moment în cadrul acestui program s-au desfăşurat activităţi editoriale (publicarea

volumului Educaţie interculturală şi integrare europeană, coordonator prof univ dr Tudor Ghideanu, finanţată de Asociaţia Lumen), seminarii şi simpozioane, realizarea unui portal www.multicultural.ro

- Integrare europeană şi interculturalitate 8- evaluarea programului
- Programului Integrare europeană şi interculturalitate derulat de Comunitatea Italiană din România în perioada martie-iunie 2003, în municipiul Iaşi.
- Programul s-a adresat tuturor tinerilor din cadrul comunităţilor etnice din România şi a avut la bază susţinerea unui program de instruire cu temele: Dimensiunea socială a integrării europene a României şi impactul acesteia asupra comunităţilor etnice, Dimensiunea culturală a integrării europene a României şi impactul acesteia asupra comunităţilor etnice, Strategii de promovare a diversităţii etno-culturale, Managementul prin proiecte pentru dezvoltarea organizaţiilor nonguvernamentale aparţinând

[8] Proiect elaborat şi coordonat de asistent social Antonio Sandu, realizat în perioada aprilie iunie 2003, în Municipiul Iaşi, parteneriat între CIR şi organizaţiile din CCSAT Iaşi (AIESEC, ASCOR, BEST, Lumen, ELSA).

comunităţilor etnice, Elemente de marketing social şi campanii de promovare pentru organizaţiile nonguvernamentale aparţinând comunităţilor etnice.

- Proiectul a fost coordonat din partea Comunităţii Italiene din România de Antonio Sandu cu sprijinul responsabilului financiar al comunităţii Augusta Bettini, preşedintei organizaţiei de tineret Oana Haldan, vicepreşedintelui Comunităţii Italiene Ligiu Forgiarini şi preşedintei C.I.R. prof. Gita Navari.
- Suportul ştiinţific a fost asigurat de Departamentul de Sociologie şi Asistenţă Socială a Universităţii "Al.I.Cuza", reprezentat de Prof.dr. Vasile Miftode (şef catedră), lect.drd. Ştefan Cojocaru şi prep. Daniela Cojocaru.
- Programul a beneficiat de expertiză şi consultanţă în management de proiect din partea SC Expert Projects SRL[9].

[9] Rezultatele cercetării au fost publicate în Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială, iunie 2004

OBIECTIVELE PROIECTULUI (obiective generale si specifice)[10]

- Formarea în decurs a 6 luni a cel puţin 20 tineri membri ai organizaţiilor reprezentative ale grupurilor etnice din România care să fie capabili să identifice priorităţile integrării europene specifice grupurilor etnice şi culturale.
- Creşterea cu cel puţi 30 % în 6 luni a numărului de tineri aparţinând organizaţiilor grupurilor etnice din România, care se implică activ prin propunerea de programe, şi strategii la crearea şi implementarea strategiilor de dezvoltare a unei societăţi multiculturale bazate pe "valori europene".
- Cunoaşterea la sfârşitul proiectului de către cel puţin 100 de tineri a standardelor şi priorităţilor integrării europene în ceea ce priveşte grupurile etnice.
- Propunerea şi însuşirea în timpul seminariilor a cel puţin 5 standarde de bună practică în domeniul protecţiei minorităţilor etnice şi a tinerilor aparţinând acestora.

[10] Extras din Cererea de finanţare a Proiectului *Integrare europeană şi interculturalitate* – elaborată de Antonio Sandu

REZUMATUL PROIECTULUI[11]

Pregătirea şi susţinerea unei serii de seminarii şi workshopurilor cu tema generală "Locul şi rolul grupurilor etnice într o Europa unită",

Seminariile s-au desfăşurat pe 5 secţiuni pe o durată de 3 zile:

- Dimensiuni sociale ale integrării europene;
- Dimensiunea culturală a integrării europene a României şi impactul acesteia asupra grupurilor etnice;
- Identitate şi interculturalitate – Identitatea de european;
- Dimensiunile identităţii culturale ale tinerilor aparţinând minorităţilor etnice;
- Mobilitatea persoanelor în spaţiul european şi reconstrucţia idetităţii etnice;

În urma derulării proiectului cel puţin 100 tineri membri ai Organizaţiilor reprezentând etniile din România vor fi capabili să identifice priorităţile integrării europene specifice minorităţilor etnice şi culturale în mod concret a propriei minorităţi.

Vor fi propuse standarde de bună practică în domeniul protecţiei grupurilor etnice, rezultatele seminariilor şi workshopurilor, precum şi standardele de buna practică în

[11] idem

domeniul protecţiei Comunităţilor etno-culturale.

ELEMENTE DE EVALUARE A PROGRAMULUI INTEGRARE EUROPEANĂ ŞI INTERCULTURALITATE

Organizaţia de Tineret a Comunităţii Italiene din România a organizat în perioada 15-19 aprilie 2003 proiectul "Integrare europeană şi interculturalitate".

Proiectul a fost deschis tinerilor, aparţinând diverselor comunităţi etnice din ţară şi a avut ca obiectiv principal evidenţierea unor standarde de bună practică în lucrul cu tinerii aparţinând grupurilor etno- culturale.

Principala schimbare adusă de integrarea europeană din perspectiva relaţiilor interetnice este promovarea interculturalismului şi diversităţii ca valoare socio-culturală.

"Din perspectiva postmodernistă, integrarea prin diversitate duce la potenţarea şi încurajarea specificităţii comunităţilor etnoculturale, afirmă domnul Ştefan Cojocaru, cel care a susţinut seminarul "Dimensiunea socială a integrării europene".

"Trebuie evidenţiată diferenţa dintre integrare şi asimilare", afirma dl. Happenciuc, reprezentantul departamentului pentru relaţii interetnice în cadrul seminarului, dimensiunea culturală a integrării europene.

Au fost prezentate experienţele şi perspectivele diferitelor comunităţi etnoculturale în ceea ce priveşte menţinerea tradiţiilor etnice şi

culturale, a promovării diversităţii şi apărării dreptului la diferenţă.

D-ra Irina Cozma, reprezentanta Direcţiei de Tineret şi Sport a judeţului Iaşi şi a Ministerului Centrului INFARROM ca prim centru de tineret pentru minorităţi. În acest context s-a analizat situaţia derulării proiectului "Strategii de promovare a diversităţii", propus de C.I.R. în parteneriat cu C.C.S.A.T. Iaşi, Primăria Municipiului Iaşi şi Direcţia de Tineret şi Sport a judeţului Iaşi.

Ca activităţi culturale invitaţii au vizitat Catedrala Mitropolitană, Parcul Copou, Muzeul Mihai Eminescu, Palatul Culturii, Mănăstirea Trei Ierarhi şi au participat la o seară culturală interetnică, organizată de Asociaţia Doina. Carpaţilor.

"Monitorizarea este procesul de strângere sistematică a datelor şi de analizare a tuturor informaţiilor privind activitatea organizaţiei în cadrul proiectului.

Monitorizarea e un instrument util de verificare regulată a activităţilor desfăşurate în mod curent, astfel că informaţiile pot reprezenta indicatori calitativi şi cantitativi.

Monitorizarea proiectelor finanţate se realizează din două direcţii. Pe de o parte proiectele finanţate sunt monitorizate de finanţator şi pe de altă parte sunt monitorizate

de organizaţia neguvernamentală care implementează proiectul"12.

Din punctul de vedere al evaluării de impact al programului, vom lua ca bază de analiză cele declarate de participanţii la acţiunile programului. Impresiile au fost exprimate în scris de participanţi, în momentul solicitării acestora li s-a explicat importanţa exprimării reale a propriilor impresii, şi de asemenea li s-a asigurat confidenţialitatea datelor, dacă cei chestionaţi o consideră necesară. Majoritatea celor prezenţi şi-au prezentat opiniile, cota de non-răspuns fiind de 14,28% adică în cifre brute 2 din 14 participanţi în total la proiect.

Prezentăm în cele ce urmează, elemente de evaluare a programului realizate de participanţii direcţi, atât dintre tinerii membri CIR cât şi membrii ai altor organizaţii ale comunităţilor etnice:

"Noi, membrii Comunităţii Elene ne-am simţit minunat în extraordinarul oraş Iaşi. Am avut destule de învăţat în cele trei zile ale seminarului. Am acumulat experienţe pe care credem că le vom folosi în viitor. Sperăm într-o colaborare de lungă durată între toţi cei prezenţi, reprezentanţi ai minorităţilor din România. Am fost foarte mulţumiţi de condiţiile oferite de

12 CERC- Raportarea şi evaluarea proiectelor finanţate www.e-education.ro

organizatori (cazare, masă). Participarea la dezbaterile propuse de către organizatori, şi în special, seminarul predat de Cojocaru, ne-a făcut să ne gândim cu optimism la viitor şi credem că este un început pentru o mai bună colaborare între minorităţile etnice din România13".

"Sunt mulţumită de organizarea seminarului.Training-urile au fost foarte interesante, atât din punct de vedere al subiectelor alese, cât şi în ceea ce priveşte modul de prezentare. Important a fost faptul că a fost un motiv de întâlnire între membrii diferitelor comunităţi şi a diferitelor puncte de vedere a acestora privind subiectele alese. Mulţumesc Comunităţii Italiene pentru organizare14"

"Sunt mulţumit de organizarea seminarului. Condiţiile de cazare şi masă, puse la dispoziţie de organizatori, au fost foarte bune. Training-urile au fost bine alese pe teme interesante şi la obiect15".

"Organizatorii au repurtat succese (eventual şi experienţă) la capitolul organizare.

---

[13] raspunsurile la chestionar au fost publicate în Revista Columna a Comunităţii Italiene din România,nr 4 aprilie 2003, în cadrul prezentării evaluărilor programului Integrare Europeană şi Interculturalitate" derulat de CIR în perioada 15-19 aprilie 2003

[14] idem

[15] idem

Cazarea şi masa au fost la standarde civilizate, iar restul aspectelor organizatorice nu au ridicat probleme. Felicitări organizatorilor şi tot respectul pentru eficacitatea acestui proiect. A fost o întâlnire instructivă şi a reprezentat premisa unor colaborări ulterioare. La revedere".

"Desfăşurare pe o perioadă prea scurtă. Teme interesante; mai interesantă ar fi fost o mai mare varietate a subiectelor. Cele care au fost mai provocatoare. Şi gata. Să mă chemaţi şi altădată. Momentul cel mai cel: participarea activă a dl. Cojocaru. Organizarea? Din câte s-a văzut, din afară, a fost O.K![16]"

"În primul rând organizarea a avut puţin de suferit. Important a fost însă că s-a realizat un mediu destins, de comunicare perfectă din partea membrilor comunităţilor participante. Acesta este un punct forte. Cred că s-a obţinut un rezultat bun în ceea ce înseamnă interculturalitate şi integrare.

În ceea ce priveşte masa este bine că a fost gândită în a fi organizată într-un loc deosebit. Training-urile au fost instructive. Un punct de vedere propriu este că a "deschis ochii", cel puţin unora[17]".

"Fraţilor, vă mulţumesc! ("fără mişto") pentru timpul petrecut la Iaşi, mai ales că

[16] idem

[17] idem

lucrările au fost de un real folos (pentru mine, cel puţin). Cât priveşte diferenţierea într-o evaluare obiectivă voi spune următoarele: organizarea- programul a fost foarte bun şi mai ales fiind destul de lax am avut timp să "lucrăm" şi după program; cazarea- calificativul ar fi bine, decent- curat; masa- deşi nu prea am apucat să iau micul dejun, pot spune despre prânz şi cină că au fost foarte bine; seminariile- extraordinar. S-au discutat lucruri interesante, am învăţat destul de multe, am încercat să intercomunicăm cât mai bine şi rezultatul s-a văzut pe loc. Dacă ar fi să răspund pe ansamblu v-aş spune că a fost foarte bine, dar întodeauna există loc de mai bine. Oricum, m-am simţit teribil de bine. Vă mulţumesc şi sper că astfel de situaţii se vor repeta".

"În primul rând Organizaţia INFORROM Iaşi mulţumeşte Comunităţii Italiene că a avut plăcerea de a participa la aceste seminarii.

Din punct de vedere organizatoric, cazare, a fost totul bine.

Îi mulţumim d-lui Cojocaru pentru timpul pe care ni l-a acordat şi seminariile cu dânsul au fost foarte bine organizate. Mulţumesc în numele întregii comunităţi de rromi şi sperăm că în continuare vom fi invitaţi la astfel de seminarii18"

---

[18] idem

"Sunt mulţumit de organizarea seminarului şi mai ales de ospitalitatea organizatorului. Subiectele abordate au fost foarte interesante. La un punctaj de la 1 la 5 notele ar fi următoarele: cazare-5 puncte, mâncare 5 puncte, training-4 puncte".

"În ansamblu, seminarul proiect, căci aşa cred că mai degrabă trebuie numit, s-a încadrat în noua linie promovată de tinerii, aparţinând minorităţilor naţionale. Anume, de susţinere a politicii statului român, aceea de aderare la structurile europene.

Din acest punct de vedere nu pot califica decât cel puţin lăudabilă iniţiativa tineretului italian din Iaşi, aceea de a "pregăti" pe colegii lor minoritari pentru a deveni cetăţeni conştienţi de apartenenţa lor la o Europă nouă. O Europă care, fără noi, tinerii minoritari, consider că nu poate funcţiona. Jocuri interactive, expuneri interesante, traineri competenţi, au fost numai câteva atuuri ale acestui seminar, fără a mai vorbi de organizarea excelentă. Bravo copii şi vă mulţumesc pentru tot, pentru că, parafrazând "Numai împreună putem reuşi"

"Ca organizator am avut destule emoţii. Doream ca toţi participanţii să fie mulţumiţi.

Şi iată că acest proiect a avut succes. Ca participant vă pot spune că am acumulat noi experienţe, lectorii care au susţinut seminariile fiind foarte bine pregătiţi şi foarte deschişi la orice discuţie. Succesul acestui proiect, pentru că după impresiile celor prezenţi a fost un succes, s-a datorat şi participanţilor de la celelalte minorităţi, cu care sperăm să avem o colaborare la fel de bună ca şi până acum. Entuziasmul şi

deschiderea lor a fost un stimulent pentru noi de a mai organiza şi alte asemenea seminarii. Oana Haldan (C.I.R.)19

[19] idem

Criteriu de evaluare[20]	Indicator	Valoare indicator	Semnificaţie indicatori
Capacitate instituţională	Experienţă în derularea de programe similare a organizaţiei b. managerului de program	II a semnificativ b semnificativ	CIR participă la derularea de programe interculturale încă de la înfiinţare, fiind unul dintre activităţile curente ale CIR. Amintim aici faptul că CIR este parte componentă a Consiliului Minorităţilor Naţionale. a fost

[20] Criteriile de evaluare şi indicatorii reprezintă o adaptare structurată după criteriile generale de evaluare a programelor PHARE. S- a utilizat o metodologie de evaluare bazată pe analiza proiectului, analiza instituţională şi analiza de impact. Rezultatele obţinute s-au bazat pe interviuri cu managerul de proiect, cu persoane implicate în proiect, pe analiza documentelor existente în cadrul CIR cu privire la proiect, şi pe analiza calitativă a chestionarul aplicat de organizatori participanţilor.

			partener în Organizarea Festivalului Pro Etnica Sighişoara 2001, 2002, 2003, etc. CIR a beneficiat de consultanţa din partea Catedrei de Sociologie şi Asistenţă Socială a Univ Al I Cuza, şi a SC Expert Projects SRL. B managerul de proiect Dl Sandu Antonio, deţine o experienţă semnificativă în elaborarea şi implementarea proiectelor. Este absolvent al secţiei de Asistenţă Socială a Univ Al I Cuza, şi a studiilor aprofundate master Probaţiune şi reintegrare socială a aceleiaşi Universităţi. A participat la elaborarea şi

			implementarea a 10 proiecte anterior derulării acestui program. Printre altele a fost moderatorul secţiunii sociale a festivalului Pro Etnica-Sighişoara 2002, făcând parte dintre organizatori.
	II. resurse a materiale b. umane	II. a suficiente pentru asigurarea proiectului ui II. B	Proiectul a fost acceptat pentru finanţare de către DRI şi DTSJ Iaşi, dar a fost realizat în cele din urmă din fonduri proprii CIR cofinanţate de DTSJ Iaşi IIb participarea membrilor OT a CIR nu a fost foarte crescută datorită unor disfuncţionalităţi organizatorice, compensate de activitatea serviciului Asistenţă Socială şi programe

			tineret din Cadrul CIR, precum şi de existenţa Consultanţilor externi.
Relevanţa proiectului pentru grupul ţintă	Corecta stabilire a grupului ţintă	Grupul ţintă stabilit corect în raport cu obiectivele	Grupul ţintă a fost constituit de 20 reprezentanţi ai Comunităţilor etnice din România, selectaţi din populaţia ţintă, membrii diverselor comunităţi etnice. Specificăm că selecţia participanţilor de la fiecare comunitate în parte a fost lăsată pe seama respectivei Comunităţi. Din acest motiv au participat la proiect persoane care mai fuseseră în prealabil instruite cu privire la strategii de dezvoltare comunitară, la managementul

			prin proiecte, dar nu s-au semnalat până în prezent proiecte inter etnice propuse de participanţii la training, cu o singură excepţie făcută de reprezentantul Comunităţii Ruşilor lipoveni, care în momentul redactării proiectului implementează în cadrul Comunităţii sale un program similar. De remarcat de asemenea slaba participare a Comunităţilor etnice la realizarea portalului www.multicultural.ro construit de CIR în cadrul derulării programului Strategii de promovare a diversităţii, care

			este un program cadru de constituire a unui Centru Multicultural de Tineret în Iaşi, şi din cuprinsul căruia proiectul Integrare europeană şi interculturalitate s-a constituit într-un subprogram.
	Utilitatea proiectului pentru grupul ţintă	necesar	În fiecare an la întâlnirile de evaluare cu organizaţiile membre a CMN, DRI subliniază necesitatea construirii unui management prin proiecte la nivelul Comunităţilor etnice, şi implementarea constantă a acestora. Pe ansamblul organizaţiilor minorităţilor naţionale, se constată o mai scăzută dinamică a proiectelor şi

			programelor trimise spre finanţare atât DRI ului, cât şi altor finanţatori publici sau privaţi, datorată în special managementului financiar prin alocare directă a fondurilor. Cunoaşterea în special de către tinerii aparţinând comunităţilor etnice a tehnicilor de elaborare şi implementare a proiectelor, este semnificativă din perspectiva menţinerii funcţionalităţii organizaţiei lor în contextul integrării europene a României. Segmentul de comunicare culturală, management cultural al proiectului sunt

			domenii tot atât de necesare organizaţiilor membre ale CMN, întrucât unul din obiectivele definitorii ale activităţii acestora este tocmai activitatea culturală.
Obiectivele	Precizia şi claritatea obiectivelor propuse	Obiectivele sunt construite SMART	
	Gradul de relevanţă a obiectivelor faţă de nevoile beneficiarilor	Semnificative	Beneficiarii, în fapt organizaţiile Comunităţilor etnice au într-adevăr nevoie de tineri instruiţi capabili să identifice priorităţile în cadrul comunităţii, să propună strategii de dezvoltare, şi să le implementeze.
	Corelarea activităţilor proiectului	corelate	Ca activităţi au fost propuse susţinerea unor

	cu obiectivele propuse		seminarii pe temele dimensiunii sociale a integrării europene, dimensiunii culturale, mobilităţii în spaţiul european etc, elaborarea unei cărţi care să conţină modele de bună practică în activitatea Organizaţiilor aparţinând minorităţilor Naţionale din România. Aceste activităţi vin în corelare cu obiectivele de creştere a implicării tinerilor din Comunităţi în activitatea şi dezvoltarea comunităţilor, creşterea capacităţii tinerilor de identificare şi soluţionare a problemelor cu

			care comunitatea se poate confrunta, şi elaborarea unei metodologii de intervenţie în comunităţile etno-culturale.
	Gradul de indeplinire al obiectivelor	Obiectivul 1 îndeplinit 100% Obiectivul 2 indeplinit incert Obiectivul 3 indeplinit 100% Obiectiv 4 indeplinit 100%	Ob 1 "Formarea în decurs a 6 luni a cel puţin 20 tineri membri ai organizaţiilor reprezentative ale grupurilor etnice din România care să fie capabili să identifice priorităţile integrării europene specifice grupurlor etnice şi culturale". Obiectivul 1 a fost îndeplinit, întrucât la seminariile şi workshopurile realizate au participat în total 24 persoane aparţinând OT al Comunităţilor etnice.

			-Creşterea cu cel puţi 30 % în 6 luni a numărului de tineri aparţinand organizaţiilor grupurilor etnice din România, care se implică activ prin propunerea de programe, şi strategii la crearea şi implementarea strategiilor de dezvoltare a unei societăţi multiculturale bazate pe "valori europene". Aşa cum am subliniat anterior, datorită participării în special a unor persoane care au mai beneficiat de traininguri de instruire în domeniu, şi care deja sunt active în cadrul propriei Comunităţi rezultatele sunt incerte cu privire la proporţia

			îndeplinirii acestui obiectiv. Totuşi aşa cum am precizat sunt persoane dintre participanţi, care în prezent sunt mult mai active în propria comunitate ceea ce face să considerăm un grad de 80% de îndeplinire a obiectivului 2 -Cunoaşterea la sfîrşitul proiectului de către cel puţin 100 de tineri a standardelor şi priorităţilor integrării europene în ceea ce priveşte grupurile etnice. Obiectivul 3 îndeplinit 100%, volumul editat cu prilejul acestui proiect a fost tipărit în 600 exemplare din care au fost distribuite în mod

			gratuit 300 până în prezent. - Propunerea şi însuşirea în timpul seminariilor a cel puţin 5 standarde de bună practică în domeniul protecţiei minorităţilor etnice şi a tinerilor aparţinând acestora. Au fost propuse şi identificate standarde de bună practică în domeniul protecţiei minorităţilor şi intervenţiei specifice în organizaţiile aparţinând Comunităţilor etnice.
Coerenţa şi claritatea proiectului	Claritatea cererii de finanţare depuse	Cererea a fost clară	Claritatea cererii a fost dovedită de acceptul spre finanţare atât din partea DRI cât şi a DTSJ Iaşi.

	Respectarea celor propuse în cererea de finanţare, în timpul derulării proiectului	Gradul de respectare a proiectului iniţial a fost de 86%	Au fost aduse ameliorări structurale proiectului (s-a bazat pe faptul că în final ponderea semnificativă a finanţării a fost pe fondurile alocate prin bugetul anual al CIR. Ameliorările structurale au vizat participarea tuturor invitaţilor la toate cele 5 secţiuni, în loc să fie selectate secţiunile la care invitaţii să participe.
Fezabilitatea planului de acţiune	Fezabilitatea planului de acţiune	Fezabil 100%	Gradul de fezabilitate a fost evidenţiat şi de opiniile participanţilor menţionate anterior.
Sustentabilitatea şi efectele	Sustentabilitatea şi efectele multiplicatorii	Sustentabil	Proiectul face parte din programul Strategii de promovare a diversităţii

multi plicat orii			implementat în parteneriat de CIR cu organizaţiile membre ale Consiliului Consultativ al Organizaţiilor de tineret Iaşi. În cadrul acestui program au mai fost realizate portalul www.multicultural.ro, au fost elaborat o serie de publicaţii etc.

În continuare prezenăm modele de programe propuse spre derulare în cadrul CIR în perioada 2002-2004, şi stadiul implementării acestora.

"STRATEGII DE PROMOVARE A DIVERSITĂŢII"

Grupul ţintă al proiectului îl constituie membri cu vârste între 16 şi 29 de ani ai organizaţiilor reprezentative pentru minorităţile etnice din România, precum şi membrii ai organizaţiilor de tineret româneşti, din care se vor selecta în primă fază 20 beneficiari direcţi care vor participa efectiv la activităţile organizate de Centrul Multicultural pentru Tineret Iaşi. Beneficiari indirecţi vor fi cel puţin 200 de tineri membrii ai organizaţiilor reprezentative ale

minorităţilor etnice prin activitatea desfăşurată ulterior de beneficiarii direcţi în cadrul organizaţiior din care fac parte, cât şi prin participarea la acţiunile ulterioare ale Centrului.

MOTIVELE ALEGERII GRUPURILOR ŢINTĂ ŞI A ACTIVITĂŢILOR

Ca Asociaţie care reprezentăm etnia italienilor din România CIR consideră că tinerii mebrii ai comunităţilor etnice reprezintă o forţă dinamizatoare a activităţii Organizaţiilor reprezentative ale grupurilor etnice. Comunicarea interetnică şi multiculturalismul pe de altă parte duce cu maximă uşurinţă la acceptarea diversităţii ca o componentă benefică a dezvoltării societăţii românești. Tinerii aparţinânnd grupurilorr etnice sunt în măsură să propună şi să aplice strategii şi căi de promovare a diversităţii etno culturale, iar participarea la activităţi comune cu organizaţii de tineret ale etnicilor români, duce la o deschidere maximă faţă de valorile pluralismului cultural pe de o parte, şi pe de altă parte la dezvoltarea organizaţională mai eficientă a Organizaţiilor aparţinând grupurilor etnice. Activităţile alese vor duce la cunoaşterea şi asumarea de către tinerii aparţinând minorităţilor etnice a valorilor interculturalismului şi în acelaşi timp la construcţia identităţii într o lume multiculturală.

Alegerea activităţilor (crearea unui centru multicultural pentru tineret) este o modalitate eficientă de intercunoaştere între membrii aparţinând organizaţiilor grupurilor etnice şi de colaborare cu maximă eficienţă cu organizaţiile

de tineret multe din ele organizaţii cu activitate la nivel european (Board of European Students in Technology (BEST) European Law s Stdunets Asociations (ELSA) Asociaţia Internaţională a studenţilor în Economie AIESEC) dar şi organizaţii româneşti cu activităţi în domeniul tineretului Lumen, ASCOR, ACU Slujirea Vieţii ASTEC, ASASPI, GASC etc, toate acestea reunite în Comitetul Consultativ al Structurilor Asociative de tineret). Se realizează astfel premisele unei "întâlniri a valorilor" culturale relevanţa proiectului pentru grupurile ţintă.

Fiind adresat tinerilor membri ai Organizaţiilor aparţinând grupurilor etnice proiectul acoperă necesitatea comunicării între tineri aparţinând diverselor etnii, în ceea ce priveşte o construcţie reală a unei identităţi culturale într-un spaţiu social pluricultural.

REZUMATUL PROIECTULUI:

Construirea şi organizarea unui Centru Multicultural pentru Tineret , realizat în parteneriat cu Direcţia Judeţeană Pentru Tineret şi Sport Iaşi, şi Organizaţiile membre ale Consiliului Consultativ al Sructurilor Asociative de Tineret Iaşi (AIESEC, ASCOR, BEST, ELSA, LUMEN, ASASPI, ASTEC GASC, RO TALENT,.

În cadrul acestui centru de Tineret se vor desfăşura activităţi specifice de consiliere psihosocială, consiliere juridică, Consiliere profesională şi vocaţională,

Seminarii de Team Building, Dezvoltare organizaţională, Ştiinţa rezolvării conflictelor

Se vor organiza cursuri de studiere a limbilor grupurilor etnice italiana, germana , greaca, rromani.

Se va crea o baza de date multifuncţională conţinând informaţii utile tinerilor în general şi anume locuri de muncă, burse şcolare, posibilităţi de studiu în străinătate (şi în special în ţara de origine a etniei din care tânărul face parte dacă este cazul), informaţii cu privire la activitatea ONG şi la societatea civilă în general, surse de finanţare existente, acces al tinerilor membrii ai organizaţiilor grupurilor etnice cât şi a organizaţiilor româneşti la internet.

Se vor crea baze de date privind elemente specifice ale etniilor din ţara noastră, limbă, tradiţii.

Va exista un centru de documentare cu privire la integrarea europeană.

În această etapă se urmăreşte crearea Centrului de tineret amenajarea spaţiului, şi dotarea acestuia cu aparatura necesară.

SCOPUL POIECTULUI Facilitarea dialogului intercultural şi promovarea unei culturi a diversităţii.

Obiective generale Creşterea cu 40 % în perioada februarie –aprilie a participării tinerilor aparţinând grupurilor etnice din Iaşi la viaţa asociativă, prin activităţi specifice unui Centru Multicultural Pentru Tineret.

Obiective specifice

Creşterea cu 60% a vizibilităţii activităţilor realizate de Organizaţiile de Tineret ale Grupurilor etnice din Judeţul Iaşi.

REZULTATE AŞTEPTATE:

Funcţionarea în Municipiul Iaşi a unui Centru Multicultural pentru Tineret, care să desfăşoare programe de acţiune socială culturală, educaţională având ca scop promovarea toleranţei şi eliminarea distanţei sociale tânăr aparţinând unui grup etnic, tânăr aparţinând majorităţii. Centrul va cuprinde o sală de conferinţe, un centru de consiliere, o bibliotecă şi o reţea de calculatoare dotată cu o bază de date cu privire la domenii de interes pentru tineri în genere şi în special pentru tineri aparţinând diverselor grupuri etnice (situaţia locurilor de muncă, situaţia burselor în străinătate şi în special al celor în ţările de origine pentru grupurile etnice pentru care această posibilitate există, documente cu privire la legislaţia în vigoare, acces internet, posibilitatea derulării unor seri culturale interetnice.

În urma derulării proiectului cel puţin 30 tineri membri ai Organizaţiilor reprezentând etniile din România se vor implica în activităţi comune cu organizaţiile de tineret din judeţul Iaşi.

Cel puţin 5 tineri aparţinând grupurilor etnice din Iaşi vor fi implicaţi permanent în activităţile Centrului Multicultural pentru Tineret

Vor fi propuse standarde de bună practică în domeniul protecţiei grupurilor etnice, şi promovării diversităţii.

Cel puţin 30 de tineri vor beneficia în timpul derulării proiectului de consiliere psiho socială, consiliere juridică, va avea acces la bazele de date şi resursele care vor exista în Centru.

Proceduri de evaluare internă

Indicatorii care vor viza în mod cantitativ indeplinirea obiectivelor:

- gradul de dotare a Centrului Multicultural pentru Tineret Iaşi
- numărul şi structura participanţilor la activităţile Centrului ,
- numărul de publicaţii (cărţi reviste, materiale existente în biblioteca Centrului); Calitative
- diversitatea de informaţii oferite beneficiarilor;
- calitatea informaţiei oferite (funcţie de raportările experţilor);

indicatori de eficienţă costul mediu pe beneficiar (raportul dintre cost total şi numărul de beneficiari;

Ca metode de evaluare se va folosi evaluarea cantitativă , statistici, date contabile etc, şi evaluarea calitativă (aprecierile beneficiarilor) realizate prin răspunsurile la chestionare interviuri.

Activităţi în cadrul proiectului

Amenajarea Centrului Multicultural pentru Tineret Iași

Se va realiza dotarea sediului cu aparatură audio video (cameră video, videorecorder, televizor, combină audio) rețea de calculatoare (cel puțin 3 calculatoare, cu soft licențiat, bibliotecă –mediatică. Se va amenaja o sală de conferințe și o sală multimedia.

Deschiderea oficială a Centrului Multicultural pentru Tineret

Deschiderea festivă la care vor fi invitaţi să participe reprezentanţi ai primăriei, prefecturii, Consiliului Judeţean Iaşi, Ministerului Tineretului şi Sportului, DRI) se va organiza o conferinţă de presă.

- 3 Comunicare şi diversitate la Iaşi seri culturale ale etniilor din municipiul Iaşi (martie 2002) imediat după deschidere;
- Seară culturală italiană;
- Recital Corul Allegria, Spectacol al grupului de dansuri vernisaj expoziţie artă plastică a tinerilor membri ai comunităţii italiene;
- Seară culturală elenă;
- Spectacol al grupului de dansuri al Comunităţii elene, alte manifestări specifice culturii elene;
- Seară culturală românească (organizată de ONG urile de tineret din Judeţul Iaşi);

Seară de comunicare interetnică,

Se vor prezenta participanţii la seminarii şi wokshopuri, vor prezenta etnia din care fac parte. --- Se vor efectua activităţi cu caracter recreativ de integrare în grup, specifice tinerilor. Se va derula un seminar cu tema "Tineret toleranţă, diversitate";

Derularea activităţilor curente în Centru Multicultural de Tineret

În cadrul acestui centru de Tineret se vor desfăşura activităţi specifice de consiliere psihosocială, consiliere juridică, consiliere profesională şi vocaţională,

seminarii de Team Building, dezvoltare organizaţională, ştiinţa rezolvării conflictelor.

Se vor organiza cursuri de studiere a limbilor grupurilor etnice italiana, germana, greaca şi în măsura posibilităţilor rromani.

Se va crea o baza de date multifuncţională conţinând informaţii utile tinerilor în general şi anume locuri de muncă, burse şcolare, posibilităţi de studiu în străinătate (şi în special în ţara de origine a etniei din care tânărul face parte dacă este cazul), informaţii cu privire la activitatea ONG şi la societatea civilă în general, surse de finanţare existente.

Accesul tinerilor membri ai organizaţiilor grupurilor etnice cât şi ai organizaţiilor româneşti la internet.

Se vor crea baze de date privind elemente specifice ale etniilor din ţara noastă, limbă, tradiţii.

Monitorizarea şi evaluare parţială

Va avea ca obiect gradul de îndeplinire a obiectivelor propuse, pe măsura derulării activităţilor.

Evaluare finală

Îndeplinirea obiectivelor prin îndeplinirea indicilor şi indicatorilor propuşi

Stadiul implementării proiectului:

În urma finanţării primite de la Ministerul Educaţiei Cercetării şi Tineretului, în valoare de

56 000 000 lei, Comunitatea Italiană din România şi partenerii acesteia, a derulat o etapă pilot a acestui program, constând în realizarea unei baze de date cu privire la Organizaţiile Comunităţilor Etnice, respectiv la Organizaţiile de tineret din Municipiul Iaşi, disponibilă în cadrul portalului www.multicultural.ro

Baza de date cuprinde informaţii cu privire la specificul diverselor comunităţi, organizaţii, proiecte, finanţatori.

Au fost realizate şi publicate două volume intitulate Noua paradigmă a educaţiei multidimensionale, respectiv Integrare europeană prin educaţie multiculturală, coordonate de prof univ T. Ghideanu, ambele cu sprijinul financiar al Asociaţiei Lumen.

Tot în cadrul programului au fost realizate seminarii pe teme interculturale.

Nu au existat până la acest moment, fondurile necesare amenajării efective a Centrului Multicultural pentru Tineret Iaşi.

"Ei sunt bunicii noştri"

1. Tipul proiectului[21]:

1.1.Îngrijiri la domiciliu

Grupul defavorizat pentru care se solicită finanţare în scopul implementării proiectului îl constituie persoanele în vîrstă de peste 60 de ani membrii ai comunităţii etnicilor italieni din România.

Problemele identificate:

- persoane în vârstă care au un grad foarte scăzut de autonomie nedeplasabile sau foarte greu deplasabile 15 (date rezultate din anchete sociale efectuate de serviciul Asistenţă socială a CIR)
- grad scăzut de autonomie 25 persoane (deplasabile cu dificulate) necesită ajutor

---

[21] Metodologia de elaborare şi prezentare a proiectului este cea propusă de Fondul Român de Dezvoltare Socială.

ocazional prin servicii de îngrijire comunitară

În funcţie de problemele identificate:

- date cantitative (număr populaţie 800 etnici italieni; distribuţia pe grupe de vârstă membri peste 60 de ani:89)
- estimări calitative (date care descriu situaţia cu care se confruntă comunitatea şi, respectiv, grupul defavorizat şi pot fi obţinute de la persoanele-cheie din comunitate, care sunt în măsură să furnizeze aceste informaţii (medici, profesori, funcţionari publici etc.).

Datele obţinute sunt de la serviciul de Asistenţă socială.

Ne confruntăm cu probleme referitoare la membrii etniei noastre în vârstă de peste 60 de ani şi care nu beneficiază de altă formă de ocrotire –insuficienţa resurselor pentru a putea derula activităţi de asistenţă socială comunitară la nivelul necesarului.

Necesităţi de sprijinire (am organizat sprijinire ocazională pentru un număr de 25 bătrâni) În urma anchetelor sociale şi vizitelor efectuate a rezultat un grad crescut de risc de dependenţă de îngrijire, la un număr de 10 vârstnici, situaţie socio-familială disfuncţională (neglijare sau imposibilitatea familiei de a ocroti vârstnicul 12 vârstnici). Majoritatea suferinzi de maladii cronice, dintre care un client este suferind de multiple infarcturi miocardice, necesitând ocrotire la domiciliu şi sprijin comunitar de urgenţă)

1.2. Prezentaţi pe larg problema care face obiectul prezentului proiect. Identificaţi grupul ţintă şi descrieţi caracteristicile acestuia.

Grupul ţintă îl constituie membrii Comunităţii italiene din România cu vîrstă de peste 60 ani care se confruntă cu dificultăţi în auto îngrijire dependenţă de îngrijire sau de ameliorare a stării psiho emoţionale.

1.3 Care este, în prezent, oferta de servicii sociale la nivelul comunităţii?

La nivelul Comunităţii italiene din România există creat un serviciu de Asistenţă socială format din doi asistenţi sociali angajaţi cu jumătate de normă.

Ca măsuri de sprijinire efectivă am realizat ajutor ocazional în alimente, şi medicamente, activităţi gen club de pensionari. Toate aceste acţiuni au fost sporadice şi nu s-au putut închega într-un program amplu datorită insuficienţei resurselor.

Descrieţi pe scurt care sunt furnizorii de servicii care se adresează grupului ţintă pe care l-aţi ales (publici şi privaţi - pentru profit şi non-profit), prezentând informaţii relevante precum: tipuri de servicii furnizate, capacitate, condiţii de eligibilitate pentru beneficiari etc.

1.4 Susţineţi caracterul inovativ al proiectului dumneavoastră şi încadrarea lui în contextul descris anterior.

2. Obiectivele proiectului

- Unui număr de cel puţin 30 de persoane în vârstă, lipsite de resurse şi de un sprijin efectiv din partea familiei vor beneficia de servicii de îngrijire(de tip rezidenţial sau/şi suport) şi sprijin comunitar.
- Cel puţin 30 pensionari membri ai Comunităţii italiene din Iaşi vor putea participa la activităţi culturale.

3. Beneficiarii proiectului

Cel puţin 30 de persoane (membre ale Comunităţii Italienilor din România, şi ale celorlalte minorităţi etnice din Iaşi) în vârstă, lipsite de resurse şi de un sprijin efectiv din partea familiei.

3.1 Beneficiari direcţi (utilizatori de servicii)

Cel puţin 30 de persoane (membre ale Comunităţii Italienilor din România) în vârstă, lipsite de resurse şi de un sprijin efectiv din partea familiei

3.1.a Listaţi criteriile de selecţie a beneficiarilor.

- Să fie persoane membre ale Comunităţii italiene din România;

- Vârsta persoanelor (de preferinţă peste 60 ani);
- Veniturile lunare (sub salariul minim pe economie);
- Să nu beneficieze de alte forme de ocrotire (cămin de pensionari, venit minim garantat etc);
- Gradul de autonomie socială şi personală (posibilitate de deplasare, de autosatisfacere a nevoilor primare);
- Situaţia familială –posibilităţile de sprijin pe care le are în familie (se vor prefera pensionari singuri, sau familii de pensionari peste 60 de ani a căror rude cele mai apropiate locuiesc în altă localitate sau are posibilităţi restrânse de ajutorare)

3.1.b Câte persoane estimaţi că vor beneficia în mod direct prin acest proiect?

Cel puţin 30 de persoane

Capacitatea serviciului: 40 persoane

Număr de beneficiari pe toată durata proiectului: cel puţin 30 .

Structura etnică a grupului de beneficiari (număr şi procente): Beneficiarii aparţin minorităţii italienilor din România

3.2 Beneficiari indirecţi (ex., părinţi/familie etc.)

Familiile beneficiarilor direcţi şi în mod extins membrii comunităţii italiene din România.

Număr de beneficiari indirecţi: cel puţin 100 persoane membre ale familiilor vârstnicilor sprijiniţi.

Precizaţi cine sunt aceştia şi cum vor beneficia de pe urma proiectului propus de dumneavoastră:

- Membrii familiei (restrânse şi sau lărgite a beneficiarilor direcţi) membri ai CIR.
- Ocrotirea unui membru în vârstă a familiei în acest sistem va căpăta un plus de încredere şi confort psihic, va modifica indicatorii generali de calitate a vieţii pentru întreaga familie).
- La nivelul întregii comunităţi italiene se va manifesta o disponibilitate lărgită de cooperare şi ajutor reciproc prin mobilizarea resurselor voluntariale de sprijinire.

4. Rezumatul proiectului

4.1 Enumeraţi activităţile principale care vor duce la realizarea obiectivelor.

- Trainningul echipei care va implementa proiectul;
- Mediatizarea proiectului în rândul membrilor CIR şi primirea solicitării din partea beneficiarilor;
- Selecţia beneficiarilor direcţi.
- Identificarea resurselor alternative de sprijin (familie, sistem de vecinătate, biserica);
- Activităţi de sprijinire şi consiliere;
- Clubul italienilor seniori;
- Servicii sociale la domiciliu (pentru cei care nu se pot deplasa);
- Monitorizare;
- Evaluare.

4.2 Prezentaţi o listă detaliată a serviciilor care vor fi furnizate beneficiarilor prin proiectul propus de dumneavoastră.

Identificarea resurselor alternative din mediul social (vecinătate)

Resurse de îngrijire – mobilizarea voluntarială a persoanelor din vecinătatea beneficiarului, atât a vecinilor propriu zişi cît şi a rudelor, cunoscuţilor, şi în special al tinerilor membri ai comunităţii italiene. În principal se vor urmări mobilizarea resurselor umane de sprijinire şi ocrotire, dar şi eventualele resurse materiale plus atragerea de sponsori pentru diverse ocazii, resurse suplimentae de sprijinire din partea CIR.

Consiliere psihosocială şi suport emoţional

Se vor realiza şedinţe de consiliere psihosociale prin tehnici de psihoterapie nondirectivă (centrată pe subiect), prin întâlnirea grupului de pensionari (numai pentru aceia care se pot deplasa). Vor fi vizitaţi periodic de către membri ai CIR (tineri voluntari).

Suport material:

Ajutoare financiare ocazionale, din fonduri provenite de la CIR, sau atrase din sponsorizări, donaţii. De asemeni se vor achiziţiona medicamente (conform indicaţiilor medicului de familie) tot din fonduri provenite de la CIR, respectiv atrase de la sponsori.

Li se vor asigura unde este cazul suplimente nutritive

Aprovizionarea la domiciliu

Pentru persoanele care întâmpină dificultăţi în deplasare li se va asigura bisăptămânal servicii de aprovizionare la domiciliu. Lista de cumpărături solicitată de pensionar va fi achiziţionată şi livrată la domiciliul beneficiarului bisăptămânal. Nu se vor percepe taxe pentru transport de la beneficiari, dar costurile bunurilor (alimente, medicamente etc solicitate, vor fi suportate de beneficiar) în ocazii cu totul excepţionale vor fi suportate de CIR, dar nu mai mult de 3 ori în decursul derulării proiectului pentru un beneficiar, şi nu mai mult de 10 beneficiari .

Terapie ocupaţională

Una din problemele cuprinse în aşa numita "patologie a pensionării" este sindromul de Inutilitate pe care pensionarul îl resimte. Pensionarii care au o autonomie suficient de bună, şi doresc, se vor implica în diverse activităţi (care nu necesită eforturi) exemplu redactarea unor articole pentru revista Columna a CIR.

Asistenţă medicală la domiciliu, pentru situaţiile speciale (persoană netransportabilă, care suferă de o boală cronică, şi care necesită îngrijire medicală).

Îngrijirea medicală va fi acordată de un asistent medical, de două ori pe săptămână şi va consta în evaluarea stării de sănătate generale, şi acţiuni terapeutice indicate de medic.

Asistenţă de urgenţă pentru o persoană care necesită un tratament continuu, se acordă pe o perioadă determinată.

4.3 Descrieţi componenţa echipei proiectului (numele persoanei, denumirea postului pe care îl va ocupa, norma de lucru etc.) şi susţineţi, în câteva cuvinte, capacitatea acesteia de a realiza proiectul.

Coord proiect asist social drd. Antonio Ștefan Sandu supervizează derularea proiectului, intervenţie socială în situaţii de criză, sau cazuri problemă, evaluează ajutorul oferit.

Asistent social - realizare anchete sociale, intervenţie socială şi psihosocială directă.

Asistent medical (jumătate de normă) se va selecta după începerea derulării proiectului.

Participarea potențialilor beneficiari (direcţi şi/sau indirecţi)

Aceia dintre beneficiari care au un nivel de autonomie socială şi personală vor participa la activităţile derulate în cadrul Clubului seniorilor italieni (activităţi specifice de club al pensionarilor). Vor derula de asemeni activităţi de suport pentru alţi beneficiari (suport emoţional).

Vor derula în cadrul terapiei ocupaţionale activităţi de redactare a unor articole pentru revista Columna a Comunităţii Italienilor din România.

Participarea altor membri ai comunităţii

– tineri membri ai CIR vor acţiona ca voluntari, prin participarea la activităţi

specifice de suport emoţional, prin vizite la domiciliul beneficiarilor, achiziţionare de alimente şi alte produse necesare.

Atitudinea comunităţii (ex., beneficiari direcţi şi indirecţi) faţă de proiect

– Implicare

Există şi alţi membri ai comunităţii care susţin proiectul? (voluntari, agenţi economici, etc.) Ce acţiuni suplimentare vă propuneţi pentru atragerea acestora? Comentaţi.

În proiect vor fi implicaţi membri voluntari ai C.I.R. la activităţi specifice de suport emoţional, prin vizite la domiciliul beneficiarilor, achiziţionare de alimente şi alte produse necesare.

Activităţile proiectului

Nr 1	Titlul activităţii şi durata	Trainningul echipei de voluntari (două săptămâni)
	Descrierea activităţii	Membrii echipei care va implementa proiectul sunt(coordonator, 1 Asistent social, voluntari 3 tineri din cadrul Comunităţii Italienilor din România) . Coordonatorul de proiect va prezenta celorlalţi membri ai echipei tehnici principale de ajutor în Asistenţa Socială comunitară, cu implicaţii în îngrijirea persoanelor de vârsta a III-a. Trainingul va fi interactiv.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Toţi membrii echipei vor fi capabili să identifice corect problemele beneficiarilor, şi să asigure măsurile de îngrijire necesare.
	Persoana responsabilă	Coord proiect Sandu Ştefan Antonio

Nr 2	Titlul activităţii şi durata	Mediatizarea proiectului în rândul membrilor CIR şi primirea solicitării din partea viitorilor beneficiari

		(3 luni)
	Descrierea activităţii	Potenţialii beneficiari (vârstnici membri ai CIR) identificaţi din baza de date cu membrii CIR vor fi informaţi asupra derulării proiectului, prin telefon, vizită la domiciliu, şi prin intermediul ziarului Columna al CIR.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Informaţia va fi diseminată în rândul potenţialilor beneficiari, şi vor fi cel puţin 50 solicitări de ajutor.
	Persoana responsabilă	Haldan Oana – asistent social
Nr 3	Titlul activităţii şi durata	Selecţia beneficiarilor direcţi (5 luni)
	Descrierea activităţii	În baza cererilor de ajutor şi sprijin primite, se va trece la realizarea anchetelor sociale şi evaluării nevoilor fiecărui potenţial beneficiar. Vor fi ajutate persoanele în vârstă, membre ale Comunităţii italienilor din România care nu beneficiază de altă formă de îngrijire din partea statului sau altor organisme neguvernamentale. Se vor selecta beneficiarii cu

		prioritate în funcţie de nivelul veniturilor, gradul de autodependenţă (vezi anexa +grila de autonomie şi autodependenţă), situaţia familială, şi starea psihosocială, 8aşa numitele patologii ale pensionării). Cu această ocazie se va realiza identificarea nevoilor de servicii sociale şi sau medico sociale ale beneficiarilor.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Vor fi selectaţi cel puţin 30 beneficiari direcţi
	Persoana responsabilă	Coord proiect Antonio Ştefan SANDU
Nr 4	Titlul activităţii şi durata	Identificarea resurselor alternative de sprijin (familie, sistem de vecinătate, biserica) (10 luni)
	Descrierea activităţii	Pentru fiecare beneficiar în parte se vor identifica resurse alternative, în familie, în vecinătate, biserica. Resursele alternative se referă atât la resurse materiale, cât şi la cele de sprijin emoţional şi consiliere.

	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Vor fi identificate resurse comunitare pentru cel puţin 50% din beneficiari.
	Persoana responsabilă	Oana Haldan asistent social
Nr 5	Titlul activităţii şi durata	Activităţi de sprijinire şi consiliere (11 luni)
	Descrierea activităţii	Activităţi de sprijinire derulate de două ori pe săptămână, constând în efectuarea cumpărăturilor pentru persoanele care nu se pot deplasa, îngrijirea locuinţei, un serviciu de curăţare a hainelor Activităţi de consiliere vor consta în sprijin emoţional oferit beneficiarilor. Vor fi aplicate tehnici de consiliere provenind din domeniul nondirectivităţii (metodei centrate pe client)
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Vor fi îngrijiţi în sistem comunitar cel puţin 10 beneficiari, care vor fi îngrijiţi la domiciliu. Alte cel puţin 10 persoane (transportabile) vor

		beneficia de servicii de curăţare a hainelor etc. Toţi clienţii vor beneficia cel puţin o dată pe săptămână de o şedinţă de consiliere.
	Persoana responsabilă	Oana Haldan asistent social
Nr 6	Titlul activităţii şi durata	Clubul italienilor seniori (11 luni)
	Descrierea activităţii	Activităţi specifice de club al pensionarilor. În condiţiile în care unii dintre beneficiari se pot deplasa, necesităţile lor de sprijin sunt constituite mai mult din cele de sprijin emoţional afectiv. Vor avea întâlniri bisăptămânale, în care li se va asigura suport emoţional şi afectiv, vor participa la serate italiene, întâlniri cu membrii tineri ai Comunităţii italienilor din România, întâlniri cu vizitatori din Italia.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	-cel puţin 10 beneficiari vor fi ajutaţi prin acest serviciu.
	Persoana responsabilă	Haldan Oana Asistent social
Nr	Titlul activităţii	Servicii sociale la domiciliu

7	şi durata	(11 luni)
	Descrierea activităţii	Servicii de achiziţionare a unor alimente şi bunuri pentru persoanele care nu se pot deplasa (bisăptămânal) Servicii de consiliere psihosocială şi suport emoţional Terapie ludică şi terapie ocupaţională Servicii medicale periodice sau de urgenţă
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Cel puţin 15 beneficiari ai proiectului vor fi ajutaţi prin servicii la domiciliu Îmbunătăţirea cu 35 % a indicatorilor de calitate a vieţii în domeniul asigurării resurselor de trai, autonomiei personale, şi asistenţei medicale
	Persoana responsabilă	Asist social Oana Haldan
Nr 8	Titlul activităţii şi durata	Monitorizarea derulării proiectului (3 săptămâni, câte 1 săptămâna o dată la 3 luni)
	Descrierea activităţii	Managementul şi monitorizarea fiecărui caz, prin tehnici măsurare a

		variaţiei indicatorilor de calitate a vieţii, monitorizarea ajutorului efectiv acordat. Instrumente de monitorizare- statisticile (nr de vizite la domiciliu) anchetele sociale, fişele de consiliere, fişele de intervenţie, chestionarele la care vor răspunde beneficiarii.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Identificarea gradului de îndeplinire a obiectivelor, şi corecţia acestora pe etape, şi corecţiile pe parcursul derulării activităţii.
	Persoana responsabilă	Antonio Ştefan Sandu coordonator proiect
Nr 9	Titlul activităţii şi durata	Evaluarea finală a derulării proiectului (2 săptămâni)
	Descrierea activităţii	Evaluarea managementului de caz, prin tehnici de măsurare a variaţiei indicatorilor de calitate a vieţii, monitorizarea ajutorului efectiv acordat. Instrumente de monitorizare- statisticile (nr de vizite la domiciliu) anchetele sociale, fişele de consiliere, fişele de

		intervenţie, chestionarele la care vor răspunde beneficiarii.
	Rolul partenerilor	
	Rezultate aşteptate	Identificarea gradului de îndeplinire a obiectivelor
	Persoana responsabilă	Antonio Ştefan Sandu coordonator proiect

Ataşaţi o eşalonare grafică a activităţilor (programare lunară, sub forma unui tabel), care să reflecte desfăşurarea în timp a acestora pe toată durata proiectului.

Luna	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Activităţi derulate (se va preciza numărul activităţii conform tabelului anterior	1 2 3	2 3 4 5 6 7	2 3 4 5 6 7 8	3 4 5 6 7	3 4 5 6 7 ,	4 5 6 7 8	4 5 6 7	4 5 6 7	4 5 6 7 8	4 5 6 7	4 5 6 7	5 6 7 8 9

2. Rezultate aşteptate şi impactul proiectului

2.1 Descrieţi rezultatele imediate ale proiectului, aşa cum le preconizaţi.

Creșterea calității vieții beneficiarilor cu cel puțin 45%.

Creşterea cu cel puţin 30% a gradului de acesibilitate a resurselor pentru beneficiari şi grupul ţintă în genere.

Creşterea cu cel puţin 30 % a gradului de mobilizare a resurselor alternative (comunitare)

Creşterea funcţionalităţii sociale a beneficiarilor cu cel puţin 30% .

2.2 Ce impact (efecte pe termen lung) speraţi să aibă acest proiect?

Creşterea cu cel puţin 25 % a gradului de participare a tinerilor membri ai Comunităţii italiene, din România la activităţile sociale ale CIR.

Implicarea comunităţii în rezolvarea problemelor sociale ale etnicilor italieni.

Creşterea cu cel puţin 25% a gradului de mobilizare a resurselor comunitare în sensul rezolvării problemelor sociale cu care se confruntă etnicii italieni.

2.3 Formulaţi indicatori de măsurare a rezultatelor proiectului.

- Indicatori generali ai calităţii vieţii
- indicatori obiectivi:
- nivelul de trai (faţă de standardele minimale şi medii pe economie)
- venitul mediu
- asistenţa medicală şi starea de sănătate (grad de accesibilitate)
- gradul de autonomie (conform grilei de autonomie)
- accesul la mijloacele de transport şi telecomunicaţie
- accesul la acţiuni culturale

- gradul de acces la serviciile sociale
- forma şi nivelul asistenţei sociale
- Indicatori subiectivi
- gradul de autorealizare (autonomie funcţională)

Bibliografie

CERC - Raportarea şi evaluarea proiectelor finanţate sursa www.e-education.ro

Cojocaru Daniela, *Ancheta apreciativă-formă a Cercetării acţiune în schimbarea socială* în Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială, volumul 2 –Iaşi, Lumen 2003

Cojocaru Daniela, *Focus grupul tehnică de cercetare a socialului*, în Revista de Cercetare şi intervenţie Socială, vol I 2003, ediţia online www.asistentasociala.ro

Cojocaru Şt., *Elaborarea proiectelor*, 2004 Lumen, ediţia online www.asistentasociala.ro

Cojocaru Ştefan, *Elaborarea proiectelor*, 2003, Iaşi, Expert Projects,

Cojocaru Ştefan, *Reabilitare bazată pe comunitate a persoanelor cu dezabilităţi,* în Revista de Cercetare şi Intervenţie socială, vol 2 Iaşi 2003, Ed Lumen

Miftode Vasile, (coord), Populaţii vulnerabile şi fenomene de automarginalizare, 2002, Iaşi, Ed Lumen.

Miftode Vasile, Cojocaru Ştefan, Nacu Daniela, Sandu Antonio, *Dezvoltarea comunităţilor etno-culturale* 2003, Ed Expert Projects,

Miftode Vasile, Cojocaru Ştefan, Nacu Daniela, Sandu Antonio, *Dezvoltarea comunităţilor etno-culturale* 2003, Ed Lumen 2004 ediţia online www.asistentasociala.ro,

Miftode Vasile, Minorităţile între vulnerabilitate şi responsabilitate socială, în Manualul de Comunicare publică şi asistenţă socială Universitatea Al I Cuza IDD anul III

Miftode Vasile, Tratat de metodologie sociologică, Iaşi, 2003, Lumen pp 401-405

ONU 1963 Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice,

Pappu Mihaela, Italieni stabiliţi în România în Revista Columna a Comunităţii Italiene din România martie 2003.

Popescu Ioan Longin, Eugenio Umberto Di Gaspero "Dacă prin absurd, s-ar declanşa un război între România şi Italia, eu ar trebui să mă sinucid"- interviu cu Eugenio Umberto Di Gaspero, În revista Columna a Comunităţii Italiene din România. Mai 2003

Rebedeu Ion &Zamfir Cătălin *Modul de viaţă şi calitatea vieţii* , Bucureşti Ed. Politică1982

Revista Columna a Comunităţii Italiene din România din iunie 2003

Revista Columna a Comunităţii Italiene din România, Decembrie 2001

Sandu Antonio, Cererea de finanţare a Proiectului Integrare europeană şi interculturalitate –document intern CIR

Sumedrea Alin Gilbert, Simularea comportamentului colectiv pornind de la teoria impactului social. Probleme cantitative şi calitative. În Revista de Sociologie nr 1 /2003

World Learning *Manual de dezvoltare organizaţională* sursa internet www.caleidoscop.org.ro

www.culturaldiversity.cioff.ch/patrimoine.html

Zamfir Cătălin & Vlăsceanu Lazăr, *Dicţionar de sociologie*, Bucureşti, Ed. Babel, 1998

BIBLIOGRAFIE 1

. (1963) Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice, ONU .

. (2004) Drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale Standarde internaţionale. Aspecte privind reglemetările interne ale Republicii Moldova sursa : internet www.ipp.md

Balăşoiu, Raluca & Rusu, Horaţiu, (2003) *Identitate etnică şi patrimoniu cultural imaterial,* în Revista de Sociologie , anul I nr 1

Bawin, Legros B., Stassen J.F (1996) *Sociologie de la famille, Le lien familial sous questions*, De Boeck Université, Paris,

Cojocaru, Ştefan, (2005), Metode apreciative în asistenţa socială. Ancheta apreciativă, supervizarea, managementul de caz, Editura Plirom, Iaşi.

Daniela Nacu (2003) *Focus grupul tehnică utilizată în cercetarea comunităţilor etnice,* în volumul Vasile Miftode, Ştefan Cojocaru, Daniela Nacu, Antonio Sandu *Dezvoltarea Comunităţilor etno-culturale*, Expert Projects, Iaşi.

Deschenes M J (1985) Studiul prezentat Comisiei pentru Drepturile Omului , Bucureşti.

Ervin Goffman, (1963) *Stigma, Notes on the Management of Spoiled Identity,* Englewood Cliffs, N.J Prentice Hall.

Miftode, Vasile (2003), *Tratat de metodologie sociologică*, Iaşi, Lumen

Miftode, Vasile, (coord), (2002), Populaţii vulnerabile şi fenomene de automarginalizare, Ed Lumen, Iaşi.

Miftode, Vasile, Cojocaru Ştefan, Nacu Daniela, Sandu Antonio, (2003) *Dezvoltarea comunităţilor etno-culturale*, Ed Expert Projects, Iaşi.

Năstase, Adrian (1998) Drepturile persoanelor aparţinand minorităţilor naţionale vol I-IV, Bucureşti 1998.

Smith, Anthony D. (1991) *Mythes and Memories of the Nation*, Oxford University Press.

Sumedrea, Alin Gilbert (2003) Simularea comportamentului colectiv pornind de la teoria impactului social. Probleme cantitative şi calitative In Revista de Sociologie nr 1 /2003

Valentin Stan (1999) *România şi eşecul campaniei pentru Vest",* Ed Universităţii Bucureşti.

Bibliografie 2
Bibliografia utilizată în elaborarea prezentului volum

Antonescu, Mădălina Virginia, (2006), *Identitatea europeană între Turnul Babel şi spiritualitatea creştin ortodoxă* în vol. Antonescu, Mădălina şi colaboratorii (2006) *Despre Europa*, Editura Lumen, Iaşi.

Bandler & R.Grinder, J., (1975), *The structure of magic*, *Frogs Into Princess* Editura Science & Behavior Books Palo Alto, California, SUA.

Bandura, Albert, Ross, Dorothea, & Ross, Sheila A. (1961). Transmission of aggressions through imitation of aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63, 575-582

Burr, Vivien, (1995), *An Introduction To Social Constructionism*, Editura Routleage, Londra.

Carter Bernie (2007) One Expertise Among Many Working Appreciatively To Make Miracles Instead Of Finding Problems In Journal Of Research In Nursing, Sage Publication London.

Codreanu, Theodor, (2005), *Transmodernismul*, Editura Junimea, Iaşi.

Cojocaru D, (coord) (2004) – Repere socio-pedagogice ale schimbării în sistemul educaţional, Ed. Lumen, Iaşi.

Cojocaru D, (coord) (2004) – Repere socio-pedagogice ale schimbării în sistemul educaţional, Ed. Lumen, Iaşi.

Cojocaru D. (2003) *Ancheta Apreciativă formă a Cercetării Acţiune în schimbarea socială* în Revista de Cercetare şi Intervenţie socială, vol 2-2003, Editura Lumen, Iaşi.

Cojocaru Ş (2005) Metode apreciative în Asistenţa Socială. Ancheta, Supervizarea şi Managementul de Caz, Editura Polirom, Iaşi.

Cooperrider David L. & Whitney Diana, (2005) *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry,* Berrete Koehhler Publishers Inc. California USA.

Cooperrider, D. & Whitney, D., (1999) *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry*, Corporation for Positive Change Taos, NM.

Cooperrider, D. & Whitney, D., (1999) *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry*, Corporation for Positive Change Taos, NM, 1999.

Cristea, Alin, (2005), Etica postmodernă. Paradoxuri. Antinomii. Echivocuri în Revista Perspective.

Dana Cojocaru (2003), *Ancheta apreciativă – Formă a cercetării-acţiune în schimbarea socială,* Revista de cercetare şi intervenţie socială, Editura Lumen, Iaşi

Gavriluţă, Nicu, (2006), Mişcări religioase orientale. O perspectivă socio antropologică asupra globalizării practicilor yoga, Editura Provopress, Cluj Napoca.

Germine, Thomas, J., (1995), *The Quantum Metapysics of David Bohm*, consultat pe www.goertzel.org/dynapsyc/1995/tgermine.html.

Grant Suzanne & Humphries Maria (2006) *Critical Evaluation Of Apreciative Inquiry* In Action Research Vol 4, No.4- 401- 418

Heron, J. 1996. Cooperative Inquiry: Research into the human condition. London: Sage.

Heron, J. 1996. Cooperative Inquiry: Research into the human condition. London: Sage.

Holdevici, Irina, (1998) *Elemente de psihoterapie*, Editura Mar. Bucureşti.

Huzum, Eugen, (2002), *Postmodernitate – postmodernism: distincţii necesare*, în: Revista *Ekpirosis* nr. 1 nov. 2002, Editura Lumen, Iaşi.

Lewin K. (1943). Defining the "Field at a Given Time." *Psychological Review.* 50: 292-310. Republished in *Resolving Social Conflicts & Field Theory in Social Science,* Washington, D.C.: American Psychological Association, 1997.

Lewin, K. (1946) Action research and minority problems. J Soc. Issues 2(4): 34-46

Lucaci, Florea, (1989), Creaţie şi umanism. Încercare asupra ideii de creaţie, Editura Facla, Timişoara.

Nicolescu, Basarab, (2007), *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Editura Junimea, Iaşi.

Praetorius, Nini, (2003), Inconsistencies in the Assumptions of Constructivism and Naturalism: an Alternative Wiew în Revista Theory and Psichology, SUA.

Ray, Paul H., The Rise of Integral Cullture în Revista Noetic Sciences Review Nr.37, SUA.

Rogers, Carl, (1966), *Le developpement de la personne,* Editura Dunord, Paris.

Rogers, Carl. (1959). "A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework.". in (Ed.) S. Koch. *Psychology: A study of a science. Vol. 3: Formulations*

of the person and the social context.. New York: McGraw Hill.

Sandu A. (2008) *Fizica modernă şi filosofia orientului-o viziune umanistă a universului* Teză de doctorat susţinută la Universitatea Al I Cuza Iaşi.

Sandu, Antonio, (2005), *Tehnici în Asistenţa Socială*, Editura Lumen, Iaşi.

Surlea, Cosmina-Florentina (2007), Jocurile de limbaj ale lui Ludwig Wittgenstein – O explicaţie a comunicării intra şi interpersonale, Editura Lumen, Iaşi.

Ştefan Cojocaru (2005), Metode apreciative în Asistenţa Socială. Ancheta, Supervizarea şi Managementul de caz, Editura Polirom, Iaşi.

Şurubaru, Anamaria, (2002), *Elemente de programare Neuro-lingvistică*, în volumul: Cojocaru, Ştefan, & Sandu Antonio, (coord.) (2002) *Acţiune socială şi dezvoltare organizaţională*, Editura Lumen, Iaşi.

Tojo Thatchenkery (2009), Inteligenţa apreciativă. Cum să descoperi calităţile de la temelia creativităţii şi succesului, Editura Codecs, Bucureşti

Vidam, Teodor, (2006), *O perspectivă – Filosofia şi etica în transmodernism* în Revista *Saeculum* 9-10, Editura Pro Saeculum, Bucureşti.

Wadsworth, Yolanda. 1998. **What is Participatory Action Research?** Action Research International, Paper 2.

Weber, Max, (1993), *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Wittgenstein, Ludwig, (1991), *Tractatul logico philosophicus*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Wurtz, Bruno, (1992), *New Age*, Editura de Vest, Timişoara.

Bibliografie suplimentară în limba română:

Cojocaru, Daniela, (2008), *Copilăria şi construcţia parentalităţii*, Editura Polirom, Iaşi.

Cojocaru, Daniela, (2008), *Fenomeme familiale în societatea românească*, Teză de doctorat susţinută la Universitatea „Al.I. Cuza", Iaşi.

Derrida, Jaques, (1997), *Diseminarea*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti.

Knight, Sue, (2004), *Tehnicile programării neuro-lingvistice,* Editura Curtea Veche, Bucureşti.

Kuhn, Thomas, (1999), *Structura revoluţiilor ştiinţifice*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Nicolescu, Basarab, (2006), *De la postmodernitate la cosmodernitate – O perspectivă transdisciplinară* în Revista *Steaua* (2006) nr.10-11, octombrie-noiembrie, Cluj-Napoca.

Noica, Constantin, (1993), *Modelul cultural european,* Editura Humanitas, Bucureşti.

Noica, Constantin, (1996), *Douăzeci şi şapte de trepte ale Realului*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Noica, Constantin, (1998), *Echilibru Spiritual – Studii şi eseuri*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Odobleja, Ştefan, (1982), *Psihologia consonantistă*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti.

Sandu, Antonio, (2003), *Sexul pe internet – formă de virtualizare a spaţiului social* în *Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială*, vol. 14, editori Universitatea „AL.I.Cuza", Iaşi, Departamentul de Sociologie şi Aistenţă

Socială şi Holt România, Editura Lumen, Iaşi.

Sandu, Antonio, (2006), în *Orientări transmoderne în abordarea realităţii socio-religioase* în: *Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială*, vol 14, editori Universitatea „AL.I.Cuza", Iaşi, Departamentul de Sociologie şi Asistenţă Socială şi Holt România, Editura Lumen, Iaşi.

Sandu, Antonio, (2006), *Postmodernitate şi libertate,* în: Revista de cultură, *Ekpirosis*, Editura Lumen, Iaşi.

Silion, Bogdan George, (2002), *Fiinţă şi limbaj*, în: Revista *Ekpirosis* nr. 1, Editura Lumen, Iaşi.

Stănciulescu, Traian D. (2008), *„Cotitura transmodernă", paradigmă a secolului XXI. O perspectivă semiotică,* A 2-a Conferinţă Internaţională a Asociaţiei Române pentru Studii Semiotice, Bacău–Slănic Moldova.

Bibliografie suplimentară în limba engleză:

Bernard J. Mohr, An Introduction to Appreciative Inquiry

Bruce K. Barnard (Cos 4850), *Appreciative Inquiry,*

Christina A. Christie (2006), *Appreciative Inquiry as a Method for Evaluation. Am Interview With Hallie Preskill,* The Journal of Applied Behavioral Science 2006; 27; 466

Derrida, Jaques, (2001), *Writing and Difference*, Editura Routlege, U.K.

Dorieke van der Haar (2002), A Positive Change. A Social Constructionist Inquiry into the Possibilities to Evaluate appreciative Inquiry, Master Thesis, Tilburg University

Dorieke van der Haar (2004), *Evaluating Appreciative Inquiry: A Relational Constructionist Perspective,* The Journal of Applied Behavioral Science 2004; 57; 1017

Dorothy A. Lander (2001), Back to the Future of the Service University: Re-Membering Consumers Who PART-Take, Organization 2001; 8; 448

Eric H. Neilsen (2005), Building a learning Community by Aligning Cognition and Affect Within and Across Members,

Journal of Management Education 2005; 29; 301

Fred Luthans (2002), *Hope: A New Positive Strengh for Human Resource Development,* Human Resource Development Review 2002; 1; 304

Gail Johnson (2003), An Appreciative Inquiry. Overwiew

Gervase S. Bushe (1995), *Appreciative Inquiry as a Team-Development Intervention: A Cotrolled Experiment,* The Journal of Applied Behavioral Science 1995; 31; 13

Glyn Willoughby (2007), Imagine "Meadfiled" Appreciative Inquiry as a Process fo Leading School Improvement, The Journal of Applied Behavioral Science 2007; 35; 499

Graham Ashford, Saleela Patkar (2001),The Positive Path Using Appreciative Inquiry in Rural Indian Communities, Myrada, Karnataka, India

Gregory M. Henderson (2002), Transformative Learning as a Condition for Transformational Change in Organizations, Human Resoaurce Development Review 2002; 1; 186

Hacking, Ian. (1997), *The Social Construction of What?,* Harvard University Press.

Henry E. Peelle III (2006), *Appreciative Inquiry and Creative Problem Solving in Cross-Functional*

Teams, The Journal of Applied Behavioral Science 2006; 42; 447

Jane Logan (2004), *Appreciative Inquiry,* The Canadian Association,

Kai Koivumaki (2006), *Sociodynamic Counselling Theory and Practice,* Vilnius, kai.koivumaki@oph.fi

Kendy Rossi (2003), A Comparasion of Appreciative Inquiry and Solutions Focus An Overwiew

Raymond Calabrese, An Appreciative Inquiry into the Circle of Friends Program: The Benefits of Social Inclusion of Students with Disabilities, International Journal of Whole Schooling, Vol.4, No. 2, Wichita State University

Ron Smith (2005), Examining the Possibilies of School Transformation for Peace in Northen Ireland from a Narrative Perspective, Journal of Transformative Education 2005; 3; 6

Suzanne Grant, Maria Humphries (2006), *Critical Evaluation of Appreciative Inquiry. Bridging an Apparent Paradox,* The Journal of Applied Behavioral Science 2006; 4; 401

Weiten, Wayne, (1992), *Psychology: Themes and Variation,* Pacific Grove, Calif. Brooks Cole Publishing Compa

Balăşoiu Raluca, Rusu Horaţiu, Identitate etnică şi patrimoniu cultural imaterial, în Revista de Sociologie , anul I nr 1 2003

Banu Andreea, Departamentul pentru relaţii interetnice în Geopolitica, nr 1-2004.

Cămărăşan Adrian, Consiliul Naţional pentru combaterea discriminării, în Geopolitica, an II nr 1 2004

Cel Mare, Şt, Studii de teoria cunoaşterii, 1996, Iaşi Editura Universităţii Al I Cuza

CERC- Raportarea şi evaluarea proiectelor finanţate sursa www.e-education.ro

Charkhoof, The Art of Helping, 1986 Bboffalo Universty Press

ANEXA 1

Cojocaru Daniela, Ancheta apreciativă-formă a Cercetării acţiune în schimbarea socială în Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială, volumul 2 –Iaşi, Lumen 2003

Cojocaru Daniela, Focus grupul tehnică de cercetare a socialului, în Revista de Cercetare şi intervenţie Socială, vol I 2003, ediţia online www.asistentasociala.ro

Cojocaru Şt., Elaborarea proiectelor, 2004 Lumen, ediţia online www.asistentasociala.ro

Cojocaru Ştefan, Elaborarea proiectelor, 2003, Iaşi, Expert Projects,

Cojocaru Ştefan, Reabilitare bazată pe comunitate a persoanelor cu dezabilităţi, în Revista de Cercetare şi Intervenţie socială, vol 2 Iaşi 2003, Ed Lumen

Consiliul Europei Convenţia Cadru cu privire la protecţia minorităţilor Naţionale

Creţu Carmen Curriculum personalizat şi individualizat,Iaşi, 2001 Ed Polirom

Crişan Al (coord): Curriculum Naţional pentru învăţământul obligatoriu. Cadru de referinţă, 1998 Bucureşti, Ministerul Educaţiei Naţionale

Culianu Ioan Petru, Eros şi magie în Renaştere, Ed Nemira 2003.

De Sabata Coleta Cazul Marichen Ursula Rott, ed Excelsior, Bucureşti, 2001,

De Sabata Coleta De Niro şi Fii, Editura Excelsior art 2003

Deschenes M J, Studiul prezentat Comisiei pentru Drepturile Omului 1985 preluat după "Drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale Standarde internaţionale. Aspecte privind reglementările interne ale Republicii Moldova" sursa : internet www.ipp.md

Dorofte Tatiana Orientări şi tendinţe în psihoterapia contemporană, Bucureşti, Ed Ştiinţifică, 1991, capitolul I.

Erikson Erik, *Identity, Youth, and Crisis,* New York, Norton 1968,

Balăşoiu, Raluca & Rusu, Horaţiu, (2003) *Identitate etnică şi patrimoniu cultural imaterial,* în Revista de Sociologie , anul I nr 1

Ervin Goffman, (1963) *Stigma, Notes on the Management of Spoiled Identity,* Englewood Cliffs, N.J Prentice Hall.

Smith, Anthony D. (1991) *Mythes and Memories of the Nation*, Oxford University Press.

Garlan Mictat, Fundamentări metodologice în etnopsihologie, sub tipar la Editura Lumen

Gârlan Mictat, Identitatea culturală şi afirmarea socială a minorităţilor etnice din

România după anul 2000, Raport de Cercetare ICCV Bucureşti, 15 oct 2002

Goffman Ervin, Stigma, Notes on the Management of Spoiled Identity, Englewood Cliffs,

Howe, David (1992), *Ataşament, pierdere şi protecţia copiilor,* Bucureşti, UNICEF, 1992

Istoricul familiei Gazzi, Document intern CIR.

Jura Cristian, Minorităţile Naţionale în România Democratică după 1989, cadrul legislativ şi instituţional, în Geopolitica, an II nr 1 -2004

Luca Nicolae, Supravieţuitorul Editura Sempre, Bucureşti 2004,

Macarie Gheorghe Aceşti Italieni buni la toate" în Revista Columna a Comunităţii Italiene din România, nr 9 , 10, 11 din 2003

Miftode Vasile , Metodologia cercetării sociologice, Ed PortoFranco 1997

Miftode Vasile -Teorie şi metodă în asistenţa socială, Iaşi , Ed Axis 1994

Miftode Vasile, (coord), Populaţii vulnerabile şi fenomene de automarginalizare, 2002, Iaşi, Ed Lumen.

Miftode Vasile, Cojocaru Ştefan, Nacu Daniela, Sandu Antonio, Dezvoltarea comunităţilor etno-culturale 2003, Ed Expert Projects,

Miftode Vasile, Cojocaru Ştefan, Nacu Daniela, Sandu Antonio, Dezvoltarea

comunităţilor etno-culturale 2003, Ed Lumen 2004 ediţia online www.asistentasociala.ro,

Miftode Vasile, Minorităţile între vulnerabilitate şi responsabilitate socială, în Manualul de Comunicare publică şi asistenţă socială Universitatea Al I Cuza IDD anul III

Miftode Vasile, Tratat de metodologie sociologică, Iaşi, 2003, Lumen pp 401-405

Navari Gita, Cronica unei familii renumite:Baiardi în Revista Columna a Comunităţii Italienilor din România, nr 2 februarie 2003

Năstase Adrian, Drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale vol I-IV,

Niţelea Mariana, Consiliul Europei şi lupta împotriva rasismului şi intoleranţei în Geopolitica, an 2 nr 1 -2004

ONU 1963 Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice,

Pappu Mihaela, Italieni stabiliţi în România în Revista Columna a Comunităţii Italiene din România martie 2003.

Popescu Ioan Longin, Eugenio Umberto Di Gaspero "Dacă prin absurd, s-ar declanşa un război între România şi Italia, eu ar trebui să mă sinucid"- interviu cu Eugenio Umberto Di

Gaspero, În revista Columna a Comunităţii Italiene din România. Mai 2003

Rebedeu Ion &Zamfir Cătălin Modul de viaţă şi calitatea vieţii , Bucureşti Ed. Politică1982

Revista Columna a Comunităţii Italiene din România din iunie 2003

Revista Columna a Comunităţii Italiene din România, Decembrie 2001

Sandu Antonio, Cererea de finanţare a Proiectului Integrare europeană şi interculturalitate –document intern CIR

Smith, Anthony D., Mythes and Memories of the Nation, Oxford University Press, 1991

Stalh Henri .H., " Manual de prevederi şi asistenţă socială " Vol. 1Ed. Ştiinţifică Bucureşti , 1974.

Stan Valentin, România şi eşecul campaniei pentru Vest", Ed Universităţii Bucureşti 1999.

Sumedrea Alin Gilbert, Simularea comportamentului colectiv pornind de la teoria impactului social. Probleme cantitative şi calitative. În Revista de Sociologie nr 1 /2003

World Learning Manual de dezvoltare organizaţională sursa internet www.caleidoscop.org.ro

www.culturaldiversity.cioff.ch/patrimoine.html

Zamfir Cătălin & Vlăsceanu Lazăr, Dicţionar de sociologie, Bucureşti, Ed. Babel, 1998

Zastrow Charles -Introduction To Social Welfare, Belmont, California, A Division of Wandsworth Inc.

Mihăilescu, Mihaela (2008), The Politics of Minimal "Consensus": Interethnic Opposition Coalitions in Post-Communist Romania (1990-96) and Slovakia (1990-98), East European Politics and Societies 2008; 22; 553 originally published online Apr 16, 2008; Sage Publicaton, London, UK

Gergen, Kenneth (2001), *Social construction in context,* Sage Publication, London, UK.

Kim, Young Yun (2006), From Ethnic to Interethnic: The Case for Identity Adaptation and Transformation, in *Journal of Language and Social Psychology* 2006; 25; 283, Sage, Publication, London UK.

Yinger, J. (1986). Intersection strands in the theorisation of race and ethnic relations. In J. Rex & D. Mason (Eds.), *Theories of race and ethnic relations* (pp. 20-41). New York: Cambridge University Press.

Erikson, E. (1968), *Identity, youth, and crisis*. New York: Norton.

Tesser, Lynn M. (2003), The Geopolitics of Tolerance: Minority Rights Under EU Expansion in East-Central EuropeEast

European Politics and Societies, Aug 2003; vol. 17: Sage Publications, London UK.

Trenz, Hans-Jörg (2007), *Reconciling diversity and unity: Language minorities and European integration,* Ethnicities, Jun 2007; vol. 7: pp. 157 – 185, Sage Publications, UK London.

Matti Jutila (2006), *Desecuritizing Minority Rights: Against Determinism*, Security Dialogue, Jun 2006; vol. 37: pp. 167 – 185, Sage Publication, London, UK.

Reimagining the Boundaries of the Nation: Politics and the Development of Ideas on Minority Rights

Deets, Stephen (2006), *East European Politics and Societies,* Aug 2006; vol. 20: pp. 419 – 446; Sage Publications, London UK.

Cassell Catherine and Johnson Phil (2006), *Action research: Explaining the diversity*, in Human Relations, The Tavistock Institute ® SAGE Publications London, UK.

O'Connor, Mary Katherine and Netting,F. Ellen and Thomas M. Lori (2008), *Grounded Theory: Managing the Challenge for Those Facing Institutional Review Board Oversight,* Qualitative Inquiry, Jan 2008; vol. 14: pp. 28 – 45, Sage Publication, London UK.

Branc Simona (2008), Generaţii în schimbare. Modele de educaţie familială în banatul secolului XX, Editura Lumen, Iaşi.

Treleaven, L (2001) The turn to action and the linguistic turn: Towards an integrated methodology. In P. Reason & H. Bradbury (Eds), Handbook of action research: Participative inquiry and practice. London: Sage, 2001, pp. 261–72.

Harris Scott R. (2006), *Social Constructionism and Social Inequality: An Introduction to a Special Issue of JCE*, in Journal of Contemporary Ethnography, Jun 2006; vol. 35: pp. 223 – 235, Sage Publications, London UK.

Cooperrider, David & Whitney Diana, & Stavros Jacqueline (2005), *Appreciative Inquiry Handbook. The first in a Series of AI Workbooks for Leaders of Change,* Crown Custom Publishing Inc, and Barrett Koehler Publishers Inc.

DeGrassi, Aaron (2007), *Envisioning futures of African agriculture: representation, power, and sociallz constitued time,* Progress in Development Studies, 7, 2, 2007, Sage Publications, London, UK.

Miller Monty, &Murrell, Kenneth L., Preston Joanne& Ambekar Rajendra (2005). *Appreciative Inquiry in Building a Transcultural Strategic Alliance,* in The Journal of Applied Behavioral Science,

Vl 41, No1. Sage Publications, London UK.

Carter, Bernie (2006), One expertise among many- working appreciatively to make miracles instead of finding problems. In Journal of Research in Nursing, Sage Publications, London, UK.

Peelee III, Henry E. (2006), *Appreciative Inquiry and creative Problem Solving in Cross Functional Teams*, in The Journal of Applied Behavioral Science, Sage Publications London UK.

Thatchenkery, Tojo & Metzker, Carol (2008), Inteligenţa apreciativă, Cum să descoperi calităţile de la temelia creativităţii şi succesului, Editura Codecs, Bucureşti.

Volum finanţat cu sprijinul Administraţiei Fondului Cultural Naţional din cadrul Ministerului Culturii şi Cultelor.

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr. 003

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com